

Sametingets årsrapport 2015

Vedtatt 3.3.2016

Sak 005/16

Ávjovárgeaidnu 50
9730 Karasjok/Kárásjohka
+47 78 47 40 00
samediggi@samediggi.no
www.sametinget.no
Sametinget 2016

Foto: Stortinget side 17, Ørjan Bertelsen side 27, Trond A. Isaksen side 82 og 83
Øvrige foto: Sametinget

Innhold

DEL 1 - LEDERS BERETNING.....	5
DEL 2 - INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL.....	8
DEL 3 - ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER.....	18
1 SPRÅK.....	19
1.1 ANSVAR FOR SAMISK SPRÅK.....	20
1.2 RAMMEBETINGELSER FOR SAMISK SPRÅK.....	20
1.3 SPRÅKBRUKERE.....	22
1.4 BRUKEN AV SAMISK SPRÅK.....	25
2 KULTUR.....	26
2.1 ET TYDELIGERE ANSVAR FOR SAMISK KULTUR.....	27
2.2 GODE RAMMEVILKÅR FOR SAMISKE KUNSTNERE.....	28
2.3 SAMISKE KULTURINSTITUSJONER SOM ARENA FOR FORMIDLING OG OPPLEVELSE AV SAMISK KULTUR.....	29
2.4 SAMISK IDRETT.....	30
2.5 SAMISKE MEDIER.....	30
2.6 JUBILEUM TRONDHEIM/TRÅANTE 2017.....	31
3 BIBLIOTEK.....	32
3.1 FORMIDLINGSVIRKSOMHET.....	33
3.2 BIBLIOTEKUTVIKLING.....	34
4 BARNEHAGE.....	36
4.1 INNHALDET I BARNEHAGEN.....	37
4.2 SPRÅKUTVIKLING I BARNEHAGEN.....	37
4.3 SPRÅKBADMODELLER.....	37
4.4 REKRUTTERING AV SAMISKSPRÅKLIGE ANSATTE.....	39
4.5 PEDAGOGISK MATERIELL OG LEKER.....	39
4.6 SAMARBEID OG SAMMENHENG MELLOM HJEM, BARNEHAGE OG SKOLE.....	40
5 GRUNNOPPLÆRING.....	41
5.1 DEN SAMISKE ELEVENES RETTIGHETER OG SKOLENS INNHOLD OG VERDIGRUNNLAG.....	42
5.2 ET TRYGT LÆRINGSMILJØ.....	44
6 HØYERE UTDANNING OG FORSKNING.....	45
6.1 SAMISK HØYERE UTDANNING.....	46
6.2 SAMISK PERSPEKTIV I HØYERE UTDANNING PÅ NASJONALT NIVÅ.....	46
6.3 SAMISK FORSKNING.....	46
6.4 REKRUTTERING.....	47
7 HELSE OG SOSIAL.....	48
7.1 EN LIKEVERDIG HELSE- OG SOSIALTJENESTE.....	49
7.2 EN LIKEVERDIG BARNEVERNSTJENESTE.....	50
7.3 EN LIKEVERDIG NØDMELDETJENESTE.....	50
7.4 SAMISK HUMAN BIOLOGISK MATERIALE.....	50
7.5 VOLD I NÆRE RELASJONER.....	50
8 AREAL OG MILJØ.....	51
8.1 FORVALTNING AV AREALER.....	52
8.2 NATURRESSURSER.....	53
8.3 NATURMANGFOLD.....	53
8.4 KLIMA.....	54

9 KULTURMINNEVERN.....	55
9.1 RAMMEBETINGELSER FOR SAMISK KULTURMINNEVERN.....	56
9.2 FORVALTNING AV KULTURMINNER.....	56
9.3 SYNLIKGJØRING.....	59
10 NÆRING.....	62
10.1 RAMMEBETINGELSER FOR PRIMÆRNÆRINGENE.....	63
10.2 ATTRAKTIVE LOKALSAMFUNN.....	65
10.3 KULTURNÆRINGER.....	66
10.4 VERDISKAPING OG NYETABLERINGER.....	67
11 LOKALT OG REGIONALT SAMARBEID.....	68
11.1 SAMARBEIDSAVtaler MED KOMMUNER.....	69
11.2 KOMMUNEREFORMEN.....	70
12 SAMISK SAMARBEID OG INTERNASJONALT ARBEID.....	71
12.1 INTERNASJONALT ARBEID.....	72
13 LIKESTILLING.....	76
14 POLITISK NIVÅ.....	77
14.1 SAMETINGETS KOMITÉ- OG PLENUMSSAMLINGER.....	77
14.2 SAMETINGETS KONTROLLUTVALG.....	77
14.3 SAMISK PARLAMENTARISK RÅD.....	77
14.4 SAMETINGSRÅDET.....	78
14.5 SAMETINGETS UNGDOMSPOLITISKE UTVALG, SUPU.....	79
14.6 SAMETINGETS ELDRERÅD.....	79
14.7 SAMETINGETS KLAGENEMND FOR TILSKUDDSSAKER.....	80
15 ADMINISTRATIVT NIVÅ.....	81
15.1 ARBEIDSMILJØ OG ORGANISERING.....	81
15.2 DEN EFFEKTIVE SAMETINGSPOLITIKEREN OG -MEDARBEIDEREN.....	81
15.3 NYTT TILBYGG TIL SAMETINGET.....	81
15.4 OVERGANG TIL STATENS REGNSKAPSSTANDER.....	82
15.5 FAGLIG ANALYSEGRUPPE FOR SAMISK STATISTIKK.....	82
DEL 4 - STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN.....	85
DEL 5 - VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER.....	87
DEL 6 - ÅRSREGNSKAP.....	91
LEDELSESKOMMENTARER.....	92
FORMÅL.....	92
BEKREFTELSE.....	92
VESENTLIGE FORHOLD VED ÅRSREGNSKAPET.....	92
REVISJONSORDNING.....	92
PRINSIPPNOTE ÅRSREGNSKAPET.....	93
UTGIFTER OG INNTEKTER.....	93
BEVILGNING.....	93
TILSKUDD.....	93
RESULTATREGNSKAP.....	94
BALANSE.....	95
NOTER.....	97
VEDLEGG TIL DEL 6 - REGNSKAP MOT REVIDERT BUDSJETT.....	103

Del 1 - leders beretning

Sametinget er fornøyd med den samlede måloppnåelsen i 2015 og det er utført et godt bidrag til å oppfylle de fastsatte målene for virksomheten. Resultatet for året er om lag som forventet.

2015 har vært et år der viktige prosjekter er blitt ferdigstilt, og flere viktige hendelser har funnet sted. Disse aktivitetene har vært viktige virkemidler i arbeidet med å oppnå hovedmålene i det politiske arbeidet.

I 2015 kom vi endelig i havn med en enighet om bruk av låneord og fremmedord i lulesamisk skriftspråk. Dette var en stor milepæl og vil blant annet føre til at arbeidet med læremidler på lulesamisk nå kan gå lettere.

Et annet stort prosjekt som etter 10 års arbeid ble lansert i juni 2015 var den elektroniske lesehjelpen for nordsamisk. Dette programmet er en viktig støtte for elever med nedsatt funksjonsevne og for personer som ikke kan lese.

I året som gikk har arbeid med tilbakeføring av den samiske kulturarven fra Kulturhistorisk museum gjennom prosjektet, Bååstede ført til at flere museumsgjenstander, der i blant Bindalstrommen, nå er klar for tilbakeføring til samiske museer. Dette er en gledelig nyhet, men utfordringen er å få de samiske museene satt i stand til å ta imot gjenstandene.

En viktig milepæl i 2015 var Røros kommune sitt vedtak om å etablere et sørsamisk barnehagetilbud. Denne etableringen vil ikke vært mulig uten foreldrenes iherdige innsats, og jeg er glad for at Sametinget har kunnet bidra med kompetanse og tilskudd til dette viktige prosjektet.

Kommunereformen vil kunne få betydning for samiske rettigheter. Sametinget har derfor i 2015 utarbeidet en utredning om kommunereformen og har på bakgrunn av denne behandlet saken i plenum. En kommunereform vil påvirke samisk språk, kultur og samfunnsliv direkte. Jeg forutsetter at all endring av kommunestrukturen skal virke til å styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv.

For første gang har Sametinget hatt et plenums møte på Stortinget. Dette var en historisk begivenhet. Dette har ført Sametinget og Stortinget nærmere hverandre og i større grad synliggjort vårt arbeid for stortingsrepresentantene.

Jeg vil også trekke frem at Statsbygg har ferdigstilt et nytt tilbygg på til sammen 1 520 kvadratmeter for Sametinget i Karasjok. Parlamentsbygningen er symbolbygget for Sametinget, mens tilbygget fremstår som et mer beskjedent byggverk som ikke ruver eller ses så godt i terrenget. Bygget er lagt til rette for både politisk og administrativ virksomhet.

Men året har også bydd på store utfordringer, særlig knyttet til budsjettprosessen Sametinget har hatt med Regjeringen. Fra 2015 ble bevilningene til samiske formål underlagt Regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform. Reformen skal bidra til «respekt for skattebetalerens penger og motarbeide sløsing med offentlige midler». Gevinsten av denne effektiviseringen av det samiske samfunnet overføres det norske fellesskapet, og altså ikke det samiske samfunnet der effektiviseringen finner sted. I 2015 ble Norge kritisert av FNs komite for bekjempelse av etnisk diskriminering (CERD) nettopp for den økonomiske forskjellsbehandlingen av den norske og den samiske befolkningen.

Jeg vil også rette en varm takk til alle ansatte i administrasjonen som har bidratt til alt vi har fått gjennomført i 2015. Videre vil jeg takke for det gode politiske samarbeidet vi har hatt i året som gikk.

Dette er kun en liten smakebit av alt det arbeidet som Sametinget har gjort i 2015. I denne årsrapporten vil resultater av vårt arbeid presenteres.

Aili Keskitalo
Sametingspresident

Viktige hendelser

2015

Desember

FNs klima toppmøte i Paris - COP 21

Samarbeidsavtale om samisk kunst underskrives i Oslo

Januar

Fornytt samarbeidsavtale mellom Sametinget og Statskog

Februar

Norges Bank utgir minnemynt i anledning Tråante 2017

De siste fem årene har folketallet stabilisert seg i samiske områdene, økning i flere sjøsamiske områder

Mars

Likestilling er for mange fremdeles bare en drøm, også i Norge og i det samiske samfunnet, sier sametingsråd Henrik Olsen i en kronikk i anledning 8. mars

Aurora Vindkraft AS får avslag om bygging og drift av vindkraftverk i Fálesrásša

November

Kritikk av regjeringen for manglende sikring av samiske språkbrukeres rettigheter i kommunereformen.

Rådet har fremmet flere forslag om hvordan samiske interesser kan sikres i reformen.

Oktober

Samarbeidsavtale om Tråante 2017

Sametingsrådet kritiserer regjeringens forslag om nullvekst til samisk opplæring og nedleggelse av Gaske-Nøørjen Saemienskovle

September

Sametinget avholder plenums møte på Stortinget

Bindalstrømmen er en av flere historiske kulturgjenstander som kan leveres tilbake til samiske museer i forbindelse med Bååstede-prosjektet

August

Sørsamisk reiseliv skal få mulighet til å ta del i den økende utviklingen i reiselivet i nord

Mobbing er et stort samfunnsproblem, også i samiske samfunn, skriver sametingsråd Silje Karine Muotka i en kronikk

Juli

Tilskudd til forprosjekt for etablering av barnehage i Røros, samiske mat-tradisjoner, språkutvikling og joik i barnehagen

Juni

Samarbeidsavtale med Bodø kommune

Betenkning fra Professor Carsten Smith om endring av Grunnloven § 108

April

Økte kvoter for de som fisker torsk av kystfiskekvoten nord for 62 breddegrad.

Forebygging av selvmord drøftes på FNs Permanente forum for urfolkssaker.

Mai

Sametingsmelding om solidaritet og internasjonalt arbeid

Redegjørelse om Sametingets reindriftpolitikk

Elektronisk lesehjelp for nordsamisk

Del 2 - introduksjon til virksomheten og hovedtall

Sametinget, Sámediggi, Sámedigge, Saemiedigkie, Sää'mte'gǧ, er det samiske folkets folkevalgte parlament i Norge og er et selvstendig folkevalgt organ

Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Grunnlovens § 108

Det første sameting ble åpnet av Hans Majestet Kong Olav V den 9. oktober 1989.

Sametinget er det samiske folkets folkevalgte parlament i Norge og er et selvstendig folkevalgt organ. Sametinget skal styrke samenes politiske stilling og fremme samenes interesser i Norge, bidra til en likeverdig og rettferdig behandling av det samiske folket og arbeide med å legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

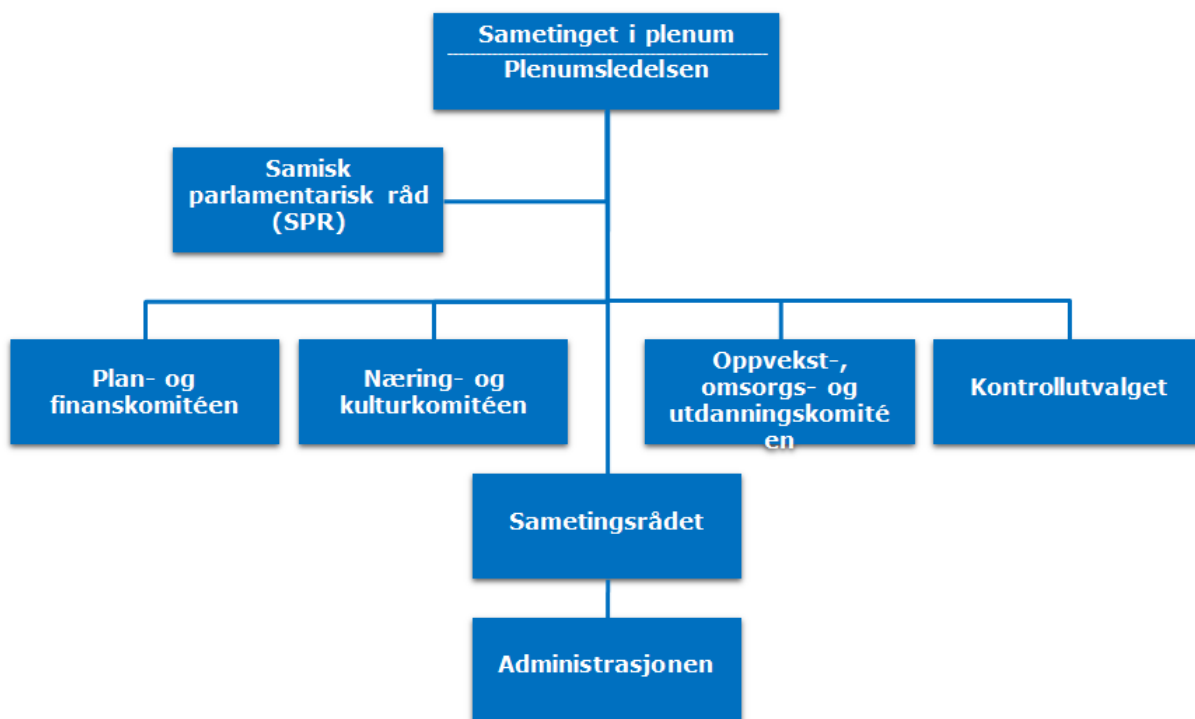
Som samenes folkevalgte organ i Norge er Sametingets mål å arbeide for anerkjennelse av samenes grunnleggende rettigheter som grunnlag for å ivareta og styrke samisk kultur, språk og samfunnsliv og eksistensen av ulike samiske tradisjoner.

Sametinget er et demokratisk instrument for samisk selvbestemmelse og for utvikling av nyttige og nødvendige tjenester og tilbud til den samiske befolkningen. Sametinget er samenes talerør nasjonalt og internasjonalt. Sametinget vil bidra til at rettighetene i FNs erklæring om urfolks rettigheter implementeres i lovverk og praktisk politikk som påvirker vår hverdag.

Sametinget styres etter det parlamentariske prinsipp, hvor det sittende Sametingsrådet baserer sin virksomhet på tillit i plenum. Sametinget i plenum er Sametingets øverste organ og myndighet. Tinget regulerer sin virksomhet innenfor de rammer som er gitt i Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven). Plenum fastsetter tingets arbeidsorden, med regler og retningslinjer for all annen virksomhet i regi av Sametinget. Det avholdes henholdsvis fire komité- og plenums møter i året. Komité- og plenums møtet i mars og september gjennomføres i samme uke, mens komité- og plenums møtene i mai-juni og november-desember avholdes i adskilte uker, hvorav komité møtene arrangeres to uker i forkant av plenums møtet.

Sametingsvalget holdes hvert fjerde år på samme dagen som stortingsvalget. Sametinget er øverste valgmyndighet til sametingsvalget. Det er 7 valgkretser som dekker hele landet, hver valgkrets får tildelt mandater etter antall manntallsførte i kretsen. Til sammen velges det 39 representanter fra hele landet.

Plenumsledelsen består av fem medlemmer som velges etter forholdstallprinsippet av og blant Sametingets representanter. For valgperioden 2013 – 2017 består plenumsledelsen av:

- Jørn Are Gaski, leder
- Anita Persdatter Ravna, nestleder
- Marie Therese Nordsetta Aslaksen
- Mathis Nilsen Eira
- Aud Martinsen

Plenumsledelsen oppgave er å innkalle til Sametingets komité- og plenums møter og lede plenums møtene etter reglene i Sametingets forretningsorden. Dette omfatter også å behandle permisjonssøknader, og å ta nødvendige avgjørelser i spørsmål om Sametingets saksforberedelse og spørsmål om tolking av regulativ og reglement.

Det er plenumsledelsen som fremmer innstilling til plenum i reglement om saksbehandlingen i Sametinget og godtgjørele til Sametingets politikere.

I tillegg har plenumsledelsen som oppgave å forstå og forvalte Sametingets valgmanntall og valg til Sametinget, å ivareta representasjonsoppgaver på vegne av Sametingets plenum og utpeke Sametingets deltakere til møter, konferanser med mer.

Sametingene i Finland, Sverige og Norge har opprettet et felles samarbeidsorgan, Samisk parlamentarisk råd. Rådet er et institusjonalisert samarbeid mellom sametingene i saker som berører samer i flere stater eller samene som ett folk. Sekretariatsfunksjonen følger det sameting

Jørn Are Gaski

Anita P. Ravna

Marie T. N. Aslaksen

Mathis Nilsen Eira

Aud Marthinsen

som har presidentvervet. Samiske organisasjoner i Russland, som er medlemmer i Samerådet, er permanente deltakere i rådet.

Alle Sametingets representanter er medlem av en av de tre fagkomitéene som behandler saker og gir innstilling til Sametinget i plenum:

- Plan- og finanskomiteen
- Oppvekst- og utdanningskomiteen
- Nærings- og kulturkomiteen

Fagkomitéene er opprettet for å utnytte den samlede samepolitiske kunnskap som finnes blant Sametingets representanter, samtidig som man legger til rette for at representantene involveres mer i forberedelsene av saker til behandling i Sametingets plenum. Komiteene fremmer på bakgrunn av et forslag fra sametingsrådet, eventuelt plenumsledelsen, innstilling til plenum i de sakene plenumsledelsen oversender komiteene.

Plenumsmøtene har vært tolket av fire faste tolker fra/til norsk (svensk), nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk, alt etter hvilket språk som ble brukt fra talerstolen.

Møtene i fagkomiteene har vært tolket fra nordsamisk til norsk, med en tolk i hver komité.

For valgperioden 2013 – 2017 består plenum av:

Plan- og finanskomiteen

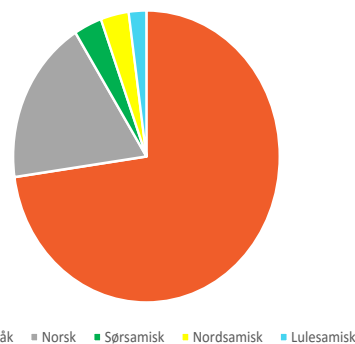
- Kirsti Gusám, leder
- Ronny Wilhelmsen, nestleder
- Toril Bakken Kåven
- Aud Marthinsen
- Laila Susanne Vars
- Marit Kirsten A. Gaup
- Knut Store
- Ellen Kristina Saba
- Jovna Zakarias Dunfjell
- Anita Persdatter Ravna
- Laila Nystad
- Piera Heaika Muotka
- Viktor Inge Paulsen

Oppvekst-, omsorg og utdanningskomiteen

- Ellinor Marita Jåma, leder
- Beaska Niillas, nestleder
- Kjellrun Wilhelmsen
- Lars Oddmund Sandvik
- Johan Vasara
- John Kappfjell
- Vibeke Larsen
- Lars Filip Paulsen
- Sandra Márjá West
- Nanna Thomassen
- Inger Elin Utsi
- Jørn Are Gaski
- Hartvik Hansen

Nærings- og kulturkomiteen

- Mariann Wolmann Magga, leder
- Mathis Nilsen Eira, nestleder
- Christina Henriksen
- Tor Gunnar Nystad
- Nora Marie Bransfjell
- Lisa-Katrine Mo
- Per Mathis Oskal
- Per A. Bæhr
- Marie Therese Nordsletta Aslaksen
- Arthur Tørfoss
- Isak Mathis O. Hætta
- Inger Eline Eriksen
- Kjetil Romsdal

Antall lyttere på Sametinget nettsending fra plenum

Sametingsrådet

For perioden 2013 – 2017 består Sametingsrådet av:

- President Aili Keskitalo
- Rådsmedlem Henrik Olsen
- Rådsmedlem Ann-Mari Thomassen
- Rådsmedlem Silje Karine Muotka
- Rådsmedlem Thomas Åhrén

Sametingsrådet fungerer som Sametingets «regjering» og står for den daglige politiske virksomheten. Alle i Sametingsrådet er fra NSR.

Sametinget skal være en attraktiv arbeidsplass som kjennetegnes som en samisk virksomhet, og dermed tiltrekker seg rett kompetanse til enhver tid.

Sametinget har en desentralisert administrasjon med en kontorstruktur som er geografisk spredt på 8 ulike steder. Sametingets parlamentsbygning og hovedadministrasjon ligger i Karasjok.

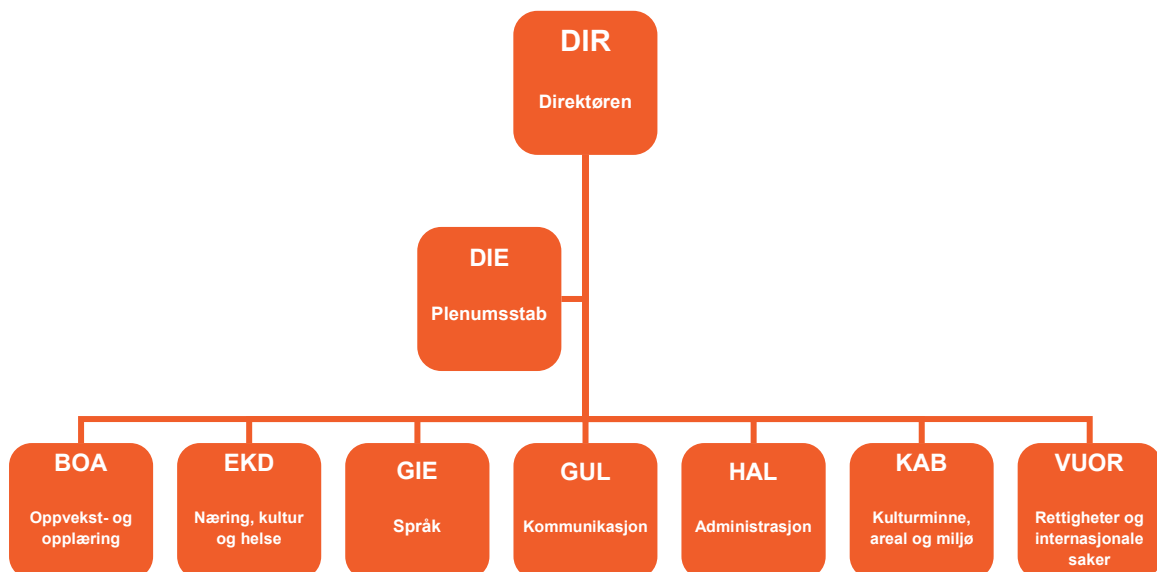
Kontorene er lokalisert i viktige samiske områder og er på de fleste stedene lokalisert sammen med andre samiske institusjoner. Dette bidrar både til gode fagmiljø og til viktige kompetanse arbeids-

plasser i forholdsvis små arbeidsmarkeder. I tillegg bidrar spredt kontorstruktur til godt søker tilfang ved rekruttering og til god trivsel ved at ansatte har mulighet til å velge hvor de vil arbeide.

Sametingets administrasjon er organisert i en stab og 7 fagavdelinger. Fagavdelingene er igjen delt opp i ulike fagseksjoner. Øverste leder i administrasjonen er direktør Rune Fjellheim. Øvrige ledelse består av følgende avdelingsdirektører:

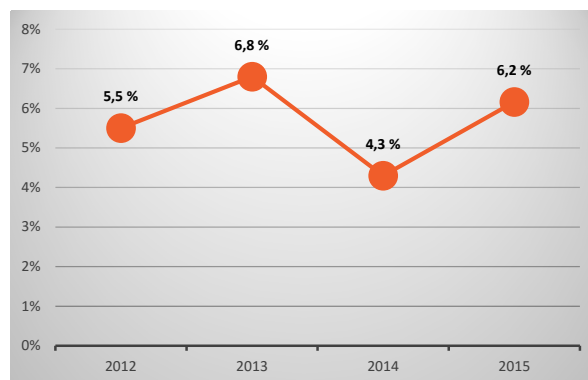
- Randi Romsdal Balto, Plenumstaben
- Inger Eline Eira Buljo, Oppvekst og opplæring
- Magne Svineng, Næring-, kultur- og helse
- Anne Britt Klemetsen Hætta, Språk
- Jan Roger Østby, Kommunikasjon
- Tommy Somby, Administrasjon
- Sunniva Skålnes, Kulturminner, areal og miljø
- Hege Fjellheim, Rettigheter og internasjonale saker

I 2015 mottok Sametinget bevilgninger fra 7 ulike departementer, hvorav bevilgningen fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet utgjør 66 %. I tillegg mottok Sametinget bevilgninger fra disse i 2015; Kunnskapsdepartementet, Klima- og

miljødepartementet, Kulturdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Olje- og energidepartementet.

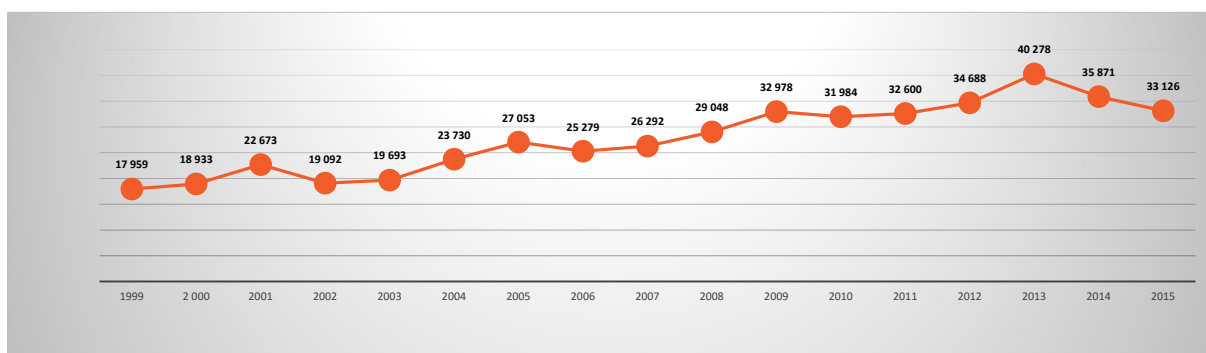
Antall årsverk har økt fra 141 i 2014 til 142 pr. 31.12.2015. Kjønnsfordelingen i Sametingets administrasjon som helhet viser 64 % kvinner og 36 % menn. I ledelsen er kjønnsfordelingen 58 % kvinner og 42 % menn. I 2015 har vi hatt en lærling som avsluttet med fagbrev i IKT servicefag og det er den første lærlingen som har tatt fagbrev etter læretid i Sametinget. Sametinget har også tatt inn en ny lærling i IKT servicefag som har 2 års læretid hos oss. I 2015 ble det opprettet 16 tilsettingssaker hvor det i snitt var 12,25 søkere til hver stilling. Gjennomsnittsalderen i administrasjonen er 47,8 år i 2015.

Sykefravær i %, legemeldt

Sametinget har som mål om at det legemeldte sykefraværet ikke skal overstige 5,6 %. Utviklingen av det legemeldte sykefraværet på 4,3 % i 2014 til 6,2 % i 2015 viser en negativ tendens, men sykefraværet skyldes i hovedsak ikke arbeidsrelaterte sykdommer. Nedenfor vises utviklingen av legemeldt sykefravær for årene 2012 – 2015.

Turnover i Sametinget var i 2015 på 0,7 % og karakteriseres som lavt.

Figuren viser utviklingen i antall dokumenter som er registrert i Sametingets arkivsystem. Økningene i årene 2001, 2005, 2009 og 2013 er valgår og som forklarer den store økningen i disse årene. I 2006 gikk det 25 279 dokumenter gjennom systemet og i forhold til 2015 gir dette en økning på 7 847 dokumenter eller en økning på 31 %. I gjennomsnitt behandles 230 dokumenter pr. årsverk.

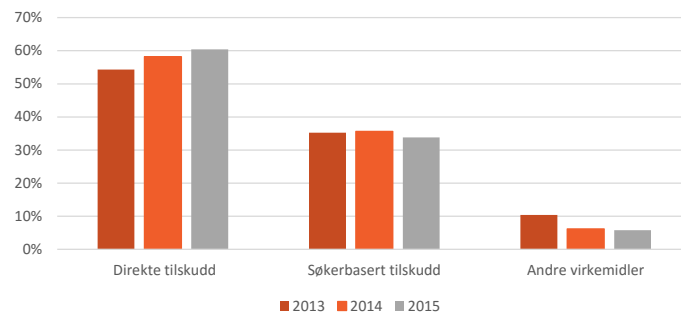
Nøkkeltall 2013-2015	2013	2014	2015
Samlet bevilgning	415 779 500	421 268 000	428 590 000
Virkemidler totalt	294 829 929	279 604 865	284 656 795
-Andel virkemidler av samlet bevilgning	70,9 %	66,4 %	66,4 %

Driftsutgifter politisk og adm.nivå	124 001 827	135 694 741	140 881 710
Driftsutgifter politisk nivå	6,2 %	7,9 %	6,8 %
Driftsutgifter administrativt nivå	23,6 %	24,3 %	26,1 %
Lønnsutgifter pr. årsverk adm.nivå	554 478	542 820	536 374
Lønnsandel adm. i forhold til driftsutg. adm.	72,9 %	74,6 %	69,2 %

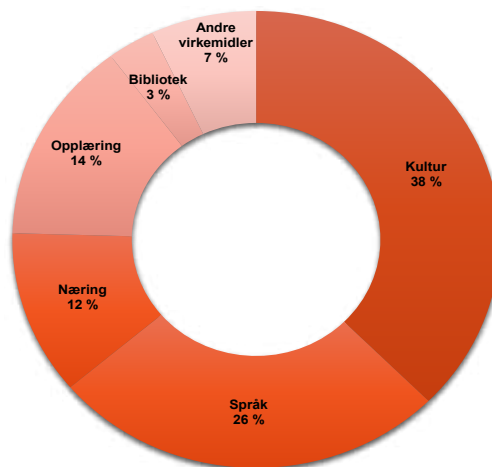
Volumtall 2013-2015	2013	2014	2015
Antall klager	39	48	31

Antall årsverk	129	141	142
- Andel kvinner	64,3 %	66,0 %	64,0 %
- Andel menn	35,7 %	34,0 %	36,0 %

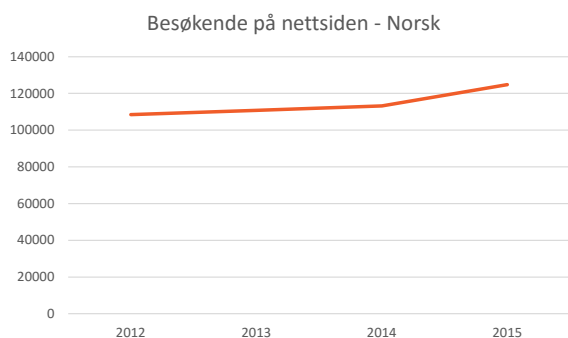
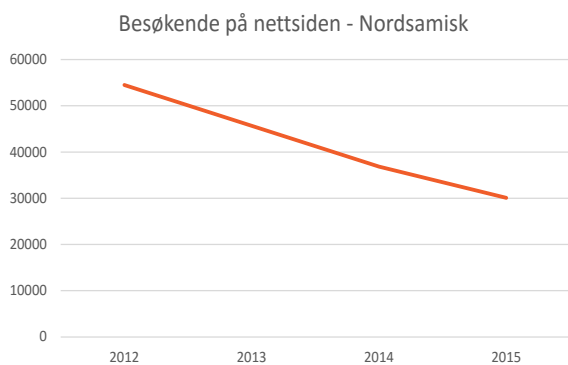
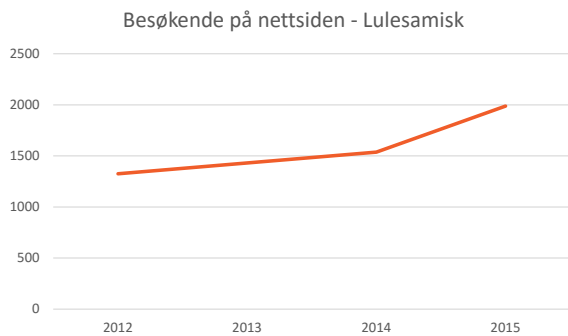
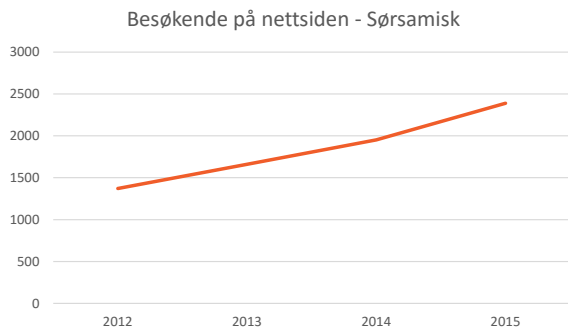
Fordeling virkemidler

1 % av totale virkemidler

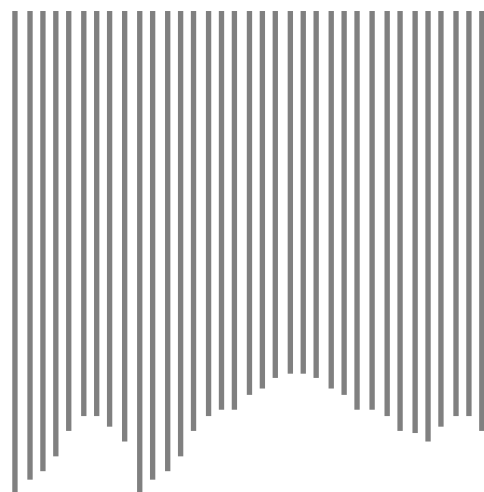

Forbruk - fordeling av virkemidlene i 2015

Totalt har antall besøkende på Sametingets nettside økt jevnt i perioden 2012-2015.

Nettsiden er firespråklig: norsk, nord-, lule- og sørsamisk. Norsk er de mest besøkte sidene, etterfulgt av nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk.

Del 3 - årets aktiviteter og resultater

Sametinget har i 2015 fortsatt det viktige arbeidet med å styrke samenes politiske stilling. Vi har på vegne av det samiske folket arbeidet for samiske interesser overfor nasjonale myndigheter og andre institusjoner. Gjennom vårt internasjonale engasjement har vi fremmet urfolks interesser i internasjonale fora.

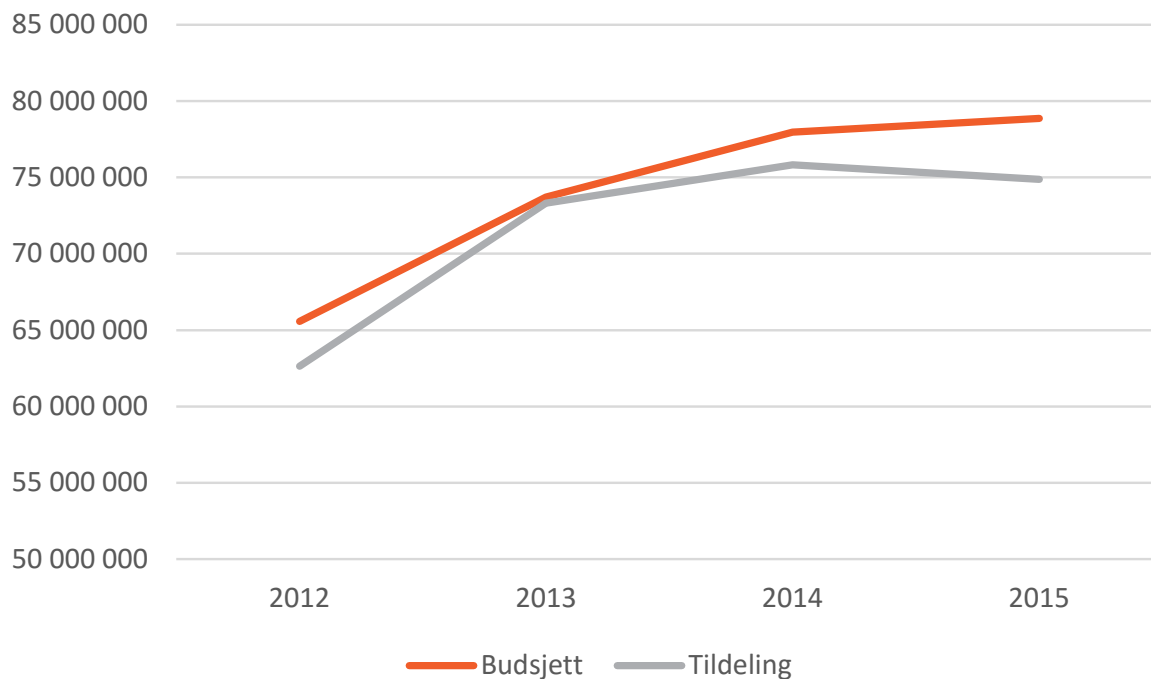
Vi har i 2015 styrket innsatsen innenfor opplæring og utvikling av læringsressurser for barne og unge. Dette har vi gjort fordi vi vil at flere elever skal få bruke samiske læremidler.

Vi vil i dette kapitlet fortelle nærmere om hva vi gjorde i 2015.

1 Språk

Sametinget har fire innsatsområder for å nå det sentrale målet *Økt bruk av samisk språk og flere språkbrukere.*

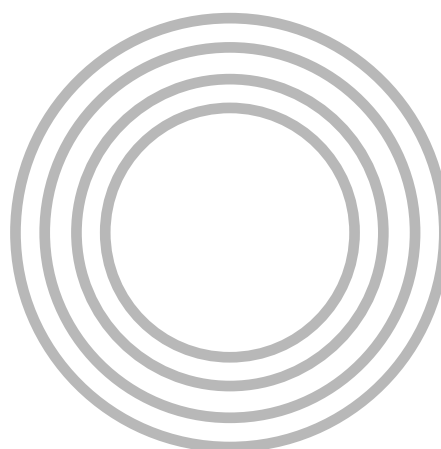
*Tildelt beløp:
74,868 mill. kr.*

De tilgjengelige ressursene for å oppnå målet er økonomiske virkemidler og administrative ressurser i språkavdelingen.

Resultatet av de økonomiske virkemidlene viser for 2015 et mindre forbruk på kr 3 995 699. Største del av dette skyldes tilbaketrekinger av direkte tilskudd, framfor alt to-språklighetstilskudd der rapporteringen av midlene ikke er godkjent. Tilbaketrekingene indikerer at sametinget følger opp regelverket. Åpen søknadsfrist for språkprosjekter medførte at det kom inn færre søknader til søkerbaserte prosjekter enn tidligere år. Sametinget forventer dog at søknadsmassen vil øke når søkere er blitt vant til den nye ordningen.

*Tospråklighetstilskuddet til kommuner og fylkeskommuner var i 2015 på 47,231 millioner kroner. Dette utgjorde **66,2 %** av bevilgningen til språk*

1.1 Ansvar for samisk språk

Sametinget og de samiske kommunene har i felle- skap analysert hvordan den samiske befolkningen og de tjenester som kommunene yter påvirkes av en eventuell kommunesammenslåing. Utred- ningen *Kommunereform og samiske interesser* ble publisert i september 2015. Hovedtilrådingen fra utredningen er at Sametinget ikke anbefaler sa- miske flertallskommuner å inngå sammenslåing med kommuner utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

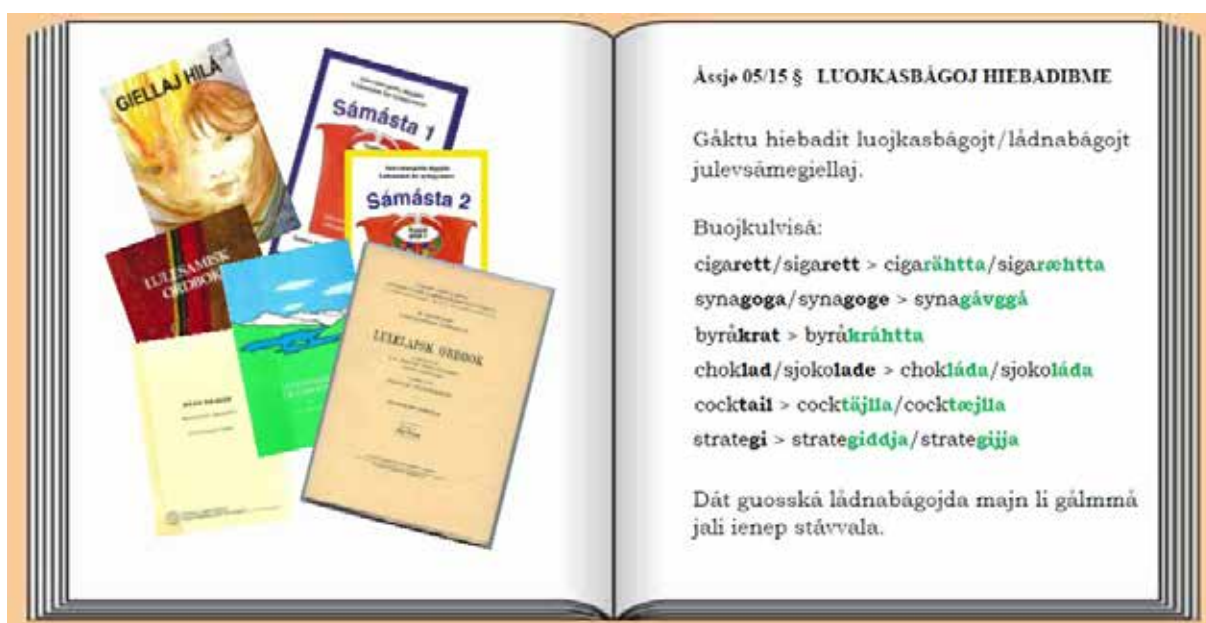
Sametinget har initiert arbeidet med å evaluere dagens samiske språklovgivning. De sentrale myn- dighetene har oppnevnt et utvalg som har som mandat å se over dagens lovgivning og gi forslag til eventuelle forbedringer. Sametinget har tilgjen- geliggjort og formidlet til språkutvalget den infor- masjon som de har etterspurt.

På oppdrag av Sametinget har Nordlandsfors- kning gjennomført en evaluering av tospråklig- hetstilskuddet. På grunn av forsinkelser i utred- ningsarbeidet kommer rapporten til å presenteres i januar 2016. Resultatene skal brukes i det videre arbeidet med å forbedre tildelingskriteriene til tospråklighetskommunene. Dette vil gi en bedre kommunal tjenesteyting på samisk.

1.2 Rammebetingelser for samisk språk

Det nordiske samarbeidsprosjektet Sámi Giell- lagáldu ble avsluttet i juni 2014. Nye termer er en forutsetning for bruk av samisk språk i det dag- lige språket, i det skriftlige språket, i mediene, i de sosiale mediene, og alle de andre språkarenaene. Målet er at terminologiutvikling, kvalitetssikring og normering skjer gjennom et fungerende nordisk språksamarbeidsorgan, der det er både faglig og språklig kompetanse. Sametingene i Finland, Sve- rige og Norge søkte i sine respektive land midler for å videreføre arbeidet, men kun Sametinget i Norge fikk bevilget midler over statsbudsjettet til å dekke sin virksomheten. Sámi Giellagáldu ble der- med ikke en permanent virksomhet. Fungerende grenseoverskridende språksamarbeid er viktig i sikringen av en felles plattform for samiske språk, slik at språket kan brukes på tvers av landegren- sene. Derfor søkte de respektive sametingene EU-Interreg midler for å sette i gang et viderefø- ringsprosjekt.

Sametinget ser behov for at de nordiske regje- ringenes innsats for å støtte opp om bevaring og utvikling av samiske språk styrkes og koordineres bedre enn tilfellet er i dag. Alle samiske språk er oppført på UNESCOs liste over truede språk, og nasjonalstatene er forpliktet til å iverksette tiltak på nasjonalt nivå for å sikre samiske språks frem- tid. Sametinget ser at nasjonale handlingsplaner

I 2015 ble det oppnådd enighet om hvordan låneord og fremmedord i lulesamisk skal skrives.

for samiske språk i de nordiske land burde samordnes og språkvitaliserings,- utviklings tiltak burde ses på i et grenseoverskridende perspektiv og med respekt for Sametingenes selvbestemmelse over samiske språk.

Videreføring av Sámi Giellagáldu ble satt i gang i august. En forutsetning for at Sámi giellagáldu skal kunne være en formålstjenlig ordning for bevaring og utvikling av samiske språk, er at de nordiske statene i fellesskap bidrar til å finansiere institusjonen på permanent basis. Lulesamisk har ikke tidligere hatt nedskrevne regler/prinsipper hvordan tilpasse lånord og fremmedord til lulesamisk. Dette har lenge forhindret produksjon av læremidler i og på lulesamisk. Prinsipp for hvordan tilpasse lånord og fremmedord til lulesamisk er en av de viktigste målene som er oppnådd i denne korte prosjektperioden. Dette gjør det mulig å gjennomføre andre språktiltak som for eksempel produsere læremiddel i og på samisk. Sametinget har sammen med samiskspråklige fagpersonell fornyet rettskrivningsmal for nordsamisk. (Riektačállinrávvagat). Denne har vært ute på åpen høring og er behandlet i Sámi Giellagáldu. Hftet publiseres i 2016.

Samiske stedsnavn og dets skrivemåter tilrådes av Sametinget. En årsak til dette er at samiske stedsnavn, som blir behandlet etter lov om stadnamn, skal bli brukt på skilt og kart. I realiteten, som også rapporten Samiske tall forteller 6 viser til, tar det lang tid før de samiske navnene kommer på skilt, selv om de finnes i vedtatt form etter Lov om stadnamn. Kommuner vedtar adressenavn, og i den forbindelse har Sametinget kommet med tilrådingen.

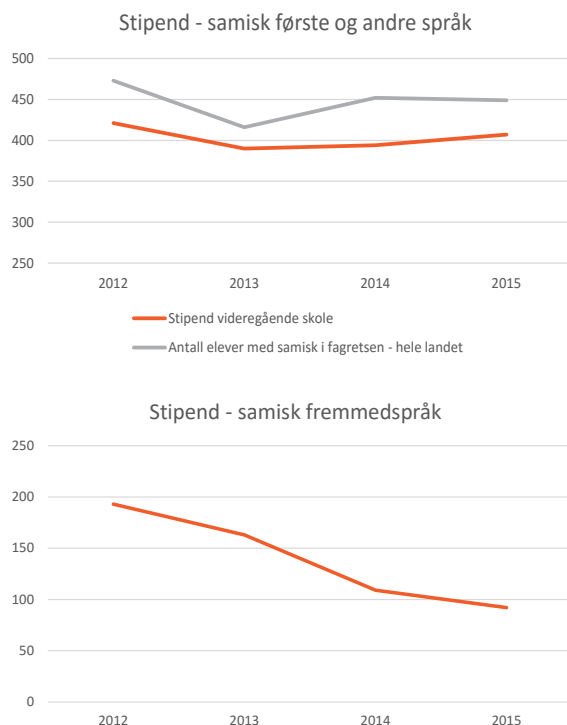
I forbindelse med språkkampanjen "Snakk samisk te mæ", ble det laget en lommeparløren med hverdagslige ord og setninger, både på nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk

1.3 Språkbrukere

Samiske språksatsinger som rettes mot barn og ungdom øker antall samisktalende fagpersoner i framtiden innenfor alle samfunnsområder.

Språkkampanjen *Sámás muinna / Snakk samisk t' mæ* ble avsluttet i samarbeid med påskefestivalen i Kautokeino, med et meget godt resultat. Ca. 1000 samiske ungdom deltok i avslutningen av kampanjen.

Sametinget bevilger språmotiveringsstipend til elever som har samisk som fag i videregående opplæring.

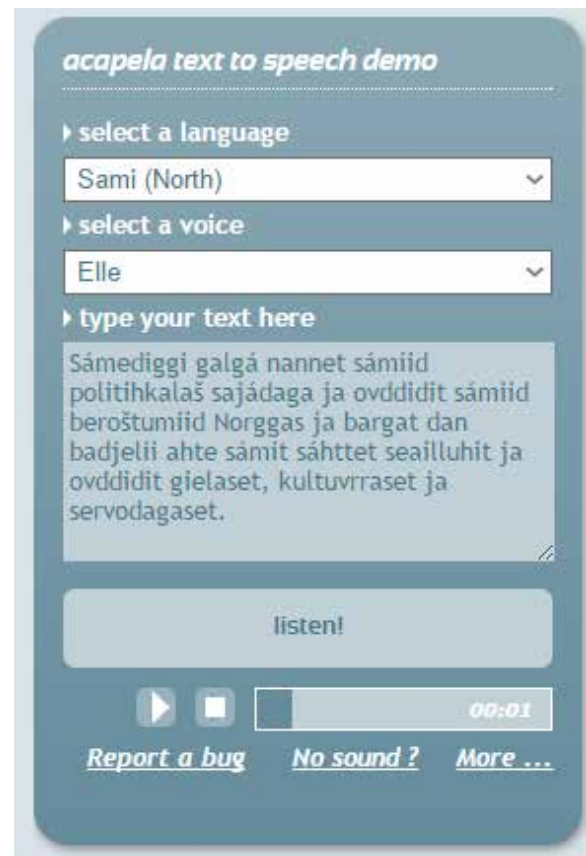

2012 var et toppår, med 193 elever som fikk stipend for samisk som fremmedspråk. Antallet for denne elevgruppe har minket til 92 tildelte stipend i 2015. Årsaken til nedgangen er ikke kjent, da det ikke finnes tall på antall elever som har samisk som fremmedspråk.

Antall elever som har samisk som første og andre språk er relativt stabilt, men der er et gap mellom antall elever med samisk i fagkretsen og antall elever som mottar stipend. For å tette dette gapet

sendte vi i 2015 informasjonen om stipendet til alle videregående skoler i de fem nordligste fylkene. Dette vil også bli gjort i 2016.

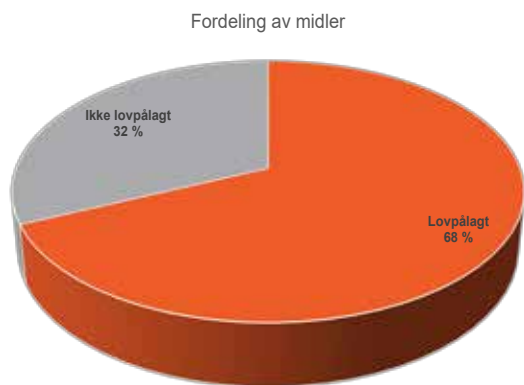
Talesyntese er blitt en viktig støtte under læringsprosessen for elever med nedsatte funksjonsevner og for personer som av ulike årsaker ikke kan lese. Sametinget har sammen med Acapela Group AB, Divvun og Giellatekno ved Universitetet i Tromsø utviklet talesyntese for nordsamisk som ble lansert i juni 2015.

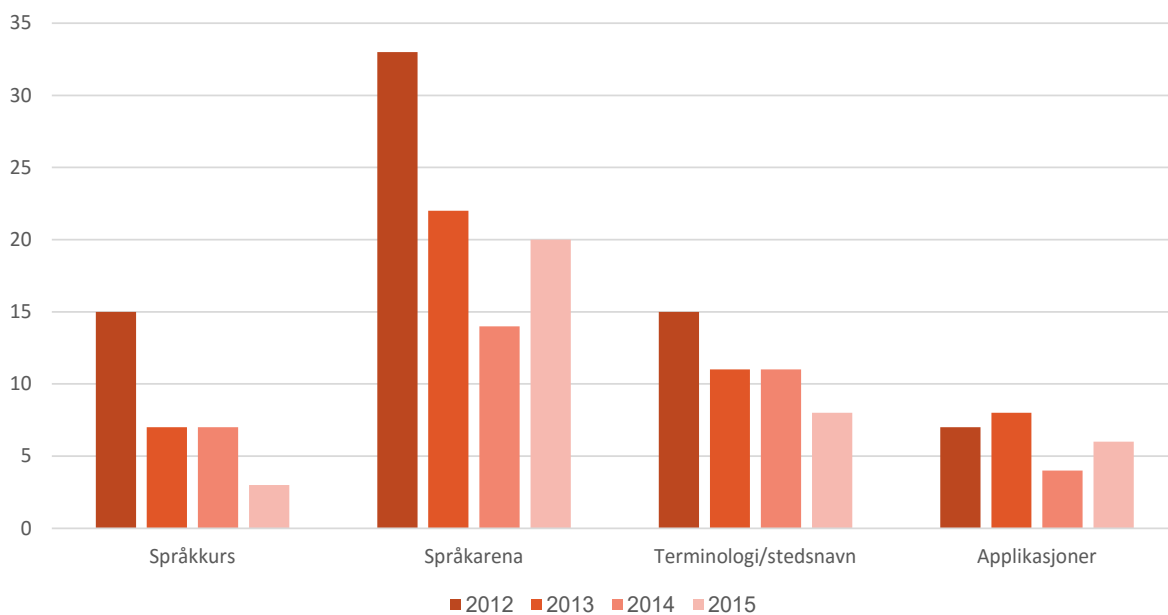
Talesyntese

Det direkte tilskuddet har blitt fordelt mellom lovpålagte og ikke-lovpålagte tiltak.

- 10 kommuner: 19 000 innbyggere
- 4 fylkeskommuner: 500 000 innbyggere
- 14 samiske språksentre: 18 000 personer i målgruppen.

Antall tildelinger

Forvaltningsområdet for samisk språk

Samiske språksentre

1.4 Bruken av samisk språk

I utredningen *Kommunereformen og samiske interesser* kommer det fram at kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk bryter samelovens språkregler daglig. Fylkesmannen er klageinstans og i 2015 har ikke Sametinget kjennskap til at noen av de fire fylkesmennene har mottatt klage på bakgrunn av oppfølging av samelovens kapittel 3. Utfordringer er todelt, kommunene følger ikke samelovens språkregler og det samiske språkets brukere benytter ikke klagemuligheten. Sametinget er kjent med problemstillingen og har igangsatt en evaluering av den målstyrte finansieringsordningen for tospråklighet, og de sentrale myndighetene har tilsatt et utvalg som skal se igjennom språkregelverket. I utvalgets mandat framkommer blant annet at ombudsfunksjonen for språkreglene skal gjennomgås.

I 2015 tildelte Sametingets plenum 73,8 mill. kr til samisk språk. Av dette ble 48,4 mill. kr fordelt til kommuner og fylkeskommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Dette betyr at i 2015 har ca 500 000 personer innenfor det samiske språkforvaltningsområdet i Norge hatt mulighet til å bruke samisk språk i kontakt med kommuner og statlige organ.

Sametinget har fordelt de ikke-lovpålagte direkte tilskuddene slik:

Sametinget har medfinansiert 13 samiske språksentre som tilsammen dette året har gjennomført ca 30 årsverk. Ca 18 000 personer er bosatte i virkeområdene for de samiske språksentrene og har derigjennom hatt mulighet til å delta i samiske språkaktiviteter.

Tilskuddsordningen til de samiske språksentrene er revidert, som en følge av bristende forutsigbarhet i den tidligere modellen. Gjennom å opprette rullerende 3-årige aktivitetsplaner, rettet mot språkkurs og språkarenaer, rendyrkes språkstyrking, som er språksentrenes kjernevirksomhet. Dette skaper også et grunnlag for å måle den samiskspråklige progresjonen i lokalsamfunnet.

I 2015 er det tildelt prosjektstøtte til 37 prosjekt hvilket er en liten økning fra år 2014.

Sametinget peker på at det har vært internasjonal oppmerksomhet rundt ulike aspekter ved samisk språkbruk i Norge. FNs Rasediskrimineringskomité har i 2011 i sine anbefalinger til den norske regjeringen pekt på mangelen på samiske tolker og tolketjenester innenfor helsesektoren og i rettsvesenet som ett område hvor nasjonale myndigheter må iverksette særskilte tiltak. Videre ser Sametinget behov for for et bedre statistisk grunnlag for å vurdere måloppnåelse innenfor samisk språkpolitikk, herunder både kvantitativ og kvalitativ statistikk.

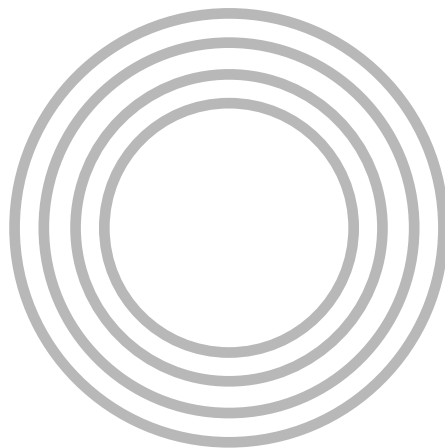
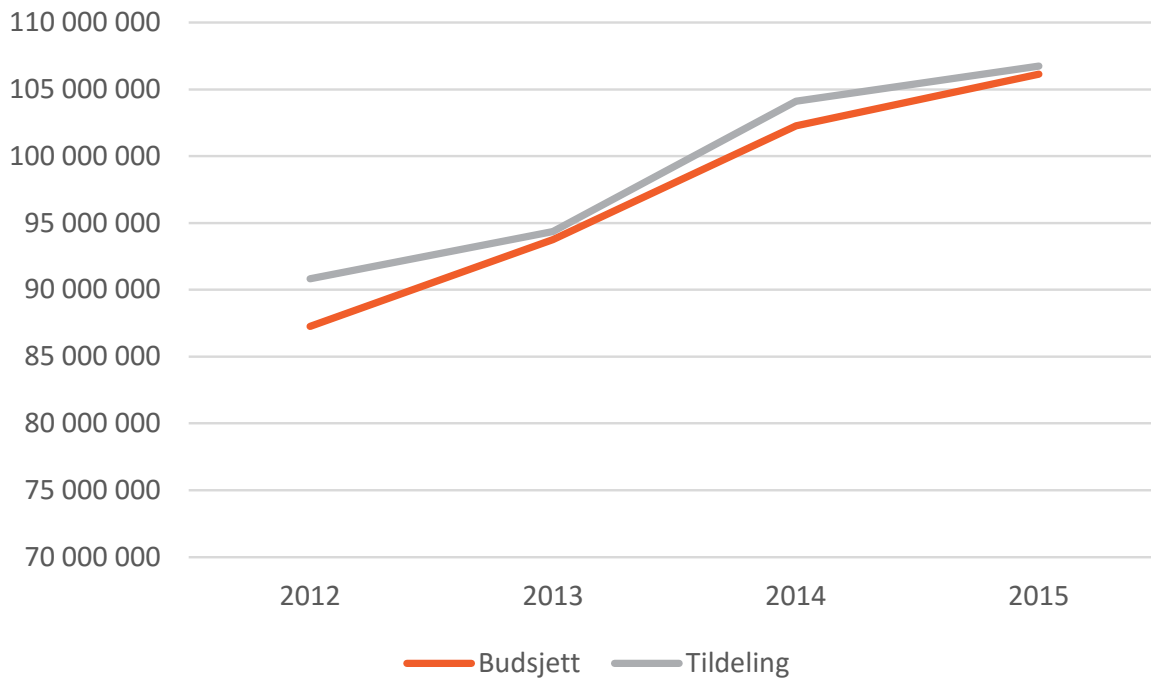
Den samiske kollektive identiteten er knyttet til det samiske fellesskapet, felles samiske kulturelle symboler og den allsamiske forståelsen av samiskhet på tvers av nasjonalstatens grenser. Den er også knyttet til samenes status som urfolk og vårt ansvar for å sikre og utvikle fremtiden for våre språk. Å bevare og utvikle samisk språk, kultur og samiske samfunn på samenes egne premisser innebærer at samiske språks status må styrkes. På grunn av språkets betydning som identitetsmarkør er det viktig at flere får mulighet til å lære samisk.

2 Kultur

Sametinget har fire innsatsområder for å nå målet om et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet som er tilgjengelig for alle.

Tildelt beløp:

106,736 mill. kr.

2.1 Et tydeligere ansvar for samisk kultur

Det er et mål at *Sametinget skal være en av de viktigste premissgiverne for utvikling av samisk kunst og kultur*. Sametinget har vært tydelig på at kultursatsingen vår er konsentrert om å gi samiske kunstnere utviklingsmuligheter gjennom kunstneravtalen og søkerbaserte ordninger samt å gi samiske kulturinstitusjoner gode rammebetingelser.

I dialogen med sentrale myndigheter om kultursaker har Sametinget hatt spesiell fokus på nytt bygg for Saemien Sijte, utviklingsplanene for Beavváš Sámi Našunalteáhter, rammebetingelsene for samiske museer kontra de norske, tilbakeføringsprosjektet Bååstede, jubileumsmarkeringen Tráánte 2017, samisk bibliotektilbud, avviklingen av den statlige ordningen med knutepunktinstitusjoner og samisk innhold i stortingsmeldingen om allmenkringkasting. Sametinget opplever å ikke ha fått gjennomslag hos Regjeringen for samiske

behov på kulturfeltet i 2015. Det er gjennomført administrativ konsultasjon om stortingsmeldingen om allmenkringkasting.

Som et ledd i synliggjøringen av regionale myndigheters ansvar for samisk kunst og kultur, har Sametinget videreført samarbeid med Norsk kulturråd i 2015, noe som bidrar til å styrke samisk kultur, herunder immateriell samisk kulturarv.

Sametinget mener at det behøves et kulturpolitisk løft i den nasjonale samepolitikken, hvor viktige samiske kulturpolitiske prosjekter får den støtten som er nødvendig for å bevare og videreutvikle mangfoldet av samiske kulturuttrykk. Sametinget mener at et slikt løft innenfor kulturfeltet fordrer at statlige myndigheter i samråd med Sametinget finner nye måter å samordne kulturpolitikken på. Sametinget viser til at de tidligere nasjonale kulturløftene i liten grad har kommet samisk kultur til gode.

Elin Káven

2.2 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

Gjennom kunstneravtalen har Sametinget mål om å sørge for at samiske kunstnere har *gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet*. For å imøtekomme dette, og for å gi samiske kunstnere et større ansvar for utviklingen av samisk kunst, har Sametinget og Samisk kunstnerråd siden 2004 hatt en samarbeidsavtale. I 2015 ble partene enige om en fornyelse av denne samarbeidsavtale gjeldende for perioden 2016-2019. Samarbeidsavtalen inneholder målsettinger for samisk kunstpolitikk og retningslinjer for de årlige kunstneravtaleforhandlingene. Kunstneravtalen gjeldende for 2015 hadde en økonomisk ramme på kr. 7,1 mill.kr. Dette har bidratt til at Samisk kunstnerråd og de samiske kunstnerorganisasjonene har fått god mulighet til å legge til rette for drift av organisasjonene, og også til å få på plass fagkonsulenter innenfor samisk skjønnlitteratur, joik, musikk, dans og teater, film og bildende kunst og dáiddaduodji. Dette har skapt en forutsigbarhet for det samiske kunstlivet, og gir samiske kunstnere stor innflytelse på utviklingen av samisk kunst. Kunststipendordningen er viktig for å sikre gode økonomiske vilkår for sa-

miske kunstnere, og for å gi den enkelte samiske kunstner mulighet til kunstnerisk utvikling. Dette er med på å bidra til et mangfoldig og rikt samisk kunst- og kulturliv som er til glede for mange, også for mange utenfor det samiske samfunnet.

Sametinget har i 2015 nedsatt en arbeidsgruppe som skal se på utviklingsmuligheter for joik og samisk musikk. Arbeidsgruppen vil i begynnelsen av 2016 levere en rapport med situasjonsbeskrivelser og anbefalinger. Arbeidsgruppens virksomhet i 2015 har medført forbedret dialog med fagorganisasjonene, og gitt Sametinget oppdatert informasjon om status, behov og utfordringer for joik og samisk musikk. Arbeidet vil bli fulgt opp i 2016.

Sametinget har i 2015 bevilget kr 2 552 000 til finansiering av joik- og musikkutgivelser, og til turnerer, konserter, artisthonorarer og reisestøtte til samiske artister. Samisk musikk er identitetsskaper og er av særlig viktig betydning for markering av samisk identitet og synliggjøring av Norge som flerkulturell nasjon. Resultatet er at samiske musikk vil være tilgjengelig for et større publikum. Joik- og musikk utgivelser er i all hovedsak basert

på den støtten som Sametinget bidrar med, og er avgjørende for at det i det hele tatt blir utgitt samisk musikk.

Sametinget har i 2015 startet et prosjekt i samarbeid med Samisk kunstnerråd (SDR) kalt forfatterstudiet. Bakgrunnen for prosjektet er at Samisk kunstnerråd (SDR) i møte med Sametinget har løftet fram behovet for å rekruttere unge til å skrive og utgi skjønnlitterære utgivelser på samisk. Det overordnede målet med forfatterstudiet er å stimulere til flere samiskspråklige utgivelser av skjønnlitteratur for unge. Prosjektet skal heve den litterære kompetansen til framtidige forfattere. Prosjektet har ansatt prosjektleder og fagansvarlig og har tatt opp 11 deltakere til studiet. Av disse er det en person som skal skrive på sørsamisk, resten skriver på nordsamisk.

Sametinget har i 2015 bevilget 6 302 000,- i produksjonsstøtte for utgivelse av skjønn- og faglitteratur på de samiske språkene. Sametinget har valgt å satse spesielt på utgivelse av litteratur for eldre barn og ungdom, både originallitteratur og oversettelser. Resultatet av denne satsingen er at samiske barn og ungdom får et godt litterært tilbud på sitt eget morsmål. Utgivelse av samiskspråklig litteratur er i all hovedsak basert på den støtten som Sametinget bidrar med, og derfor er produksjonsstøtten avgjørende for at forlagene skal være i stand til å utgi samiskspråklig litteratur.

2.3 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Målet for Sametinget er å få faglig sterke samiske institusjoner som gode arenaer for utvikling av samisk kunst og kultur. Samarbeidet og dialogen med samiske kulturinstitusjoner er en viktig strategi i dette arbeidet. Gjennom de årlige dialog møtene, får institusjonene presentere seg og formidle behov og utfordringer. Dette gjør Sametinget i stand til å forstå institusjonenes utfordringer og behov. Til tross for lite økonomisk handlingsrom, har Sametinget også i 2015, avsatt mer til kulturformål og kulturinstitusjoner i sametingsbudsjettet enn bevilgningen fra Kulturdepartementet utgjør.

Sametinget vil ferdigstille arbeidet med en sametingsmelding om samiske kulturinstitusjoner i begynnelsen av 2016.

De samiske teatrene, Beaivváš Sámi Našunálateáhter, Áarjelhsaemien Teatere og Samisk barneteater, har i 2015 produsert flere forestillinger og turnert med de fleste av disse. Arbeidet med prosjektering av nytt teaterbygg for det samiske nasjonalteateret Beaivváš Sámi Našunálateáhter har hatt liten fremdrift i 2015. Målet er å få avsatt midler på statsbudsjettet til oppstart av forprosjektering av teaterbygg, basert på søknaden som er oversendt Kulturdepartementet. Sametinget er innstilt på å utøve forvaltningsansvaret for Beaivváš Sámi Našunálateáhter ved å legge til rette for en forpliktende styrking og utvikling av driftsbudsjett når nytt teaterbygg realiseres.

De samiske festivalene vokser og utvikler seg, og de fleste har gode publikumstall. Festivalen Márkomeannu ble arrangert i 2015 med publikumsrekord, etter at 2014 ble brukt til evaluering og omstrukturering av festivalen. Sametinget la til rette for festivalens utvikling ved å opprettholde driftstilskudd i 2014. Sametinget har ved flere anledninger vært tydelig overfor Regjeringen at vi er bekymret over at ordningen med knutepunktfestivaler er avvirket og at Riddu Riddu-festivalen har mistet en forutsigbar finansiering.

Samiske museer er viktige institusjoner og høyt prioritert fra Sametinget. I 2015 kom det to nye institusjoner inn på sametingsbudsjett for direktetilskudd til museer. Dette var Samisk museumslag og Bååstede. Bååstede arbeidet med tilbakeføringen av den samiske kulturarven ved Norsk folkemuseum/Kulturhistorisk museum, og arbeidet er nå inne i de forberedende fase med gjennomgang av arkivmateriale og forberedelse for gjenstandskonservering. De samiske museene arbeider også for å forberede mottak av kulturarven.

Sametinget vil ha mer økt fokus på utviklingsbehovene til de ulike samiske kulturinstitusjonene, slik at disse kan utvikles på egne premisser og bidra til å opprettholde kultur mangfoldet i Sápmi. Sametinget mener det tas for lite hensyn til de

samiske kulturinstitusjonenes behov når det gjelder sentrale kulturpolitiske løft eller satsninger. Dette er noe som bør løses gjennom konsultasjoner mellom Sametinget og departementet, samt gjennom å aktivt involvere samiske kulturinstitusjoner når regjeringen planlegger nye kulturpolitiske satsninger.

2.4 Samisk idrett

Sametinget er opptatt av å legge til rette for et mangfold av idrettsaktiviteter for den samiske befolkningen. På bakgrunn av dette la Sametingsrådet i 2015 frem en redegjørelse om samisk idrett. Redegjørelsen ble behandlet i Sametingets plenum i september. Sametinget er med på å finansiere driften og aktiviteten til samiske idrettsorganisasjoner og foreninger. Idrett har en viktig rolle i det samiske samfunnet både som en identitetsskapende, trivselsskapende og helsefremmende aktivitet. Samiske idrettsorganisasjonene skal gjøres i stand til å utvikle et idrettstilbud både på bredde- og toppnivå. Det er viktig at man har arenaer for fysisk aktivitet som bidrar til samhørighet spesielt mellom samiske barn og unge og der samisk tilhørighet, samisk bakgrunn og samisk kultur og språk inngår på en grunnleggende og naturlig måte.

De samiske idrettsorganisasjonene organiserer mange ulike idrettsaktiviteter. Flere av disse idrettsaktivitetene, slik som for eksempel reinkappkjøring og lassokasting, har tatt med seg elementer fra den tradisjonelle samiske kulturen,

og danner i dag basis for idrett på høyt nivå og på mosjonsnivå. Idretten er derfor viktig som kulturbærer av tradisjonelle samiske aktiviteter som ellers ville stått i fare for å bli borte.

Sametinget ser en positiv utvikling der samiske idrettsutøvere får muligheter til idrettslig og kulturell samkvem med utøvere fra andre land. Samisk ungdom deltar annet hvert år i Arctic Winter Games som i 2016 arrangeres på Grønland. I dette arrangementet deltar unge fra andre arktiske områder, og samisk ungdom får på den måten muligheten til å knytte bånd til annen arktisk ungdom og urfolksungdom.

Sametinget ser behovet som samisk idrett har for flere kulturelt tilpassede idrettsarenaer og anlegg, særlig gjelder dette tradisjonelle samiske idrettsgrener slik som reinkappkjøring som i lengre tid har hatt behov for tilpassede idrettsanlegg.

2.5 Samiske medier

Målet for Sametingets arbeid med samiske medier er å bygge opp og utvikle samiske medier som bidrag til samfunnsengasjement.

Sametinget er opptatt av at det finnes et mangfold av aviser, publikasjoner og andre medier som er med på å utvikle det samiske samfunnet, og som er med på å legge til rette for opplysning og formidling, og til meningsutvekslinger og samfunnsdebatt. Det er også viktig i et språkutviklingsperspektiv at det finnes et mangfold av medier som

bruker de samiske språkene aktivt. Sametinget har i 2015 videreført de fleste satsningene når det gjelder medier og publikasjoner.

Det er gjennomført administrativ konsultasjon om stortingsmelding 38 (2014-2015) «Open og opplyst. Allmennkringkasting og mediemangfold». NRKs rolle og ansvar for utvikling av medietilbud til den samiske befolkningen, tilrettelegging for styrking og utvikling av samiske medietilbudet i tråd med det samiske samfunnet, var blant annet viktige momenter for Sametinget. Sametinget tok også opp at samisk programinnhold må være en del av en eventuell ny avtale med en formidlingspliktig kommersiell allmennkringkaster. Sametinget la på konsultasjonene fram ønske om samisk representant i mediemangfoldsutvalget som ble satt ned høsten 2015 av Regjeringen. Utvalget skal utrede hvordan økonomiske virkemidler på medieområdet best kan innrettes for å stimulere til mediemangfold. Kulturdepartementet har fulgt opp en del av Sametingets innspill i stortingsmeldingen, men mediemangfoldsutvalget ble høsten 2015 oppnevnt uten samisk representant.

2.6 Jubileum Trondheim/Tråante 2017

I 2017 vil Sametinget markere 100-års jubileet for samefolkets første landsmøte i Trondheim 6. til 9. februar 1917. Sametinget, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune har gått sammen for å markere denne viktig begivenhet i samefolkets historie. Feiringen i 2017 vil markere samenes historie, og demokratiutvikling som har skjedd, men også rette blikket fremover og spørre hva som kan gjøres for å utvide demokratiet i vår tid. Jubileet skal være åpent og inkluderende for samene som et folk i fire land. Tråante 2017 vil også være vertskap for to store samiske konferanser. Den 4. Samiske parlamentarkerkonferansen 2017 med representanter fra sametingene i Finland, Norge og Sverige med deltakelse fra representanter for samene i Russland, og den 21. samekonferansen Sápmi 2017. Det er i 2015 inngått samarbeidsavtale mellom Sametinget, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune om gjennomføring av Tråante 2017. I samarbeidsavtalen trekker partene frem statlige midler som nødvendig finansieringskilde til prosjektet.

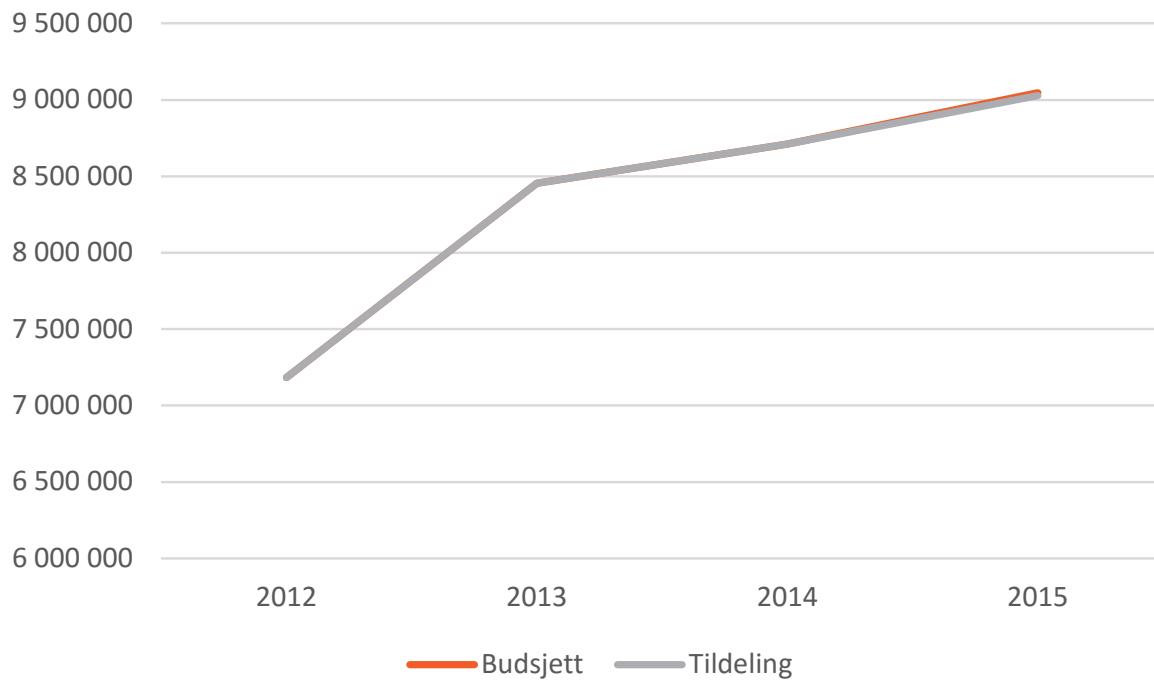

Samefolkets første landsmøte i Trondheim i 1917

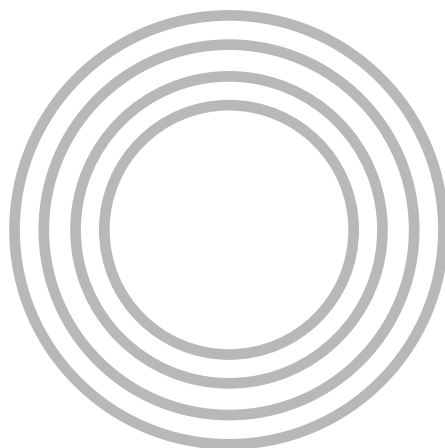
3 Bibliotek

Hovedmålet for arbeidet med Sametingets bibliotek er *økt kunnskap om samisk litteratur.*

*Tildelt beløp:
9 mill. kr.*

Budsjett og tildeling er på samme nivå

3.1 Formidlingsvirksomhet

Sametingets bibliotek kjøper inn og tilgjengeliggjør alt av samisk litteratur, samiske læremidler og annet materiale på samisk språk og på andre språk om samiske forhold. En stor del av utlånet er gjennom bestillinger fra andre fag- og folkebibliotek. I tillegg låner biblioteket ut bokpakker til bokbussene og andre bibliotek. Biblioteket mottar pliktavlevering fra Nasjonalbiblioteket. Avleveringen omfatter alt av bøker og dokumenter som er utgitt i Norge der hele eller deler av teksten er på samisk, jfr. Lov om pliktavlevering. Sametingets bibliotek har også ansvar for å drive et forvaltningsbibliotek for Sametingets ansatte og politikere. Det viser seg at denne tjenesten er svært viktig, og den har i løpet av de senere årene utviklet seg og biblioteket får mange flere henvendelser fra ansatte.

Sametinget gir i dag direkte tilskudd til åtte samiske bokbussene. For 2015 var det totale tilskuddet på kr 8 974 000. Målet med tilskuddsordningen er å gi gode og lett tilgjengelige samiske bibliotek tjenester til hele den samiske befolkningen og andre.

Sametingsrådet har hatt kontaktmøte med bokbussene. Den enkelte møtedeltaker fra bokbussene presenterte status og utfordringer de har, og Sametinget presenterte den interne kartleggingen av bokbussene. Noen av bokbussene fungerer som kulturbusser med større fokus på utstillinger og ulike arrangement på bussen, i tillegg til utlån. De tradisjonelle bokbussene har mindre plass til utstillinger og arrangement, hovedaktiviteten er utlån av materiale.

Sametinget gjennomførte en intern kartlegging som ble sendt til bokbussene. Spørsmålene ble laget ut i fra de kriteriene som er satt for ordningen, samtidig som vi ønsket å høre hvordan de så på en fremtidig bokbussdrift. Kartleggingen viste at bokbussene har et svært variert utvalg av litteratur på samisk språk. En av de som svarte sa at

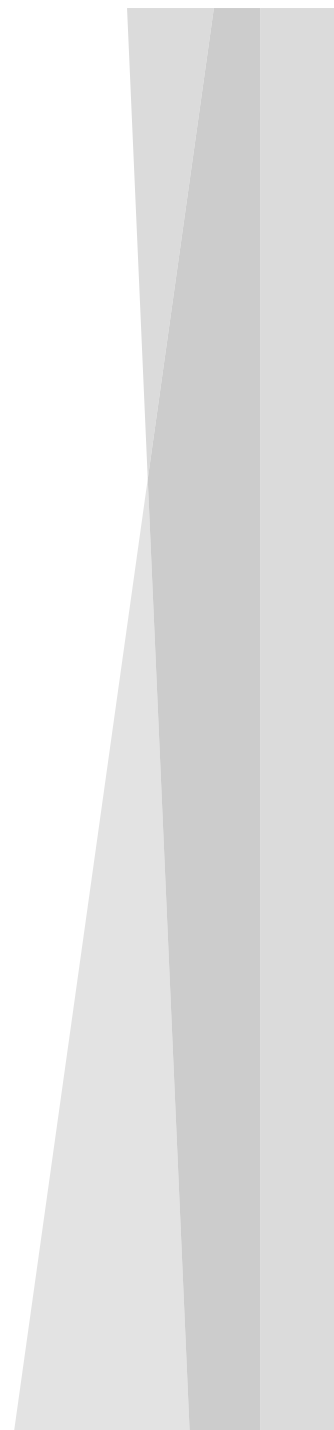
Rådsmedlem Henrik Olsen besøker bibliotekbussen i Sør-Trøndelag

de har lite utlån av samiskspråklig materiale fordi det er få som snakker samisk i området bokbussen kjører. For de fleste av bokbussene har utlånet gått ned. Ved spørsmål om hvordan de ser på fremtidig drift av bokbussen svarer de fleste at det fortsatt vil være behov for bokbussdrift i regionen. Det er også et ønske om å øke fokus på arrangement og formidling på bokbussen.

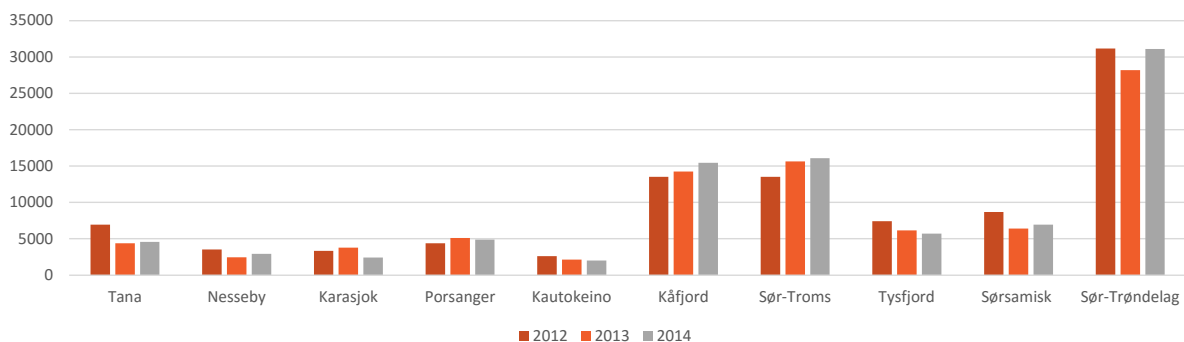
3.2 Bibliotekutvikling

Sametingets bibliotek har et spesielt ansvar for å øke kompetansen om samisk litteratur og kultur ved bibliotekene. Tilbakemeldinger fra bibliotekene og bokbussene er at de ønsker at Sametingets bibliotek er mer aktiv når det gjelder formidling, faglig veiledning og til å utvikle samisk bibliotek-tjeneste.

Sametingets bibliotek arrangerte samiske litteraturdager i oktober på Sametinget. Flere av de samiske forfattere leste fra sine bøker. Det var omkring 80 deltakere totalt, både bibliotekarer og andre interesserte. Elever fra videregående skole deltok begge dager. De samiske forfatterne var svært takknemlig for at de fikk presentere sine bøker, og deltakerne var godt fornøyd med programmet.

Total utlån

Total utlån bokbusser, Nasjonalbibliotek statistikk

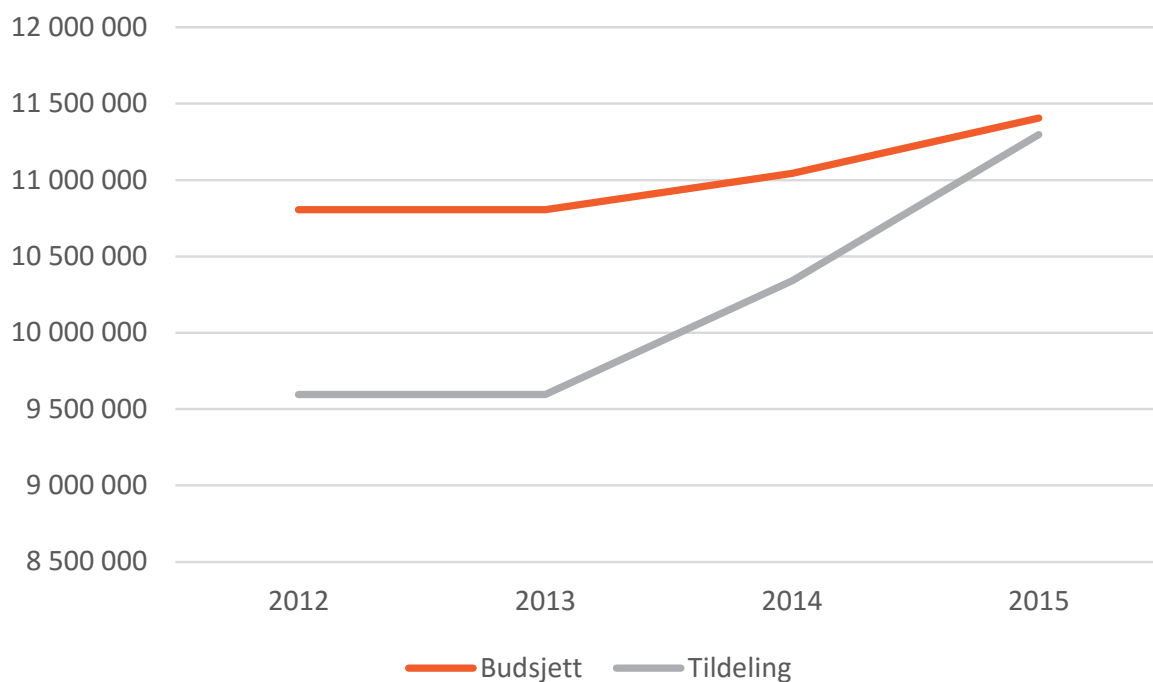
De samiske bokbussene er lokalisert over hele Sápmi

4 Barnehage

Hovedmål for barnehageområdet i Sametinget er at *samisk språk, kultur, tradisjon og grunnleggende verdier gjenspeiles i barnehagene*. Sametinget har fått utført en evaluering av tilskuddordningene for barnehagene som ble ferdigstilt i 2015. Evalueringen gir et godt bilde av effekten av tilskuddordningene og språksituasjonen i barnehagene. Nordlandsforskning (2015) konkluderer med at effekten av tilskuddordningen til barnehagene er god. Evalueringen gir forslag til endringer i tilskuddordningene, noe som Sametinget vil se på i 2016..

Tildelt beløp:

11,297 mill. kr.

Forbruket i 2015 er på kr. 11 296 975 samt kr. 100 000 til to seminarer for barnehageansatte.

Dette utgjør et underforbruk på kr 108 025. Dette skyldes først og fremst et overforbruk på ordningen for pedagogisk materiell. Dette er dekket inn gjennom tilbaketrekninger av tidligere års tilskudd og tilbakebetaling av et tilskudd.

I juni 2015 vedtok plenum en handlingsplan for samisk barnehagetilbud. Handlingsplanens hovedfokus er å legge forholdene til rette for å bedre kvaliteten i det samiske barnehagetilbudet. Handlingsplanen inneholder de viktigste tiltakene som Sametinget ønsker å gjennomføre for å fremme et godt samisk barnehagetilbud

4.1 Innholdet i barnehagen

Målet for ordningen er at barnehagene har et samisk innhold som fremmer utvikling, læring og danning i samarbeid og forståelse med barnas hjem. Forbruket var på kr 6 521 253. 24 samiske barnehager og 7 avdelinger i norske barnehager har fått tilskudd. 668 barn drar nytte av et samisktilbud under denne ordningen, henholdsvis 640 nordsamiske, 21 lulesamiske barn og 7 sørsamiske barn. Tilskuddet har bidratt til å gjøre barnehagene gode på det samiske innholdet i form av kulturopplevelser, læring av tradisjonell kunnskap og tilrettelegging av pedagogisk læringsarena.

Dagens lovgivning er et hinder for at Sametinget skal oppnå sine mål. I dagens lovgivning gis ikke alle som ønsker det rett til et samisk barnehagetilbud, men kun rett til plass i barnehagen. Sametinget har gitt innspill til Kunnskapsdepartementet (KD) om forslag til endring i barnehageloven. Sametinget har ikke fått svar fra KD på hvordan arbeidet med en eventuell lovendring skal føres videre i departementet.

Sametinget har i 2015 som planlagt gjennomført to seminar for barnehageansatte. Seminarene skal styrke samarbeidet mellom Sametinget og barnehagene. Sametinget har fått tilbakemeldinger om at konferansen bidro til å skape erfaringsutveksling, kompetanseheving og gi veiledning som igjen bidrar til god kvalitet på, og et forsvarlig faglig samiskinnhold i barnehagene. De siste to årene har seminarene samlet over 100 deltakere. Tidligere år har Sametinget arrangert tre seminarer, mens det i 2015 er redusert til to. Sametinget får tilbakemeldinger fra barnehageansatte at det er behov for flere seminarer og barnehagekonferanser. Sametinget vil derfor arbeide for flere ressurser slik at eksisterende møteplasser opprettholdes.

4.2 Språkutvikling i barnehagen

Målet for ordningen er at barn får stimulert sin språkutvikling på nord-, lule- og sørsamisk. Forbruket i 2015 var på kr 1 197 700. Det var i 2015 flere barnehager enn forventet som utløste tilskudd

til samisk språkopplæring, 29 barnehager har gitt samisk språkopplæring, noe som er en økning fra de to foregående år. Effekten er at 115 barn fikk samisk språkopplæring herav 95 nordsamiske barn, 1 lulesamisk barn og 19 sørsamisk barn.

Med samisk barnehagetilbud menes et tilbud der barnehagedriften bygger på samisk språk og kultur. Det er en forutsetning at barnehagen ledes av en samiskspråklig ansatte. Sametinget forventer dermed at kommunene ansetter fagpersoner og andre som er samiskspråklige til disse barnehagene.

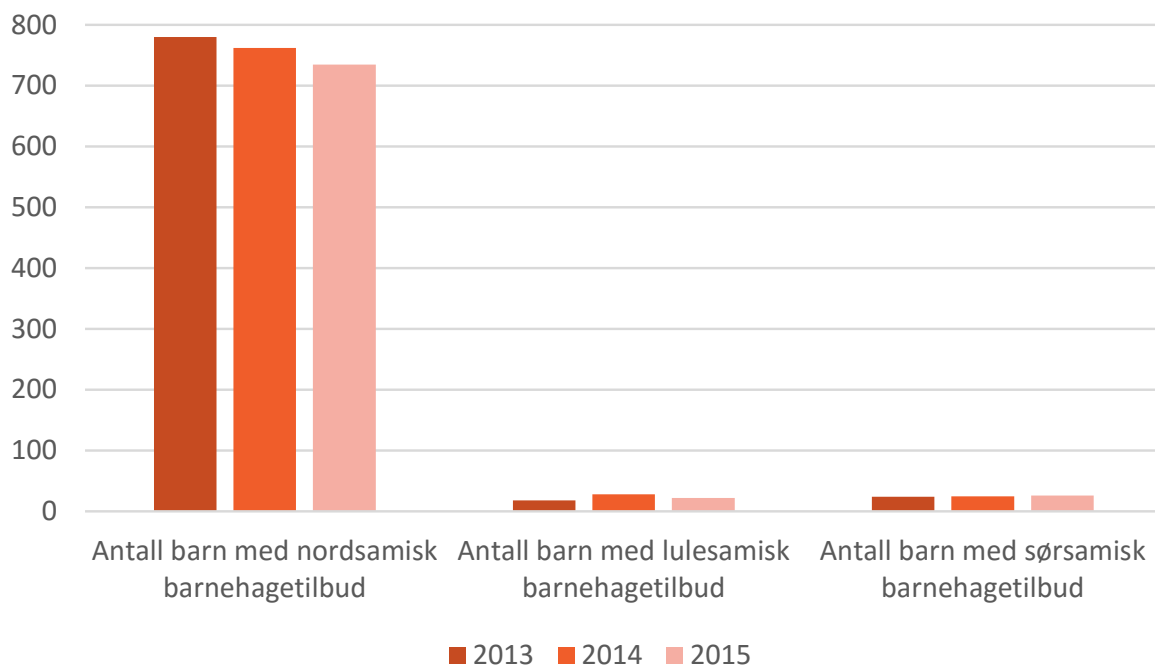
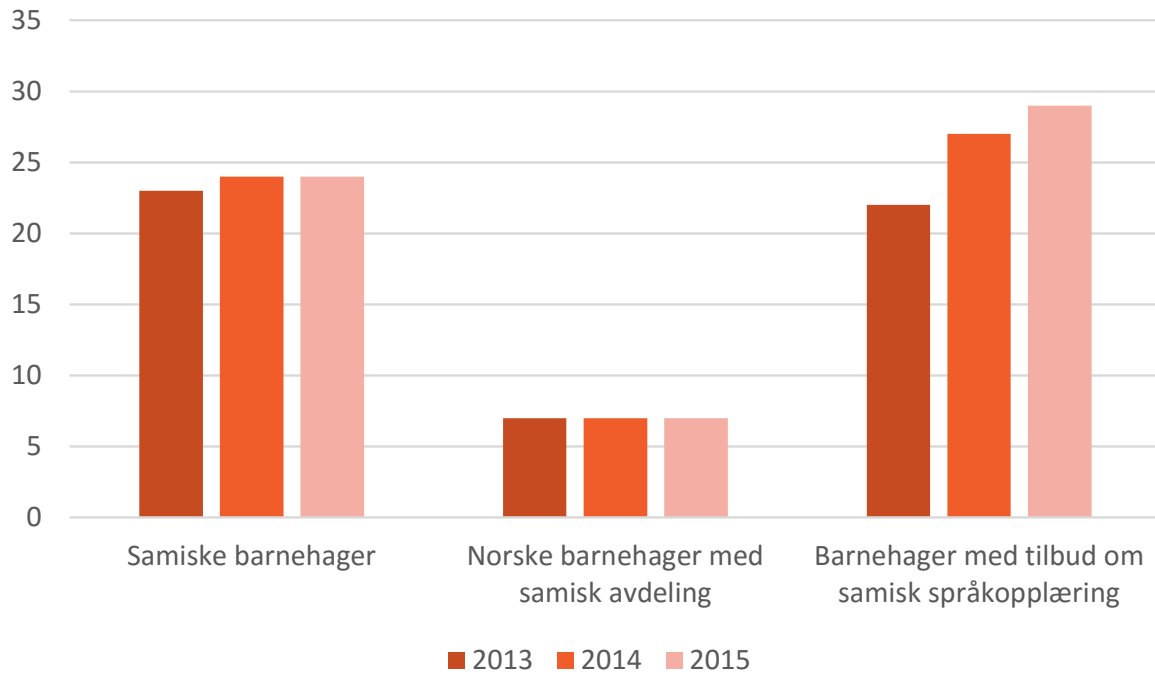
Det har i 2015 vært noe medieoppslag om at barn ikke har fått samisk barnehagetilbud. Foreldre har engasjert seg, og Sametinget har fått en del henvendelser om misnøye i kommunenes behandling av slike saker. Sametinget har deltatt på flere møter med kommuner og barnehager. Dette har blant annet resultert i at Røros kommune skal etablere et sørsamisk barnehagetilbud. Oslo kommune ansatte en norsktalende person i den samiske barnehagen i 2015. Kommunen har også foreslått og endre barnehagens vedtekter slik at det ikke skal være krav om samiskspråklige ansatte. Sametinget er inne i en prosess om å underskrive en byavtale med Oslo kommune. Det er blant annet ønske å sikre at det ansettes samiskspråklige ansatte i den samiske barnehagen i Oslo.

I lule- og sørsamiske områder er det behov for å styrke barnas samiske språk gjennom barnehagetilbud. Forutsetninger er at barnehager gis mulighet til å ansette en språkmedarbeider på toppen av ordinær bemanning. Dette for at barnehagene får mulighet til å prioritere språkreitalisering og språkbevaring.

Det er ventelister på barnehageplass for samiske barnehager i Oslo, Tromsø, Alta og Tysfjord. Dette viser at det er et økt behov for et samisk barnehagetilbud flere plasser.

4.3 Språkbadmodeller

Mål for ordningen er at barnehager med samisktilbud har gode språkopplæringsmodeller. Prioriterte områder under denne ordningen var

Antall barnehager som gir et samisktilbud har økt fra 58 i 2014 til 60 i 2015, mens antall barn totalt er redusert fra 815 i 2014 og til 783 barn i 2015.

språkbadprosjekter og lokale utviklingsprosjekter. Forbruket i 2015 har vært på kr 462 500 som er et underforbruk på kr 943 500. Grunnen til dette var at det ikke kom noen søknader til prioriteringen språkbadprosjekter, og det ble derfor gitt tilskudd kun til lokale utviklingsprosjekter. Det som ikke ble brukt på denne posten har blitt brukt til dekning av overforbruk av tilskudd til pedagogisk materiell og leker. Informasjon om språkbadmodeller til barnehageansatte har ikke blitt prioritert i 2015 på grunn av knapphet på ressurser.

4.4 Rekruttering av samiskspråklige ansatte

Mål for ordningen er at barnehagene har tilstrekkelig samiskspråklige ansatte. Sametinget skal bidra til at rekruttering settes på dagsorden gjennom samarbeid med sentrale myndigheter. I 2015 har Sametinget blant annet gitt stipend til samiskspråklige studenter som tar barnehagelærerutdanning. Det har vært et ønske om å ha mer

fokus på rekruttering, men en tettere oppfølging av dette arbeidet har ikke blitt prioritert på grunn av ressursmangel.

4.5 Pedagogisk materiell og leker

Målet med ordningen er at barnehagen har pedagogisk materiell og leker som dekker deres behov. Pedagogisk materiell og leker skal bidra til at kvaliteten i samisk barnehagetilbud styrkes. Det ble innvilget tilskudd på kr 3 029 700 i 2015. Midlene har gått til utarbeiding av spill, språkstimuleringslek, eventyr og bøker. Overforbruket skyldes at det var kommet inn mange gode søknader man ønsket å prioritere, samt at det ble igjen midler på ordningen prosjekter og utviklingsarbeid og ved omdisponeringer og tilbakebetaling. Sametinget vil fortsatt bidra til at det utvikles pedagogisk materiell i de kommende år.

4.6 Samarbeid og sammenheng mellom hjem, barnehage og skole

Målet med ordninger er å sikre en sammenheng og progresjon i læringsinnholdet fra barnehage til skole som sikrer kontinuitet i arbeidet med samiske språk og kultur. Det ble i 2015 gjennomført et barnehageseminar med tema overgangen fra barnehage til skole. Sametinget har foretatt en spørreundersøkelse i barnehager og skoler om denne overgangen. Resultatet viser at det arbeides med tema i kommunene, men det er allikevel ikke godt nok samarbeid mellom barnehage og skole om overgangen for samiske barn. Engasjementet på seminaret og responsen fra undersøkelsen viser at dette er et aktuelt tema. Sametinget vil ta stilling til om det skal arbeides videre med tema fremover.

Det har kommet flere henvendelser enn tidligere fra norske barnehager, foreldre, studenter og barnehagelærerutdannere i 2015. Sametinget ser dette som positivt og en konsekvens av at samiske barnehage tilbud har fått et større fokus utad.

Sametinget vil at samiske barn skal få en lovfestet rett til et samisk barnehage tilbud.

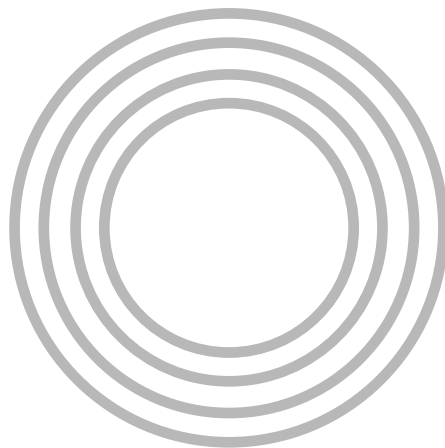
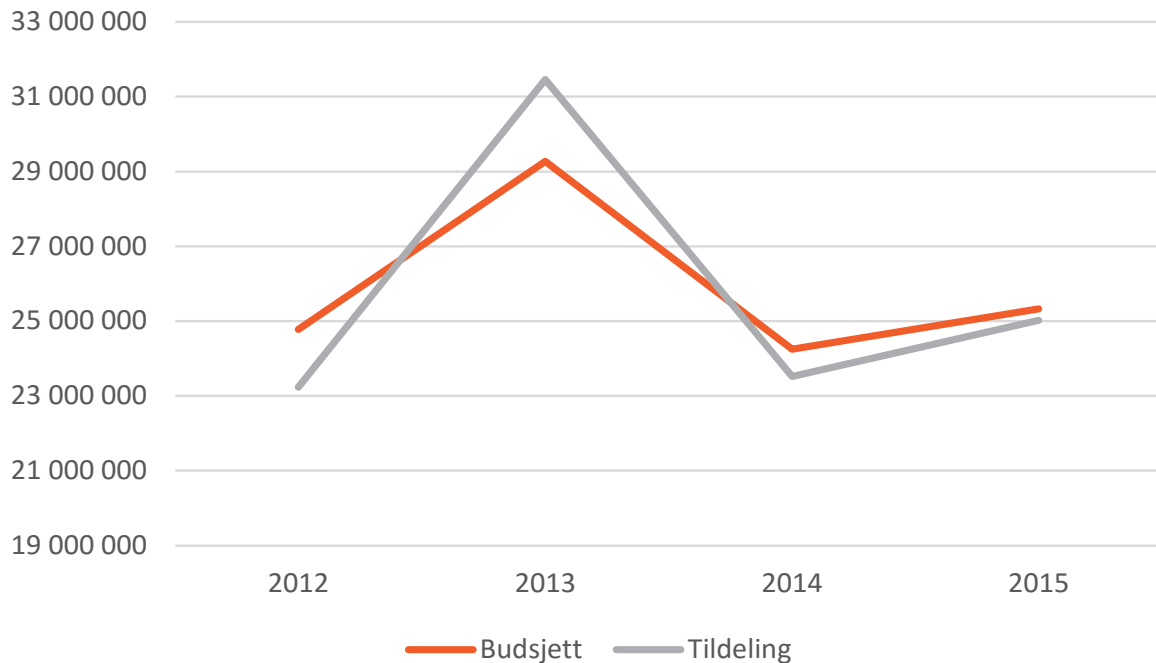
5 Grunnopplæring

Sametingets hovedmål for grunnopplæring er at *den samiske befolkningen har kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å bevare og utvikle samiske samfunn*. For å nå dette målet har Sametinget følgende innsatsområder:

- Den samiske elevens rettigheter og skolens innhold og verdigrunnlag
- Et trygt læringsmiljø

Tildelt beløp:

25,015 mill. kr.

5.1. Den samiske elevens rettigheter og skolens innhold og verdigrunnlag

Sametinget arbeider for å ivareta samiske elevers rett til opplæring i og på samisk og på grunnlag av samiske kulturverdier. Dette gjør vi blant annet ved å bidra til at opplæringsloven, privatskoleloven og øvrige styringsdokumenter blir fulgt og gjennom å påse at samiske elevers rettigheter og behov ivaretas ved lov- og forskriftsendringer.

Sametinget sendte i slutten av 2014 høringsuttalelse og bad om konsultasjoner med departementet om forslag til endringer i privatskoleloven (ny friskolelov). Etter Sametingets mening var privatskoleloven diskriminerende, da samiske elever ikke fikk oppfylt sine rettigheter angående opplæring i og på samisk. Kunnskapsdepartementet avviste Sametingets anmodning om konsultasjoner fordi de mente at disse lovendringene ikke angår samiske interesser direkte. Sametinget mener at departementet avviste konsultasjoner på feil grunnlag og at de dermed underkjente Sametingets rett til å be om konsultasjoner.

Sametinget ba om konsultasjoner om endringer i opplæringsloven og privatskoleloven, vedrørende krav om relevant kompetanse i undervisningsfag med mer. Endringsforslagene gjaldt avgjørelsesmyndighet i skolesammenheng når barneverntjenesten har overtatt omsorg for et barn. Sametinget krevde at retten til samisk ikke faller bort ved omsorgsovertakelse. Sametinget har ikke fått svar på denne anmodningen.

Sametinget kontaktet i den forbindelse Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomité. Dette for å sikre at komiteén vet at de vedtar lovendringer Sametinget ikke har fått mulighet til å konsultere om. Som et resultat av dette har Kunnskapsdepartementet forbedret rutinene sine når det gjelder konsultasjoner med Sametinget.

Sametinget har på slutten av året bedt om konsultasjoner på to saker fra Kunnskapsdepartementet. Den ene saken er høring om forslag til endring i forskrift om studieforbund og nettskoler og den andre saken er forslag til lovendring som gir elev-

Ellinor Marita Jáma er leder for Oppvekst, omsorg og utdanningskomiteen

Beaska Niilas er nestleder i Oppvekst, omsorg og utdanningskomiteen

ene i videregående opplæringen rett til fritt skolevalg på tvers av fylkesgrenser. Det blir konsultasjoner om begge disse sakene i 2016.

Sametinget har i slutten av 2014 hatt konsultasjon med Kunnskapsdepartementet angående revidering av instruks for styret for de samiske videregående skolene. Sametinget krevde å få oppnevningmyndighet til styret. Utdanningsdirektoratet har gitt beskjed om at instruksen har blitt endret slik at Sametinget får rett til oppnevne medlemmer til styret.

Sametinget har også i 2015 fått henvendelser fra elever, foreldre og skoleeiere angående samisk opplæring. Henvendelsene gjelder i hovedsak misnøye med organisering av opplæring og samisk opplæringstilbud. Sametinget informerer om rettighetene og veileder foreldre om klageretten.

Sametinget har arbeidet for at Senter for samisk i opplæringen skal få samme status og økonomiske rammer som andre nasjonale sentre i Norge. Dette senteret er en viktig faginstusjon for skoler som tilbyr samisk opplæring. Senteret koordinerer blant annet et eget lærernetzverk, som ble etablert i 2013 og som er et redskap for kunnskapsutvikling i den samiske skolen. Sametinget har flere ganger bedt om at senteret styrkes og vil følge dette opp i fremtiden.

Sametinget har tatt opp med myndighetene at samiske hørselshemmede elever skal ha samme rettigheter til opplæring i og på samiske som øvrige elever. Rundskriv Udir-1 har en presisering om at samiske hørselshemmede elever har rett til å få opplæring både i samisk og tegnspråk som førstespråk.

I forbindelse med endring av skolestrukturen i Tromsø kommune, ønsket kommunen å flytte de samiske klassene fra Prestvannet skole til en annen skole. Det kom sterke reaksjoner fra foreldre mot denne flyttingen, og de henvendte seg til Sametinget om saken. Sametinget skrev en høringsuttalelse som støttet foreldrenes syn. Byrådet snudde i saken, og samiske klasser får fortsatt ha undervisning på Prestvannet skole.

Kunnskapsdepartementet har i 2015 fastsatt ny samisk læreplan i faget kristendom, religion, livssyn og etikk/ KRLE, tidligere RLE, som gjelder fra 1.1.2016. Det har vært samarbeid og enighet mellom Kunnskapsdepartementet og Sametinget om endringene.

Stortinget besluttet i desember 2015 å legge ned Sameskolen i Midt-Norge/Gaske-Nørjen saemienkovle i Hattfjelldal etter skoleåret 2015/2016. Sametinget stiller seg undrende til at Stortinget velger å overse Norges forpliktelser i forhold til at sørsamisk er et av verdens alvorlig truet språk jf UNESCOs liste, og CERDs anbefalinger særlig i forhold til lule- og sørsamisk. Sametinget er sterkt kritisk til myndighetenes håndtering av denne saken og anser denne som brudd i Statens plikt til å konsultere Sametinget i saker som vil få direkte konsekvenser for det samiske folk. Sametinget kommer til å arbeide videre med saken.

Den arbeidsgruppa som skulle se på samiske opplærings spørsmål over landegrensene, leverte sin rapport. Forslag til tiltak for å øke samarbeidet mellom Norge og Sverige for å styrke samisk opplæringen – med særlig vekt på sør- og lulesamisk, i september 2015. Sametinget forventer å bli involvert i arbeidet med å følge opp rapporten.

Kunnskapsdepartementet har i dialog med Sametinget utarbeidet og vedtatt et rammeverk for samisk fjernundervisning. Rammeverket omhandler mål for og styring av fjernundervisning, krav til tilbydere og mottakere av fjernundervisning og presisering av hva som er skoleeiers ansvar. Sametinget er fornøyd med rammeverket, men mener at hospitering og språksamlinger skal være en del av fjernundervisningstilbudet og finansieres som det.

Sametingets læremiddelbudsjett for ordinære og særskilt tilrettelagte læremidler på nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk økte fra kr 17 625 000 til kr 21 025 000 fra 2014 til 2015. Økningen har økt muligheten for prioritering av læremidler på alle tre samiske språk til videregående nivå og tverrfaglig temabasert språk og kultur læremiddel for grunnskolen.

Sametinget gir tilsagn til oppfølging av avtalen av 2013 mellom Samisk høgskole, Engerdal kommune og Sametinget, hvor man forpliktet seg til å ivareta og sikre det sørsamiske kompetansemiljøet i Elgå.

Sametinget økte i 2015 direktetilskuddet til Ovtta|Aktan|Aksesne Samisk læremiddelportal, fra 1 million i 2014 til 1,5 millioner. Portalen er en viktig arena for samisk opplæring, hvor informasjon om, utlån og deling av læremidler administreres.

Sametinget har i 2015 bidratt med støtte til flere skoler for å utvikle og gjennomføre prosjekter som har fokus på tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen. Det var avsatt kr 1,0 mill til dette tiltaket. Av 12 søknader, fikk 10 skoler prosjektmidler.

5.2. Et trygt læringsmiljø

Sametinget er opptatt av at samiske barn skal ha et trygt psykososialt skolemiljø og har behandlet dette i egne plenumssak i 2015, der vi blant annet

ber om et eget samisk barneombud. Sametinget har gitt innspill til NOU 2015:2 Å høre til -Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø og forventer å inkluderes i oppfølgingen av dette arbeidet. Sametingets øvrige tiltak i dette arbeidet er deltagelse i Manifest Mot Mobbing samarbeidet, og vi er med i juryene for Dronning Sonjas skolepris og Benjaminprisen som begge tildeler priser for skoler som arbeider målbevisst for inkludering og likeverd og for å forhindre diskriminering og mobbing.

Sametinget har vært med å oppnevne et nytt medlem til FUG/ foreldretvalg for grunnskolen for perioden 2016-2019.

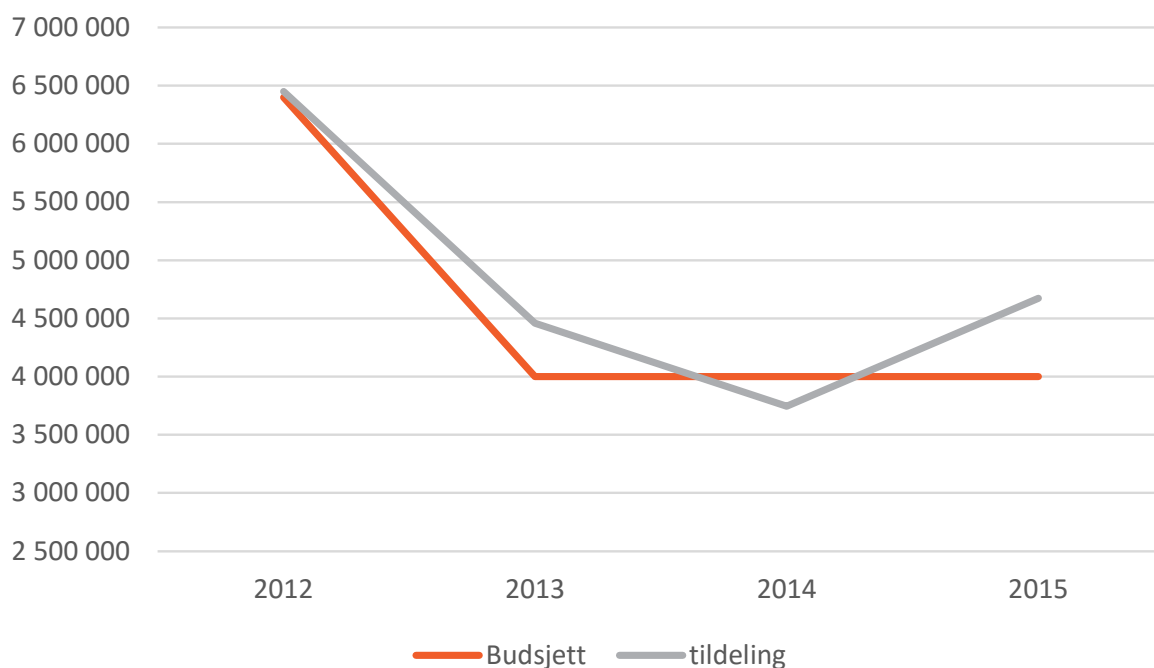
6 Høyere utdanning og forskning

Sametinget har fire innsatsområder for å nå det sentrale målet, *Utdanningstilbud og forskning som møter det samiske samfunnets behov og som bidrar til en ønsket samfunnsutvikling i Sápmi.*

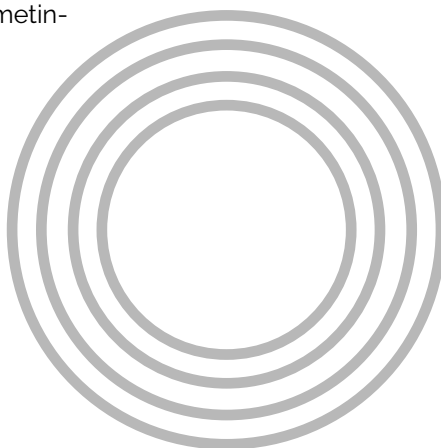
De tilgjengelige ressursene for å oppnå målet er økonomiske virkemidler og administrative ressurser i seksjon for høyere utdanning og forskning i opplæringsavdelingen.

Tildelt beløp:

4,673 mill. kr.

Sametingsrådet har ved utgangen av 2015 ferdigstilt en sametingsmelding om høyere utdanning og forskning. Meldingen behandles av Sametingets plenum i 2016.

6.1 Samisk høyere utdanning

Sametinget har gjennom flere år arbeidet for at det skal finnes tilbud innen høyere utdanning i samisk språk fra begynneropplæring til doktorgradsnivå. Det 5-årige kvalifiserings- og rekrutteringsprogrammet i samisk språk for høyere utdanning, som ble påbegynt i 2008, ble avsluttet i 2014. Da hadde nærmere 400 studenter gjennomført ulike studietilbud på begynnernivå i samisk. For at det til enhver tid skal finnes tilbud i samiske språk på alle nivåer, har Sametinget i 2015 arbeidet for at programmet følges opp gjennom utvidede rammeoverføringer til utdanningsinstitusjoner som har samisk språk i sin portefølje. Sametinget har ikke fått gjennomslag for dette og vil også i 2016 ha fokus på saken.

Regjeringen har besluttet at det fra 2017 skal innføres en 5-årig grunnskolelærerutdanning på masternivå. Sametinget har i 2015 arbeidet for at det også opprettes en samisk 5-årig lærerutdanning. Det ble oppnevnt et rammeplanutvalg for samisk lærerutdanning i desember 2015, og utvalget skal fremme sitt forslag til rammeplan innen 1. april 2016.

Som en oppfølging av Butenschønutvalgets rapport «Langs lange spor» fra 2012, ble Fagstrategisk enhet for samisk høyere utdanning og forskning opprettet i 2015, under Universitets- og høgskolerådet. Opprettelsen kom i stand etter enighet mellom Kunnskapsdepartementet og Sametinget. Kunnskapsdepartementet bidrar med midler til drift av den fagstrategiske enheten. Blant andre er Sametinget og Kunnskapsdepartementet observatører i enheten.

Sametinget har gjennomført møter med rektorene ved høyere utdanningsinstitusjoner fra Nord-Trøndelag og nordover for å drøfte institusjonenes tilbud innen samisk høyere utdanning.

6.2 Samisk perspektiv i høyere utdanning på nasjonalt nivå

I forbindelse med lærerutdanningsreformen har Sametinget konsultert om rammeplanen for den nye 5-årige masterutdanningen for å se til at det samiske innholdet ivaretas. Det ble oppnådd enighet om høringsutkastet. Høringsfrist er 01.04.16.

6.3 Samisk forskning

Nordisk Ministerråd har gjennomført en evaluering av sine bevilgninger til fem nordiske samordningsorgan for forskning, herunder samisk forskning ved Sámi allaskuvla. Fra 2017 er det foreslått en endring som medfører at ministerrådets organ, NordForsk overtar forvaltningen av bevilgningene. Dette innebærer at den årlige bevilgningen til samisk forskning fra ministerrådet faller bort, og at midlene blir gjenstand for konkurranse gjennom søknader. Sametinget er bekymret for at denne endringen vil føre til dårligere vilkår for forskningsaktiviteten ved Sámi allaskuvla. Saken er fulgt opp overfor Regjeringen, som gjennom Kunnskapsdepartementet har kontraktsansvaret for bevilgningen. Sametinget arbeider for at bevilgningen opprettholdes på dagens nivå. Saken er også behandlet i Samisk parlamentarisk råd.

Sametinget er observatør i styret for Norges forskningsråds samiske program. Sametinget er ikke fornøyd med den samiske representasjonen utover dette i forskningsrådet. I forbindelse med oppnevning av nye medlemmer til forskningsrådets 4 divisjonsstyrer, foreslo Sametinget medlemmer til alle fire styrene, men ingen av disse ble tatt til følge. Sametinget har i 2015 startet en prosess for bedre representasjon innen Norges forskningsråds styrer.

Sametinget har i perioden 2008 – 2015 årlig bevilget tilskudd til prosjektet, «Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap – Arbeidieutprosjektet». Målet for bevilgningen har vært å bidra til utvikling av metode for dokumentasjon av samisk tradisjonell kunnskap og til formidling av denne. Det ble forutsatt et samarbeid med relevante fagmiljø, blant annet samiske museer og språk- og

kultursentre. Også Kommunal- og moderniseringsdepartementet har bidratt til finansieringen av prosjektet.

I perioden 2012 – 2015 har Sametinget i tillegg bevilget midler til pilotprosjektet, Árbodiehto – senter for samisk tradisjonskunnskap. Prosjektet har sitt utgangspunkt i Sametingets ønske om oppfølging og konkretisering av resultatene fra Árbodiehtuprojektet. Som oppfølging av naturmangfoldlovens § 8 har målet vært å skaffe til veie og benytte kunnskap om samisk naturbruk som ressurs i forvaltning av naturressurser. I tillegg har målet vært videreføring av samisk tradisjonskunnskap gjennom barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning og tilgjengeliggjøring av tradisjonskunnskap for forskning.

Begge prosjektene som har vært ledet og koordinert av Sámi allaskuvla, ble avsluttet i 2015. Sámi allaskuvla fremmet i 2015 en rapport om Árbodiehtogovddáš med forslag til løsninger for opprettelse av et senter for samisk tradisjonskunnskap. Sametinget vil i 2016 arbeide for å avklare grunnlaget for opprettelse av et slikt senter.

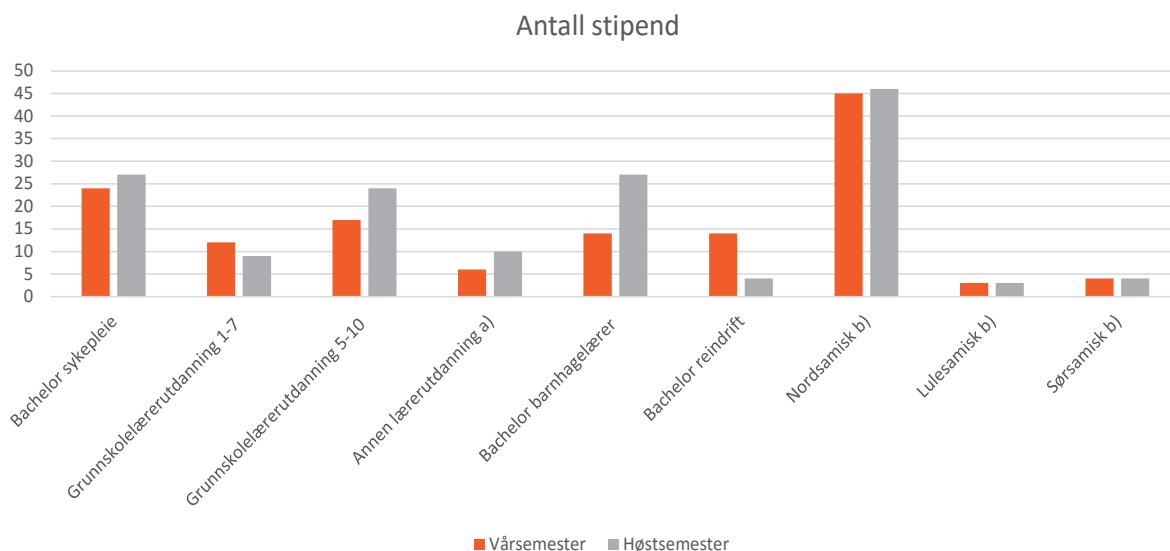
6.4 Rekruttering

Sametinget har overfor Kunnskapsdepartementet fremmet forslag om opprettelse av master- og doktorgradsstipender i samiske språk. Forslaget er ikke tatt til følge, og arbeidet vil bli videreført i 2016.

I dialogen med utdanningsinstitusjoner har rekruttering vært et av temaene som er drøftet. Også Fagstrategisk enhet for samisk høyere utdanning og forskning har tatt opp dette temaet.

Sametinget tildeler stipend til for høyere utdanning. I 2015 har prioriteringene vært samisk språk, barnehagelærerutdanning, lærerutdanning, sykepleieutdanning, bachelor reindrift og master i logopedi. Det er vanskelig å si om stipendene har ført til flere studenter innen de prioriterte fagene, men antallet søknader har steget jevnt. Stipendordningen evalueres i 2016.

I 2015 var det budsjettetert med kr 2 850 000 til stipend, mens det ble innvilget stipend for kr 3 694 500. Det betyr at det var et overforbruk på kr 844 500. Det reelle overforbruket etter fratrukk av tilbakebetalinger er kr 665 500. Overforbruket skyldes særlig økningen av søknader innenfor prioriteringene barnehagelærer-, lærer- og sykepleieutdanning. Det er vanskelig å si om stipendene har ført til at flere studenter velger de prioriterte fagene.

a) Praktisk-pedagogisk utdanning, lektorutdanning eller faglærerutdanning

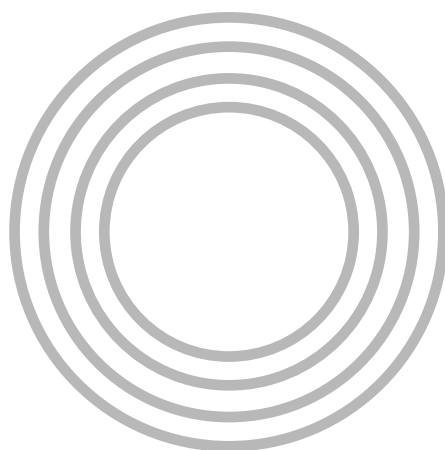
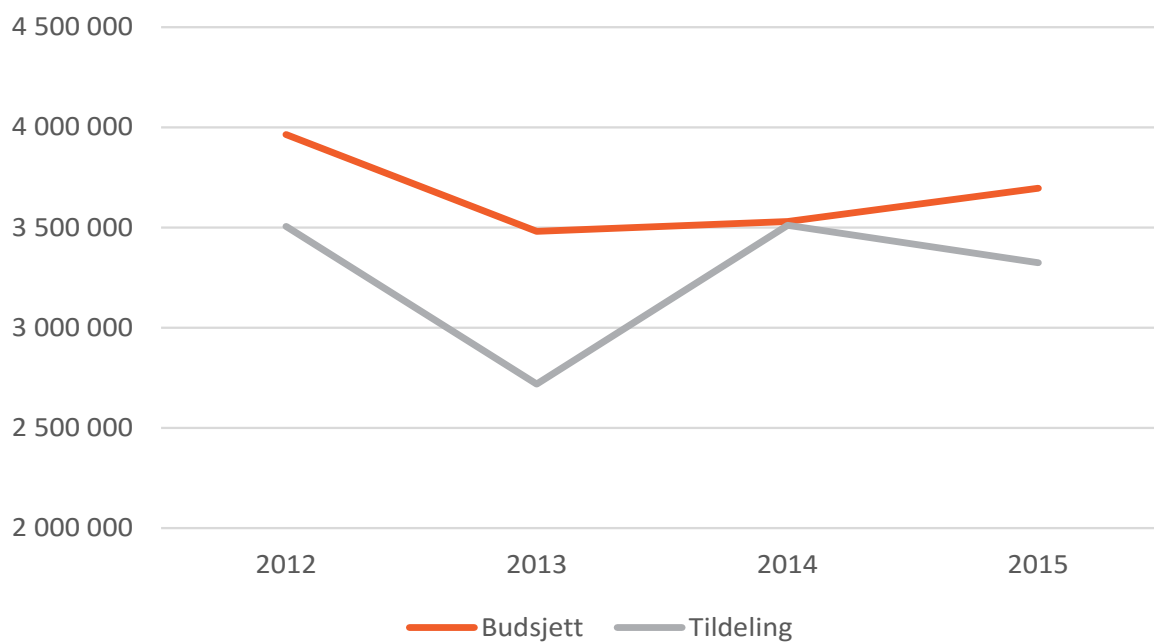
b) Begynneropplæring til masternivå

7 Helse og sosial

Sametingets har 5 innsatsområder for å nå målet om likeverdige helse- og sosialtjenester til det samiske folk, som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur. Tjenestene skal være tilpasset det samiske folks rettigheter og behov.

Tildelt beløp:

3,325 mill. kr.

7.1 En likeverdig helse- og sosialtjeneste

Arbeidet med et likeverdig helse- og sosialtilbud for den samiske befolkningen har i 2015 vært utfordrende. På flere områder har Sametinget ikke nådd fram med sine innspill.

Regjeringen varslet i 2015 en ny og helhetlig satsing på helsetjenesten gjennom ulike meldinger og planer. Sametinget har gitt innspill og bedt om konsultasjoner på flere av disse. Fra Regjeringens side har det vært ulik involvering av Sametinget i de ulike arbeidene.

Sametinget har hatt konsultasjoner på nasjonal helse og sykehusplan, og oppdragsdokumentet 2016 til regionale helseforetak. Sametinget hadde i tillegg til dette bedt om konsultasjoner på primærhelsemeldingen og på igangsetting av en ny konkret handlings- og tiltaksplan for helse og omsorgstjenester til den samiske befolkningen, men disse kravene ble ikke etterfulgt av Regjeringen.

På konsultasjonene om nasjonal helse og sykehusplan førte konsultasjonene til et omforent resultat. Som resultat av konsultasjonene er blant annet det nasjonale ansvaret for spesialisthelsetjenester til samiske pasienter tatt med i planen, og det er oppnådd enighet om at strategisk utvikling av helsetjenestetilbud til samiske pasienter. På oppdragsdokumenter til regionale helseforetak for 2016, ble det blant annet oppnådd enighet om at strategisk utvikling av spesialisthelsetjenesten til samiske pasienter gis som oppdrag til Helse Nord RHF for 2016.

Virketiden for den eneste handlingsplanen som omhandler helsetjenestetilbudet til den samiske befolkning gikk ut i 2005. Dette var bakgrunnen for anmodningen om konsultasjoner om igangsetting av en ny konkret handlings- og tiltaksplan for helse og omsorgstjenester til den samiske befolkningen. At dette ble avslått fra Regjeringen er ikke i tråd med sluttdokumentet fra verdenskonferansen for urfolk i 2014 som Regjeringen har gitt sin tilslutning til. Sametingsrådet viste spesielt til sluttdokumentets pkt 8 som lyder: *8. Vi forplikter oss til å samarbeide med urfolk, gjennom deres egne representative institusjoner, for å utvikle og iverksette nasjonale handlingsplaner, strategier og*

andre tiltak, der dette måtte være relevant, for å nå Erklæringens mål. Sametinget har informert Stortingskomiteen om resultatet, i Stortingskomiteens åpne høring om primærhelsemeldingen, og i møte med komiteen.

Sametinget har gitt innspill til folkehelsemeldingen, primærhelsemeldingen, demensplanen 2020 og rusplanen. Sametingets innspill til folkehelsemeldingen tar utgangspunkt i Samisk helseforskning helse og levekårsdata, og i behovet for data og dokumentert kunnskap blant annet innenfor felt som samiske barns helse og levekår, helsetilstand for samiske barn under barnevernets omsorg, helsekonsekvenser av etnisk diskriminering og rasisme og utfordringer innen tradisjonelle næringer, samt manglende data om fornorlingsprosessen og internatlivet påvirkning på helse. Sametingets innspill er til dels omtalt i meldingen, men følges ikke opp videre med tiltak.

Sametingets plenum behandlet i desember 2014 sak om primærhelsetjenester for den samiske befolkningen. Sametingets vedtaket ble lagt til grunn for Sametingets innspill til Regjeringens melding om primærhelse, men innspillene ble ikke tatt med i meldingen. Sametingets innspill til demensplan 2020, og rusplan ble heller ikke fulgt opp.

Helseministeren har nedsatt et utvalg som skal utrede alternative modeller for organisering av eierskapet til sykehusene. Organisering av spesialisthelsetjenester til samiske pasienter vil være en del av utvalgets arbeid. For å kunne ivareta det samiske perspektivet i utredningen må utvalget ha god kjennskap til samiske folks behov og utfordringer. På tross av henvendelser fra Sametinget om dette har Regjeringen valgt å ikke ta denne kompetansen inn i utvalget.

Sametingets plenum har i 2015 behandlet sak om spesialisthelsetjenester til samisk befolkning. Utvikling av helsetjenestetilbud til det samiske folk er et nasjonalt ansvar og Sametinget ser behov for et større sentralt engasjement og involvering i ivaretagelse av et likeverdig helsetjenester til samiske pasienter. Det nasjonale ansvaret er i stor grad delegert til underliggende helseforetak. Underliggende helseforetak får ikke ressurser til å ivareta et nasjonalt ansvar, og konsekvensen av dette er

blant annet at tilrettelagte helsetilbud (SANKS) til samiske pasienter stadig nedprioriteres. For Sametinget er det svært viktig at SANKS har forutsigbare rammer og sikres videreutvikling og styrking både økonomisk og faglig. I møte med Helse- og omsorgsministeren var spesialisthelsetjenester til samiske pasienter et av temaene som ble tatt opp hvor disse utfordringene ble lagt fram.

7.2 En likeverdig barnevernstjeneste

Sametinget har i 2015 bedt om konsultasjoner på utarbeidelse av Regjeringens melding om fosterhjem. Sametinget har ikke fått endelig svar på denne anmodningen, men har sendt innspill til utarbeidelse av fosterhjemsmeldingen.

Sametinget har hatt møte med lovutvalget som skal revidere dagens barnevernslov.

I dette møtet fremhevet Sametinget samiske barns rett til ivaretagelse av rettigheter til samisk språk og kultur i møte med barnevernet.

7.3 En likeverdig nødmeldetjeneste

Nødmeldingssaken er en sak som det har blitt arbeidet med lenge i Sametinget og ble første gang løftet til sentrale myndigheter i 2005. Arbeidet stoppet opp i 2010 i påvente av utbygging av nødnett. Nødnettet ble ferdigstilt i 2015 og Sametinget vil i 2016 konsultere om saken med Regjeringen.

7.4 Samisk human biologisk materiale

Sametinget har finansiert flere utredninger som vil gi viktig bakgrunnsdata for en framtidig bestemmelse for etiske retningslinjer i bruk av Samisk human biologisk materiale. I 2015 ble rapporten «Bruk av samisk etnisitet i forskningsdatabaser og helseregistre» ferdigstilt. Flere rapporter er under utarbeidelse.

7.5 Vold i nære relasjoner

I forbindelse med konsultasjonene om nasjonal helse og sykehusplan, tok Sametinget opp forskningstillene som viser forekomst av vold i nære relasjoner i den samiske befolkningen. Dette har resultert i at Helse Nord RHF må sikre at tilbudet til samiske voksne og barn utsatt for seksuelle overgrep er tilrettelagt samisk språk og kultur.

Sametinget markerte FNs internasjonale dag mot vold mot kvinner ved å sette søkelys på vold mot kvinner i det samiske samfunn. Nylig publisert forskning på området ble omtalt. Rådsmedlem Henrik Olsen deltok på arrangement i regi av Sami Nisson Forum.

Sametinget har, i samarbeid med Justisdepartementet, igangsatt et forskningsprosjekt som skal se på hvordan samiske voldsutsatte blir møtt av hjelpeapparatet. Prosjektet skal også se om det er ytre og indre faktorer i det samiske samfunnet som påvirker forekomsten av vold. Prosjektet skal avsluttes i 2016.

Sametinget har arrangert møte med flere ulike faginstanser om temaet vold i nære relasjoner i det samiske samfunn. Møtet ga verdifull informasjon om temaet og belyste flere utfordringer på feltet.

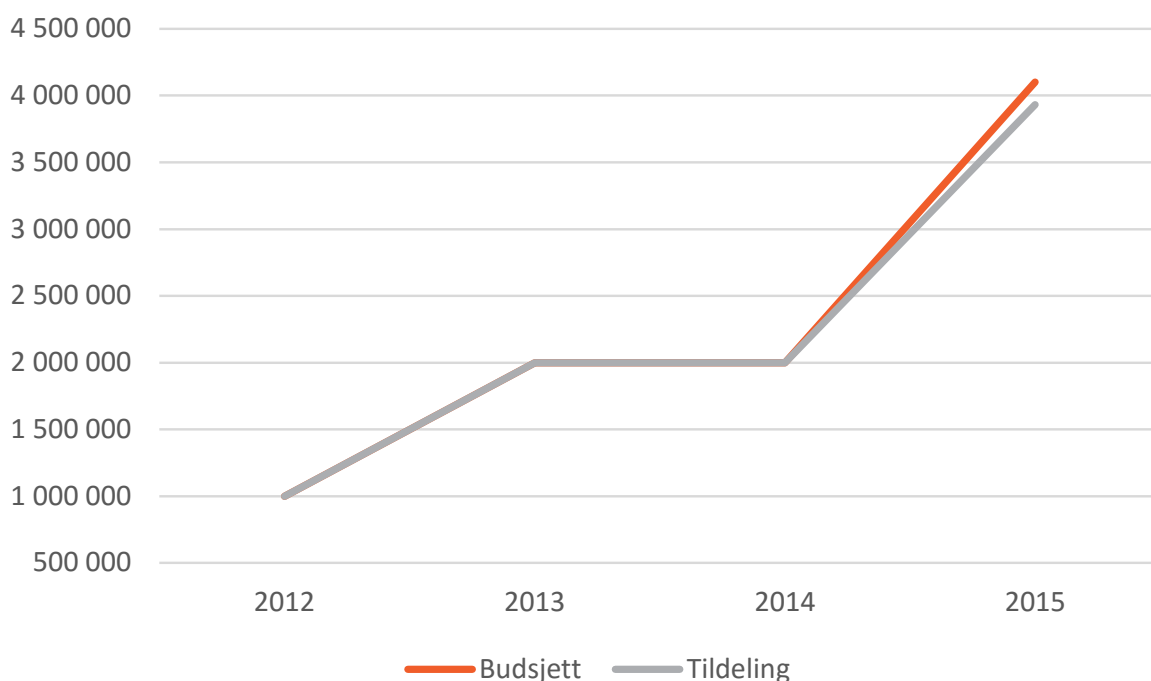
8 Areal og miljø

Hovedmål for areal og miljø er en bærekraftig forvaltning av natur og ressursgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Det var i 2015 bevilget kr 3 100 000 til dette formålet. Bevilgningene på tilsammen kr 450 000 til arbeidet med arealmeldingen er benyttet til arrangement av fagseminar og til utarbeidelse av faglig artikkelsamling.

Tildelt beløp:

3,272 mill. kr.

Avdelingen for kulturminner, areal og miljø har et stort ansvarsområde med oppfølging av saker etter blant annet plan- og bygningsloven, lov om kulturminner og energiloven, og mottar over 30% av den samlede innkomne posten til Sametinget. Avdelingen leverer hørings svar, deltar i planprosesser, konsultasjoner og dialoger med berørte myndigheter og parter. Arbeidet har i løpet av 2015 ført til styrking av naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse, slik det går fram av den følgende teksten.

Sametingsrådet har behandlet i alt 14 søknader til arbeid med urfolk og menneskerettighetsspørsmål. Målgruppen for ordningen er organisasjoner og institusjoner med formål å representere og ivareta samiske rettighetshaveres interesser og rettigheter ved forvaltning, bruk og vern av land og ressurser. Det er bevilget tilskudd til seks organisasjoner og institusjoner på til sammen 1,65 mill kr som tilsvarer det budsjetterte på revidert budsjett 2015.

Sametinget er i gang med å utarbeide en areal- og miljømelding. For å bygge opp en kunnskapsbasert og aktuell areal- og miljømelding har Sametinget lagt opp til en bred medvirkning og kunnskapsinnhenting fra det samiske samfunnet og aktuelle kunnskapsmiljøer. I november 2015 ble det arrangert et fagseminar der inviterte forskere og fagmiljøer la frem temaartikler om utfordringer i sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Øvrige kunnskapsmiljøer og statlige og regionale myndigheter var invitert til å delta.

I desember 2015 ble en redegjørelse om areal- og miljøpolitikk lagt frem i Sametingets plenum. Selve meldingen skal behandles av plenum i juni 2016.

8.1 Forvaltning av arealer

Målsettingen for politikkområdet forvaltning av areal er at naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv er sikret. Arealbruk som oppdrett, hytteutbygginger, veiutbygginger eller masseuttak bidrar til et økende press på utøvelsen av samisk tradisjonell næring. Dette kan ha innvirkning på rammevilkårene for samiske samfunn og kultur, og kan skape uforenlige interessekonflikter.

Sametinget har søkt å være tidlig inne i planprosessen for finne løsninger som kan bidra til å forebygge konflikter. De innsigelsene som er fremmet mot kommuneplaner, med hensyn til reindrift, tradisjonelt kystfiske og kulturminneverdier, er i hovedsak blitt løst gjennom dialog med kommunene eller gjennom mekling hos Fylkesmannen. Vi har i 2015 fremmet innsigelser til enkelte kommu-

neplaner i samisk tradisjonelt område begrunnet i den samla belastningen for reindriften. I enkelte tilfeller, som eksempelvis i Storfjord kommunes arealplan, er innsigelsen fremmet med bakgrunn i manglende utredning av hensynet til utøvelse av samisk, næring og kultur. Disse innsigelsessakene er ennå ikke avsluttede.

I løpet av 2015 har Sametinget uttalt seg til kystsonerplaner i hele Troms. Andre planer for sjøarealer har også vært satt i gang, men er ikke ferdige. Alle innsigelsene til kystsonerplaner i år er løst gjennom dialog eller mekling, ved at de er imøtekommet eller at det i planene er gjort tilpasninger av arealbruken.

Av de aktuelle sakene som er under statlig plan, har arbeidet med Hålogalandsvegen mellom Sortland og Bogen vært prioritert. Det er i løpet av 2015 etablert avtaler for gjennomføring av konsultasjoner og dialoger i planprosessen. Sametinget framsatte i konsultasjoner med Statens vegvesen, krav om utarbeidelse av en reindriftsfaglig rapport og at det ble utnevnt en felles rådgiver for reinbeitedistriktene. Statens vegvesen tok kravene til følge og bevilget midler til dette. Også Sørfoldtunnellene i Nordland og Høybuktmoen ved Kirkenes er to store plansaker som Sametinget har prioritert å gi uttalelser til i 2015. Dialogmøter og konsultasjoner med statlige myndigheter vedrørende reindriftsinteresser er gjennomført.

For å øke kunnskapsgrunnlaget om samisk utmarksbruk har sametingsrådet nedsatt ei ressursgruppe som skal se på hvordan dagens forvaltning av utmarksressurser er tilpasset utmarksutøvernes behov. Gruppen skal levere sin rapport innen utgangen av februar 2016. Rapporten vil være et viktig innspill til sametingsmeldinga om areal og miljø. Sametinget erfarer at samisk utmarksbruk og utviklingen av slik naturbruk begrenses av et lovverk som i liten grad hensyntar behovene for samiske utmarksbrukere. Lovgivningen om motorferdsel i utmark hindrer bærekraftig tradisjonsbasert høsting. Sametinget ser flere muligheter for å løse denne utfordringen, blant annet gjennom at forskriften til lov om motorferdsel i utmark revideres slik at den på en bedre måte ivaretar lokalbefolkningens behov og deres rett til å utøve

tradisjonell utmarksbruk og høsting. Sametinget ser behov for en styrking av rettsvernet for samisk utmarksbruk og høsting.

8.2 Naturressurser

Sametinget har som målsetning at all ressurs- og energiutvinning skal styrke samisk kultur, samfunnsliv og samiske næringer. Uttak av ressurser i samiske områder skal skje på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn, og er i samsvar med internasjonal folkerett. Dette gjøres blant annet ved å følge opp forvaltnings spørsmål i konsesjonssaker og ved å vektlegge tradisjonell kunnskap i beslutningsprosessene.

En viktig sak i 2015 var konsesjonssaken om 420 kV-linja mellom Balsfjord og Skaidi, som Sametingets plenum gjorde et vedtak på, etter at det var gjennomført konsultasjoner med Olje- og energidepartementet (OED). På bakgrunn av dette fattet OED i april vedtak om å gi Statnett konsesjon. Et viktig vilkår for konsesjon var god dialog med berørte samiske interesser før og under byggingen av linja.

Interessen for vind- og vannkraftverk er stor. Dette har blant annet sammenheng med el-sertifiktordningen. Sametinget har hatt konsultasjoner med Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om både vind-, vann- og småkraftsaker. Sameting-

get er fortsatt ikke tilfreds med konsultasjonene med NVE. Dette er ikke reelle konsultasjoner, fordi NVE ikke deler sine synspunkter om selve konsesjonssaken. NVE gir bare sine foreløpige vurderinger om virkningene tiltakene vil kunne få for samiske interesser og rettighetshavere. Forutsetningene for å komme til enighet er dermed ikke er tilstede og sakene blir sendt videre til behandling i OED. Det ligger i dag en rekke uavklarte saker til behandling i departementet.

OED bevilget i 2013 et tilskudd til Sametinget på inntil 3 millioner kroner over 3 år. Midlene er benyttet til å øke Sametingets kapasitet for behandling av energisaker. Siste del utbetales i 2016. Midlene har vært et viktig bidrag som har gitt Sametinget ressurser til å prioritere energisaker og det er derfor søkt om forlengelse av ordningen.

8.3 Naturmangfold

Sametingets målsetting innenfor naturmangfold er at hensyn til naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv vektlegges i all forvaltning av naturmangfoldet. Sametinget har vært aktiv i arbeidet med verneområder. Utgangspunktet for Sametinget er at det må være lokal vilje til vern dersom vernet skal gjennomføres. Dette arbeidet har ført til at daværende klima- og miljøminister Tine Sundtoft møtte brukere av foreslåtte Muvrrešáhpi nasjonalpark/ Goahteluop-

pal landskapsvernområde og utvidelsen av Øvre Anarjohka nasjonalpark i Karasjok og Kautokeino kommuner før sluttbehandling av verneforslagene. Dette bidro til at brukerinteresser ble avgjørende, og verneforslagene ble skrinlagt.

Hovedtema for årets nasjonalparkkonferanse var merkevarestrategi og besøksforvaltning i norske nasjonalparker. I samlingen for Sametingets representanter i styrene ble besøksforvaltning diskutert fra et samisk perspektiv. Varangerhalvøya nasjonalparkstyre presenterte resultater fra pilotarbeid innen besøksforvaltning. Resultatene fra pilotarbeidet kan med fordel videreføres i verneområder med lignende brukergrupper.

Som et ledd i arbeidet med biologisk mangfold deltok Sametinget i den norske delegasjonen på arbeidsmøtet i Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD). Forslagene fra arbeidsmøtet sendes videre til neste partsmøte (COP) i Mexico i 2016, hvor statene skal ta stilling til dem. En viktig sak for Sametinget var bruk av begreper. Spørsmålsstillingen var hvorvidt begrepet «Free prior and informed consent» (FPIC), eller bare «prior informed consent» kan erstattes med dagens «approval and involment» ved samtykke til bruk av tradisjonskunnskap i det videre arbeidet, og også i den videre bruken av konvensjonen. Det er gode muligheter for at neste partsmøte (COP 13) vil gå inn for FPIC i forhold til samtykke til bruk av urfolks og lokalsamfunns tradisjonskunnskap.

8.4 Klima

Arktis er i dag utsatt for de raskeste og mest ekstreme klimaendringene på jorda. FNs klimapanel har dokumentert at klimaendringene allerede representerer en overhengende trussel mot menneskers liv, helse, sikkerhet og virksomhet i store deler av verden. De har slått fast at arktiske urfolkssamfunn er blant de som er mest utsatt for klimaendringer. Samtidig ser vi at økonomisk utvikling og ressursutvinning skjer i et raskt økende tempo over hele Arktis. Det gjør at urfolk som lever i disse områdene får knapt med tid og mindre muligheter til å tilpasse seg endringene. Urfolk

som lever i en tradisjonsnæring er avhengig av de samme landområdene som andre vil bruke til industrielle formål.

Sametinget deltok aktivt i de allsamiske forberedelsene til det 21. klimatoppmøtet i Paris i desember 2015. Sammen med andre urfolk forsøkte vi å påvirke statene til å vedta en Paris-avtale der urfolks rettigheter respekteres når klimapolitikk og klimatiltak utformes, og at urfolks tradisjonelle kunnskaper, levemåter og økosystemer blir en viktig del av den helhetlige klimaløsningen.

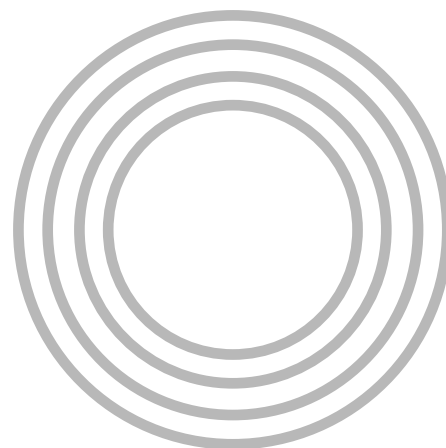
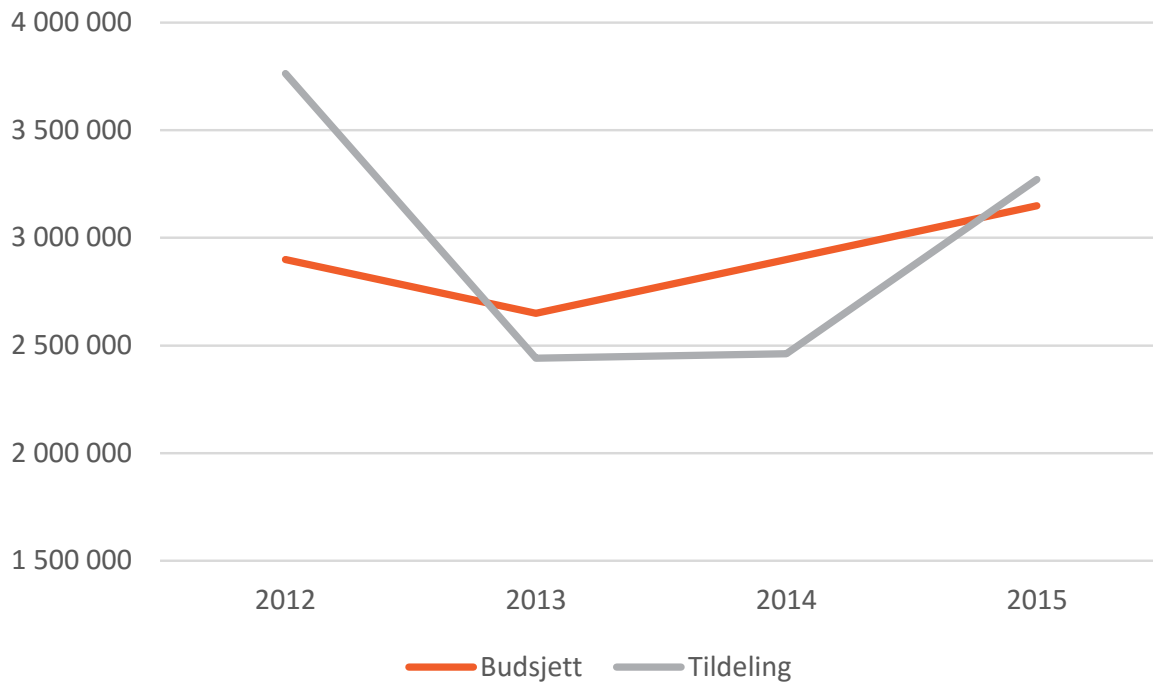
Paris-avtalen er en rettslig bindende klimaavtale for 195 stater som har ratifisert FNs klimakonvensjon. Den vil tre i kraft når minst 55 parter, som representerer minst 55 prosent av de globale utslippene, har ratifisert avtalen, tidligst fra 2020. Menneskerettigheter og urfolksrettigheter er reflektert i fortalen til avtalen. Dette utgjør viktige hensyn som alle avtalens bestemmelser skal tolkes ut fra. Urfolks tradisjonelle kunnskaper er omtalt under klimatilpasning i selve avtalen.

9 Kulturminnevern

Sametingets hovedmål for kulturminnevern er å dokumentere, formidle og forvalte kunnskapen, om fortida og for framtida, som samiske kulturminner og kulturmiljøer representerer.

Tildelt beløp:

3,272 mill. kr.

Ceavccageadgi - Transteinen

9.1 Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

Gode rammebetingelser oppnås gjennom forsvarelig økonomiske rammer og samarbeid lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Finmark fylkeskommune har, i tråd med tidligere forvaltningspraksis, hovedansvaret for forvaltningen av verdensarvområdene i Alta. Forvaltningen av verdensarven skal gjøres i samforståelse med Sametinget. Sametinget har deltatt i arbeidet med utformingen av en ny forvaltningsplan for verdensarven/bergkunsten i Alta gjennom deltakelse på ulike workshops og skriftlige innspill til planutkast. Planen skal synliggjøre nye visjoner og behov som har oppstått i verdensarvarbeidet, samt ivareta nye signaler innen fagfeltet, som opprettelse av et verdensarvråd for verdensarven i Alta. Sametinget har gitt innspill på at vi ser det som naturlig som vårt ansvar i verdensarvrådet, samt i den administrative forvaltningsgruppen for bergkunsten i Alta.

Sametingsrådet har i 2015 oppnevnt representant i verdensarvrådet Røros og Circumferensen. Deltakelse i verdensarvrådet er viktig for å synliggjøre sørsamisk kultur i dette verdensarvområdet.

9.2 Forvaltning av kulturminner

I løpet av 2015 har Sametinget gjennomført en rekke kulturminneregistreringer og prosjekter, der vi har satt fokus på samiske kulturminner og de verdiene de representerer. Dette er med på å styrke samisk kultur og identitet, spesielt i de områder der den samiske kulturen av ulike grunner ikke står så sterkt i dag.

Sametinget har i 2015 gjennomført totalt 127 befaringer, og det er registrert 321 nye lokaliteter med samiske kulturminner i Riksantikvarens kulturminnedatabase, Askeladden. Det er i 2015 gjennomført en del store prosjekter knyttet til kulturminneregistrering. Vi vil spesielt trekke frem registreringene som har blitt gjort i forbindelse med den planlagte Hålogalandsveien i Nordre-Nordland/Sør-Troms og 420 kV kraftlinje i Snillfjord/Hemne i Sør-Trøndelag. Begge prosjektene har ført til ny kunnskap om samisk tilstedeværelse i områdene.

Gjennom tilstedeværelse og kontakt med lokalbefolkningen har Sametinget hentet ny og uvurderlig kunnskap, samt bygd opp et tillitsforhold. Vi har vist at Sametinget er forvalter av alle samiske kulturminner, både på vegne av den samiske befolkningen og øvrig befolkning. Det er en felles histo-

rie som skal fortelles. Erfaringen er at lokalbefolkningen ser med fascinasjon og stor interesse på samenes historie i området og har satt stor pris på Sametingets arbeid.

Som en oppfølger til kulturminneredegjørelsen fra 2013 er Sametinget i gang med å utarbeide en melding om samisk kulturminnevern. I meldingen vil den samiske kulturminnepolitikken utvikles og drøftes ytterligere. Drøfting av den formelle forvaltningsmyndigheten for samiske kulturminner vil bli et sentralt emne i meldingen. I forbindelse med arbeidet med meldingen arrangerte Sametinget en kulturminnekonferanse i Kautokeino i mars.

Arbeidet med en kulturminneplan for Finnmark er et samarbeidsprosjekt med Finnmark fylkeskommune, der fylkeskommunen har prosjektlederansvaret. Arbeidet ble tatt opp igjen i 2014 og i 2015 har arbeidet fortsatt med bearbeiding av innspill og utforming av planen. Intensjonen med kulturminneplanen er at den skal gi et bedre forvaltningsgrunnlag og øke forståelsen for kulturminnevernet som samfunnsutvikler.

Sametingets største enkeltprosjekt i 2015 er prosjektet «Identifisering og registrering av samiske bygninger», som ble startet opp i 2012. Prosjektet er viktig for dokumentasjon av samisk bosettingshistorie og kulturhistorie. Det ble i 2015 gjennomført befaringer av 199 bygninger. Der det er blitt konkludert med at minst 150 bygninger er samiske. Arbeidet med forvaltningsplan for automatisk fredete og verneverdige bygninger ble startet opp i 2015. Forvaltningsplanen blir laget av en gruppe bestående av fagpersoner fra Klima- og miljødepartementet, Riksantikvaren og Sametinget.

Tromsø museum fant sommeren 2015 et felt med helleristninger fra steinalderen på Geresvålla/Gamnes vest for Kirkenes. Det ble funnet i alt 48 figurer som avbilder rein og elg, og funn på stedet indikerer at figurene ble hugget inn i berget rundt 4200-5200 før vår tidsregning. Funnet betegnes som sensasjonelt og det er første gang helleristninger fra steinalderen er påvist i Varanger. Det har i løpet av høsten 2015 vært avholdt to samarbeidsmøter mellom Riksantikvaren, Tromsø museum, Finnmark fylkeskommune og Sametinget sammen med tiltakshaver Norterminal og Sør-

Rådsmedlem Thomas Åhrén har det politiske ansvaret for kulturminnevern

Varanger kommune. Endelig vedtak for sikring, tilrettelegging og videre dokumentasjon av helleristningsfeltet vil gjøres av Riksantikvaren.

Sametinget er i dialog med Universitetet i Oslo angående utleveringskrav om samiske skjeletter fra Pasvik. Disse skjelettene oppbevares i De Schreinerske samlinger i Oslo og har vært der siden 1960. Sametinget vil fremskaffe mest mulig informasjon om skjelettene og være i tett dialog med berørte parter i denne saken. Dette vil danne grunnlag for en endelig avgjørelse i Sametinget om hvordan skjelettene skal oppbevares i fremtiden.

Sametinget forvalter to tilskuddsordninger med søkerbaserte midler innenfor kulturminnevern. Gjennom Sametingets tilskuddsordning til kulturminneverntiltak ble det i 2015 gitt tilsagn på til sammen kr 2 691 000. Av dette ble 723 000 kr gitt til både automatisk fredete og ikke-fredete verneverdige bygninger og 1 968 000 kr til andre kulturminneverntiltak.

I tillegg får Sametinget 2 millioner kroner over Klima- og miljødepartementets budsjett, via Riksantikvaren, som direktetilskudd til bygningsvern. Hele det bevilgete beløp er gitt til automatisk fredete samiske bygninger.

Sametinget har mottatt støtte fra Riksantikvaren innen bevaringsprogrammet for arkeologiske kulturminner (BARK). Målet for BARK er at et representativt utvalg av arkeologiske kulturminner og kulturmiljø skal sikres gjennom langsiktig skjøtsel og bli gjort bedre tilgjengelige for publikum innen 2020. Ett av prosjektene som omfattes av ordningen, er tilrettelegging av kulturminner på Spildra i Kvænangen og er et arbeid som har pågått i flere år. Sametinget har også startet opp arbeidet med skjøtsel og tilrettelegging av kulturmiljøet «Trolle» i Trollholmsund i Porsanger kommune. Videre er det utarbeidet en skjøtelsplan for Tempelhøyden ved Polarsirkelsenteret i Rana kommune. Dette for å igangsette sikring av samiske kulturminner som er truet av vardebygging, samt tilrettelegge ulike kulturminnelokaliteter på Saltfjellet.

Det har i 2015 blitt gjennomført ordinært skjøtelsarbeid i Skoltebyen, i tillegg til at det er gjort en del strakstiltak på bolighuset innenfor kulturmiljøet, det såkalte Hallonenhuset.

Sametingets dialog med Statens vegvesen og Østsamisk museum har også resultert i at trespråklige veiskilt for Skoltebyen ble satt opp i 2015. Der er Skoltebyen skiltet på skoltesamisk, norsk og finsk. Dette er det første skiltet med skoltesamisk i Norge.

Elvebakken gård i Balsfjord kommune. Eier er Fortidsminneforeningen, Troms fylkesavdeling

LIDAR-data er en høydeltaljert skanning av terrenget, som genereres ved hjelp av et fly som sender ut en rekke laserpulser mot bakken. LIDAR-data gir dermed grunnlag for å produsere nøyaktige 3D modeller av markoverflaten og terrenget, og er så detaljerte at selv små strukturer i bakken blir synlige.

Videre har arbeidene med utformingen av universell adkomst til fiskeplassen ved Skoltefossen blitt igangsatt i 2015 og skal etter planen være helt ferdig våren 2016.

9.3 Synliggjøring

Registrering av kulturminner kan innebære tidskrevende feltarbeid. Sametinget er opptatt av å finne nye metoder som på sikt kan være med på å effektivisere ressursbruken ved feltarbeid og for øvrig i forvaltningen av samiske kulturminner. Et forsøk på slik effektivisering ble gjort i feltsesongen 2015. Ved foten av Saltfjellet var det fra før registrert om lag 1000 år gamle samiske kulturminner, kalt Stallotuffer. Registreringene var ikke nøyaktig kartfestet. I senere år har Sametinget, gjennom samarbeid med Kartverket, fått tilgang til kartdata som gir oss mulighet til å lage en tredimensjonal modell over området. Før Sametinget dro i felt for å kontrollere de gamle registreringene, kunne vi kartfeste de med stor nøyaktighet, og på den måten spare mye tid som ellers ville gått til leting.

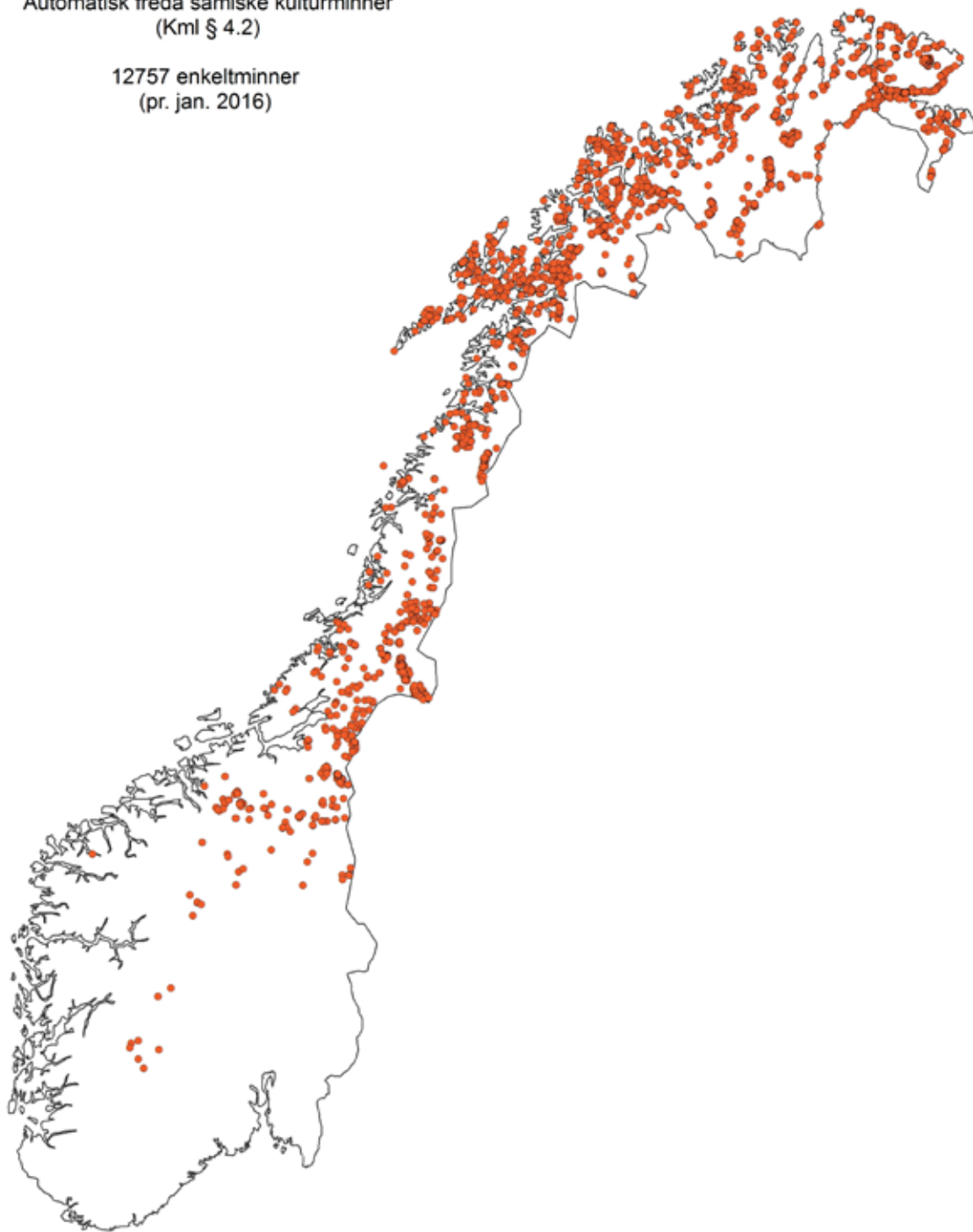
Bygningsvernprosjektet, «Hus i Sirbmá» ble påbegynt i 2006, og restaureringsarbeidene ble avsluttet i 2015. Prosjektet har bidratt til lokalt engasjement og bevisstgjøring omkring egen bygningsarv. Det har også utviklet viktig håndverkerkompetanse innen istandsetting av fredete/verneverdige bygninger.

Sametinget har i 2015 holdt flere foredrag og innlegg om arbeidet med samiske kulturminner og samisk kulturminnevern blant annet på samarbeidsmøter med fylkeskommuner, kommuner, museer og andre relevante aktører i kulturminnevernet. Videre har vi også deltatt med flere innlegg under det Norske arkeologmøtet 2015, blant annet et innlegg om resultatene fra feltarbeidet med Hålogalandsveien og om det samiske kulturminnevernets rolle i norsk byråkrati.

Verdensarvarbeidet med *Várjjat siida* på UNESCOs verdensarvliste har dessverre stoppet opp etter at Riksantikvaren i begynnelsen av april 2015 sendte saken for vurdering til ICOMOS, UNESCOs rådgivende organ for kulturminnevern. Det er en omfattende prosess saken skal gjennom også etter en slik vurdering, og det er viktig at den nå kommer videre.

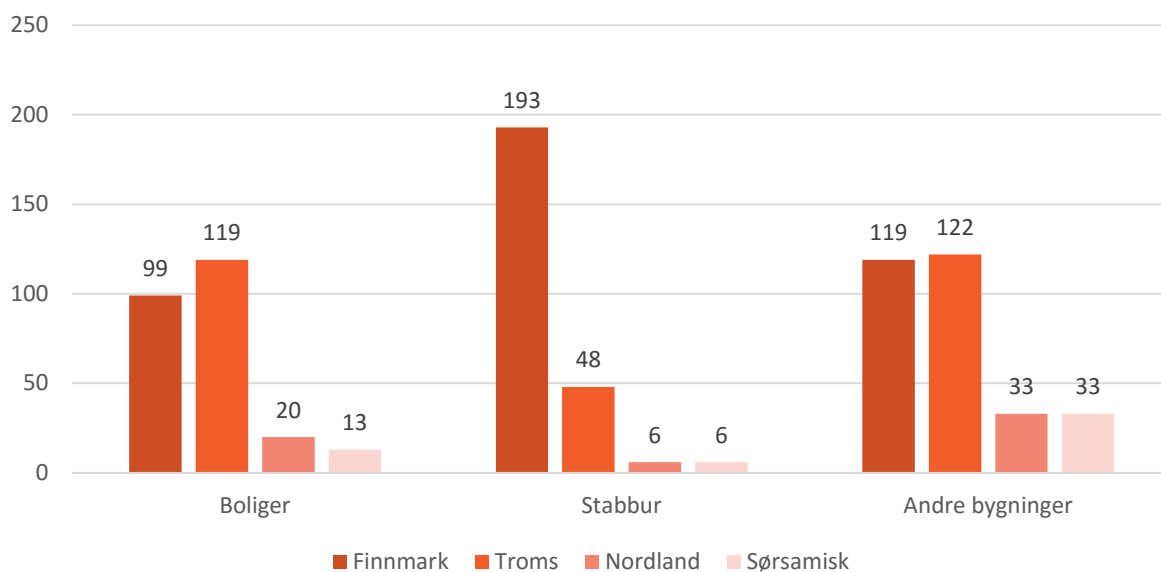
Automatisk freda samiske kulturminner
(Kml § 4.2)

12757 enkeltminner
(pr. jan. 2016)

Kartet viser kartfestede automatisk fredete samiske kulturminner i Norge.

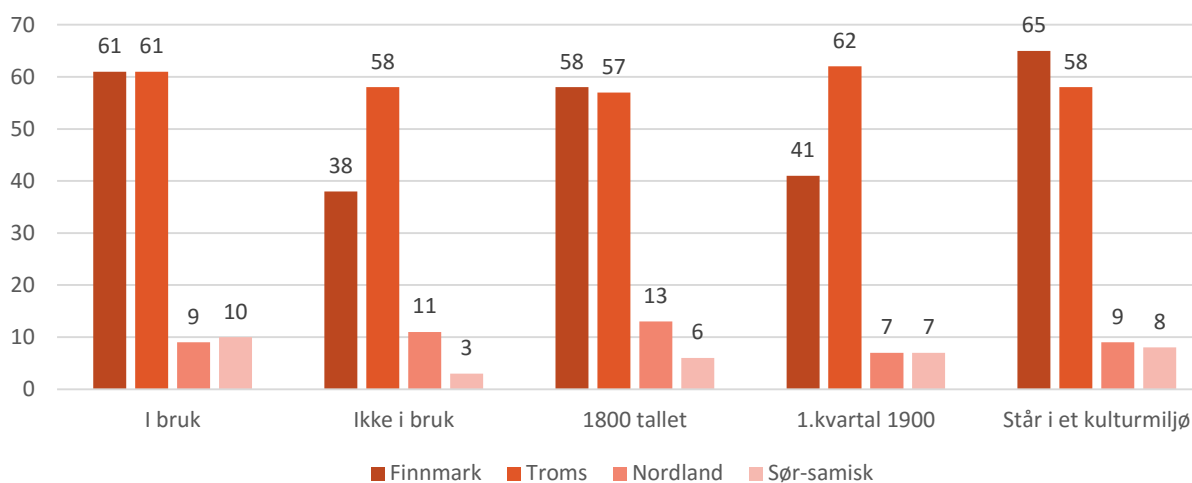
Antall bygninger

Oversikt over de ca 800 samiske bygninger fordelt på type og området befarat i perioden 2012 til 2015

Tilstand på boliger

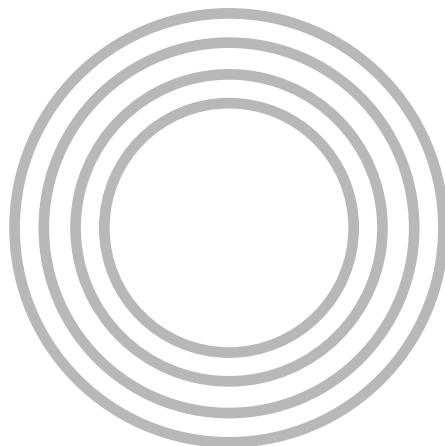
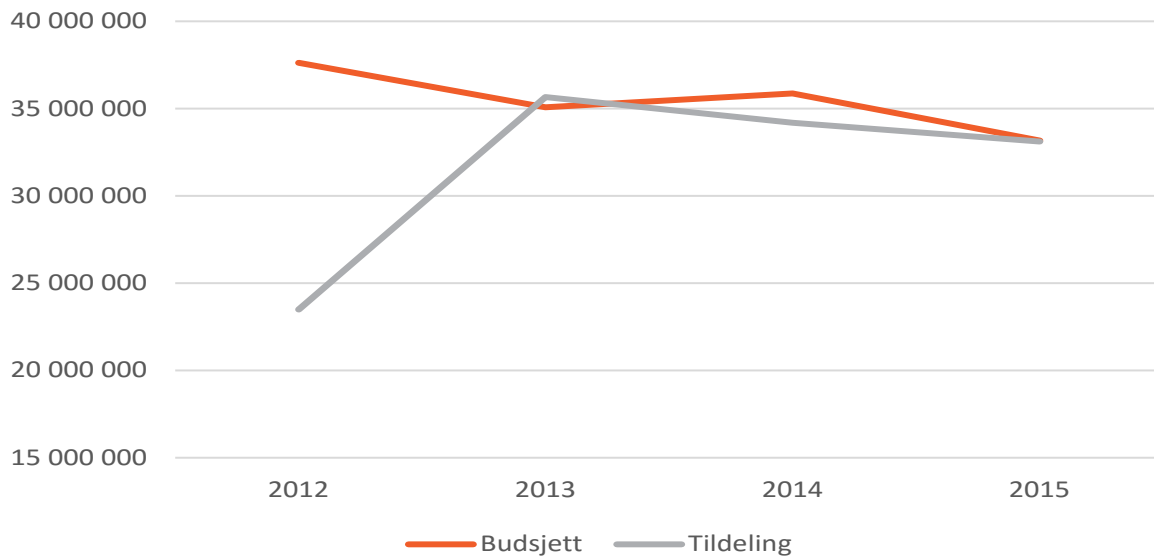
Oversikt over de ca 250 samiske boliger og deres tilstand, alder og kulturmiljø plassering

10 Næring

For å nå målet med et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur, miljø og danner grunnlag for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å bo, har Sametinget fire innsatsområder.

Tildelt beløp:

33,122 mill. kr.

10.1 Rammebetingelser for primærnæringene

Sametinget ønsker å føre en fiskeripolitikk som vektlegger sikring av rettsgrunlaget for lokalt fiske i kystnære områder, slik at en gjennom dette kan bedre bolyst og skape en positiv utvikling med innovasjon, nyrekruttering og bosetting for alle som bor i sjøsamiske områder. Sametinget har fått gjennomslag for forvaltningsmessige tiltak slik at fiskerne i sjøsamiske områder har fått bedre rammevilkår når det gjelder høsting og bruk av fiskeressursene. På nasjonalt nivå ser vi en sterk reduksjon i både antall båter og fiskere, mens tallene for Finnmark viser at man bare har en ubetydelig nedgang i perioden 2010 – 2014 på 17 personer.

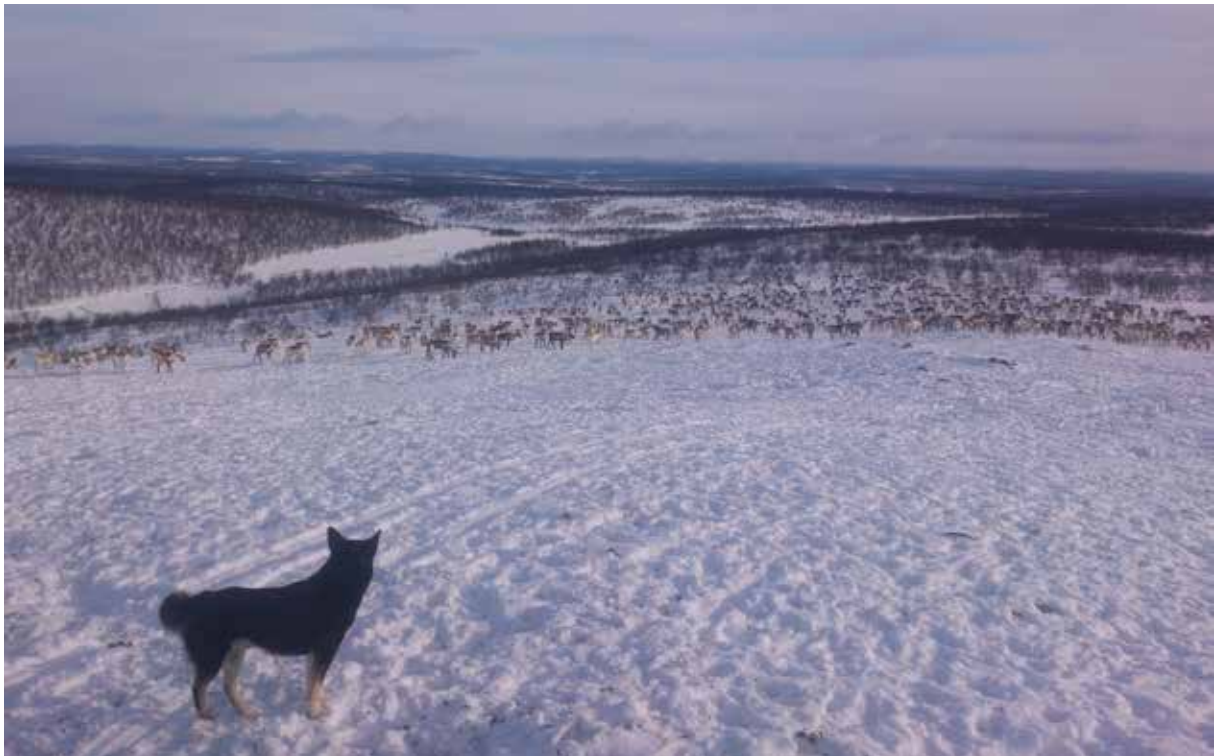
De som etablerer seg i fiskerinæringen med eget fartøy vil som regel starte opp med fiskekvote i åpen gruppe (gruppe 2). 21 aktører i næringen har etablert seg som yrkesfiskere med eget fartøy i 2015. Dette er svært positivt for å styrke kyst- og fjordflåten i området for Sametingets Tilskudd til Næringsutvikling (STN) og bidrar til å sikre frem-

tidig lokal rekruttering til næringen. De fleste av støttemottakerne er forholdsvis unge fiskere i 30-40 årsalderen som har etablert seg med egne fiskefartøy. Det å opprettholde landanlegg er med på å sikre den minste flåtens leveringsmuligheter i nærområdene. Sametinget prioriterer derfor støtte til landanlegg og denne støtten gir rom for utbygging og moderniseringer som er nødvendig for å kunne tilfredsstille dagens krav til landing og mottak av råstoff.

Sametingets reindriftspolitikkk vektlegger ivaretagelse av reindriftas rettigheter samt reindriftas tradisjonelle karakter som en familiebasert næring. Sametinget har prioritert å delta i og støtte prosesser som bygger opp om dette. Sametinget har prioritert kontakt og dialog med både reindriftsnæringa og reindriftsforvaltninga. Sametinget har deltatt på møter i de regionale dialogforaene som er opprettet som fylkesvise arenaer for kontakt. Foraene har vært gode møtesteder for diskusjon og dialog mellom NRL, Fylkesmannen og Sametinget.

Håkon Karlsen i North Cape King Crab AS i Indre Billefjord underviser i krabbesortering

Sametinget har satt i gang et arbeid for å fornye Sametingets reindriftpolitikk gjennom en ny melding om reindrift. Det er blitt lagt opp til bred involvering av Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL) og kontakt med reindriftnæringa noe som i 2015 har resultert i en oppstartskonferanse og folkemøter i det sørsamiske området. For å sikre gode rammebetingelser for reindriften er det svært viktig å få til gode prosesser som er godt forankret innad i næringa. Sametinget har prioritert å delta i en arbeidsgruppe for tiltak for økt internkontroll og selvstyre i reindriftnæringen.

Det har over år vært stor fokus på tilpasning av reintallet i deler av Finnmark. Tilpasningen er nå i hovedsak gjennomført. Reintallet er i hovedsak på det fastsatte nivå, men det er stor usikkerhet i næringa med tanke på ny reintallsøkning og nye runder med forholdsmessig reduksjon. Det har vært gjennomført konsultasjoner om endringer i reindriftslovens §60, men ingen enighet er oppnådd mellom Landbruk og Miljøvern departementet (LMD), Sametinget og NRL. Sametinget og NRL har vært opptatt av at det må gjennomføres grundige prosesser i forkant av nye lovendringer med blant annet evaluering av den gjennomførte reintallsprosessen. Dette etterfulgt av en gjennomgang av reindriftsloven.

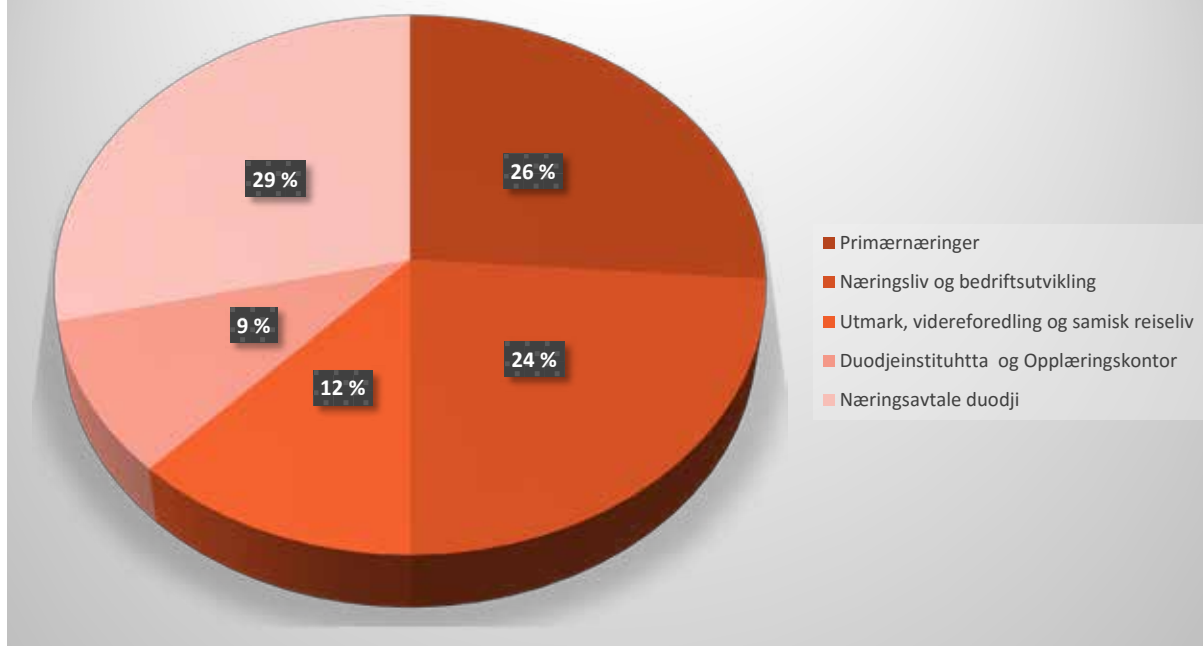
Den samiske arbeidsgruppa, bestående av Sametingene i Norge og Sverige, Svenska samers riksforbund og Norske reindriftsamers landsforbund, leverte i mars 2014 sitt forslag til endringer i norsk-svensk reinbeitekonvensjon. I september 2015 ble partene innkalt av norsk og svensk regjering til møte i Luleå, der det ble informert om at myndighetene tok sikte på ratifisering av konvensjonen innen utgangen av 2016, og at forslaget fra arbeidsgruppa ville bli vurdert i den sammenheng. Sametinget i Norge vil følge prosessen videre, og vil be om konsultasjoner om nødvendig.

Sametinget har hatt fokus på å bidra til næringsutvikling og økt verdiskaping i reindriftnæringen. Også i 2015 har det blitt tildelt støtte til tilleggsnæringer i reindriften blant annet til prosjekter innen reiseliv og videreforedling av reinkjøtt. Sametinget har også gitt støtte til tilretteleggende prosjekt som bidrar til å sikre reindriften arealgrunnlag og økonomiske utvikling i hele landet. Det er blant annet gitt støtte til Protect Sápmi for å gjennomføre en arealkonferanse der formålet var kapasitets- og kompetansebygging for reindriftnæringa.

Ávjovárri-prosjektet som omhandler jordbruk i Porsanger, Karasjok og Kautokeino kommuner er inne i det tredje og siste året. Resultatene viser at det er interesse for å opprettholde jordbruket i dis-

Tildelinger

se kommunene. Det har skjedd flere eiendomsoverdragelser, og det er skapt optimisme i næringen. Utfordringen er de høye investeringskostnadene på nye melkeproduksjonsbygg.

Sametinget deltar i Matprosjektet Nord-Norge. Produkter både fra jordbruks-, fiskeri- og rein-driftsnæringen skal være med på en samla satsning på mat der målet er å utvikle landsdelen til å bli en internasjonalt kjent matregion.

Landbruks- og matdepartementet kuttet 2 millioner kroner til Sametinget til jordbruksformål i 2015. I tillegg ble ikke programmet Arktisk landbruk videreført noe som førte til en ytterligere reduksjon til Sametinget på 2 millioner kroner. Disse reduksjonene har ført til at Sametinget ikke har kunnet gi tilskudd til bruksutbygginger i 2015. Sametingets andel i finansieringsplanene har ofte vært avgjørende for om søkere velger å bygge driftsbygg i jordbruket.

Sametinget har finansiert et trainee-prosjekt i Finnmark. Hensikten med prosjektet å rekruttere 4 unge slik at de kan overta gårdsbruk.

Sametinget gir hvert år innspill til jordbruksavtalen. Både Landbruks- og matdepartementet og Sametinget er enige om å forbedre dialogen ved å ha møter hvert halvår.

Sametinget er bekymret for de tapene som rovvilt medfører jordbruks- og reindriftsnæringen. Det har ikke skjedd noen forbedringer i rovviltpolitikken i samiske områder i 2015. Klima- og miljødepartementet er ansvarlige for rovviltpolitikken. De regionale rovviltneemndene har et begrenset handlingsrom i forhold til uttak av rovvilt. Sametinget har i flere sammenhenger påpekt at når bestandsmålene er nådd så må det skje hurtige uttak av rovvilt - dette gjelder spesielt i forhold til jerv. Sametinget har deltatt i prosessen med å vurdere ulvesonen i Norge. Sametinget har presisert at en utvidelse av ulvesonen mot reindriftsområder ikke kan aksepteres. Denne prosessen er ikke avsluttet.

10.2 Attraktive lokalsamfunn

Sametinget har deltatt på dialogmøter med noen kommuner og informert om Sametingets midler til næringsutvikling. I tillegg har rådet møtt både kommuner, næringsliv og næringsorganisasjoner i kystkommunene i Øst-Finnmark. Denne møtevirksomheten var et ledd i å utvikle nye strategier for sjøsamiske områder. Sametinget har deltatt i arbeidet med å etablere en samiske næringshage. SIVA har formelt godkjent etablering av en samisk næringshage i 2015. Fire kommuner har sagt

seg positive til å være med i etableringen. Dette vil skape grobunn for ny næringsutvikling i disse kommunene.

Sametingets hovedsatsing på reiseliv i perioden 2012-2015 har vært gjennom prosjektet Samisk Reiseliv i Nord-Norge. Prosjektet har vært et samarbeid mellom samiske reiselivsaktører, virkemiddelapparatet og forskningsmiljøet. Gjennom utviklingsprosjektet er det gjennomført en rekke tiltak innen nettverksarbeid, markedsrettet produktutvikling, kompetanseheving, kunnskapsproduksjon og FoU-aktivitet. Hovedmålet har vært å få samisk kultur og historie til å stå som en av hovedgrunnene for å reise til Nord-Norge på ferie. 37 bedrifter har vært med i prosjektet. Sametinget skal videreføre prosjektet for å utvikle samisk reiseliv. Dette skal skje i regi av landsdelselskapet Nordnorsk reiseliv AS. Sametinget har gitt flere etablererstipend og tilskudd til oppstart og utvikling av bedrifter innen videreforedling, samisk reiseliv og samisk kulturnæring. Støtten har bidratt til risikoavlastning og økt gjennomføringsevne. Flere av aktørene driver virksomhet i en kombinasjon av disse forretningsområdene.

10.3 Kultur næringer

I 2015 har Sametinget bevilget kr 10 618 000 til kultur næringsformål. Tiltakene som har fått støtte er alt fra grafisk design til sølvsmedverksted og samisk spillutvikling. I 2015 har det vært en øk-

ning i antall søknader fra samiske kultur næringsutøvere som er et resultat av at kultur nærings-satsingen har nådd ut til bransjen. Sametingets satsing på kultur næringer er i startfasen, og kultur som næring er fortsatt et nytt område. Gjennom «Sametingets kultur næringsprosjekt» er det satt i verk vellykkede tiltak for å styrke samiske kultur næringsbedrifter som næringsaktører. Et viktig resultat av kultur næringsprosjektet har vært at Sametinget har fått en større oversikt over samisk kultur næring på aktørnivå. Dette gjør det lettere i fremtiden å kommunisere og rette tiltak direkte mot næringer. Kultursiida (Senter for nordlige folk) er i ferd med å utvikle nettverk for kultur næringsaktører i Troms. I forbindelse med Riddu festivalen arrangerte Sametinget og Kultursiida et bransjetreff for kultur næring, som hadde et særskilt fokus på salg og kommersialisering av kultur arv.

Bedriftsutviklingsprogrammet Dáhttu har vært gjennomført i Finnmark og Troms og det har vært et eget program for duodjiutøvere. Det er i 2015 gjennomført en evaluering av det første Dáhttu-programmet (Finnmark), og den viser at flere av bedriftene har blitt mer robuste blant annet gjennom samarbeid med andre. Noen av disse samarbeidene har stort kommersielt potensial. Samtlige av utøverne kan vise til en mer målbevisst satsing på sin bedrift etter endt program. Mange samiske kultur næringsaktører (36) har undertegnet avtale om å fremme lønnsomhet og økt profesjonalisering gjennom Dáhttu-programmene. Igangsettelsen av Dáhttu må antas å ha stor verdi for hele

Sametingsrådet på besøk i Båtsfjord

Duodjeinstituhtta har fått tilskudd fra Sametinget til utvikling og innkjøp av to skavemaskiner. Dette vil gi en positiv effekt helsemessig og er tidsbesparende for duodjiutøvere. Her besøker rådsmedlem Ann-Mari Thomassen instituttet.

verdikjeden rundt samiske kulturnæring. Dáhttu-programmenes kanskje største suksess er knyttet til nettverket som oppstår mellom utøverne i et miljø som har fokus på å skape god næring av kultur.

Det har vært økt aktivitet i utviklingsarbeidet innenfor duodjinæringen i år blant annet gjennom større investeringsvilje noe som igjen har ført til at forbruket av midler har økt. Duodjemerke, merkevareprosjektet, kompetansehevende tiltak og arbeidet med videreutvikling av duodji er noen av de prosjektene som på sikt vil komme duodjinæringen som helhet til nytte. I tillegg har flere bedrifter investert i mer moderne maskinpark for å øke produksjonen og lønnsomheten. Sametinget har i tidligere år blant annet finansiert maskiner som gjør det enklere å skave skankeskinn - neaskinmásiidna. Slike maskiner finnes ikke på markedet og Duodjeinstituhtta har vært med på å utvikle en slik maskin - denne ble ferdigutviklet i 2015. Det å utvikle maskiner og teknikker innenfor duodjinæringen vil avgjort gjøre det mer lønnsomt og enklere å drive med duodji. Sametinget innførte i 2015 en hospoteringsordning i leddet med å styrke duodjinæringen. Selv om ordningen i 2015 ikke har fått den oppsvinget som er ønsket, mener Sametinget at ordningen har et stort ubrukt

potensiale. Lærlingeordning i duodji er fast og 10 lærlinger går i lære. Hovedsakelig er det unge som er med i denne ordningen.

I 2015 har duodjiorganisasjonene og Sametinget inngått et samarbeid for å vurdere en overtagelse av driftstilskuddsordningen i duodji. Det er ikke tatt noen beslutning om en overtagelse, men en slik avklaring vil skje i 2016. Økonomisk rapport i duodji viser en økning i omsetningen av egenprodusert duodji. Det viser seg at også kostnadene øker tilsvarende slik at det økonomiske resultatet ikke øker i den grad som ønskelig. Det positive er at flere satser på ny design og produktutvikling noe som kan bidra til økt verdiskaping i duodjinæringen.

10.4 Verdiskaping og nyetableringer

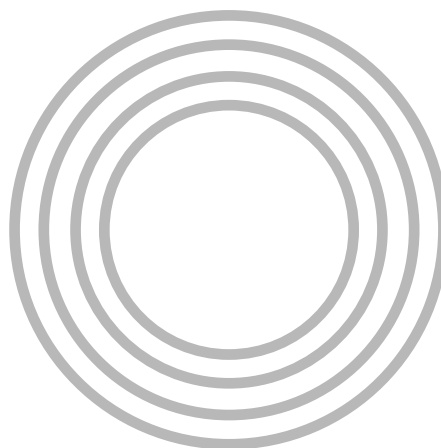
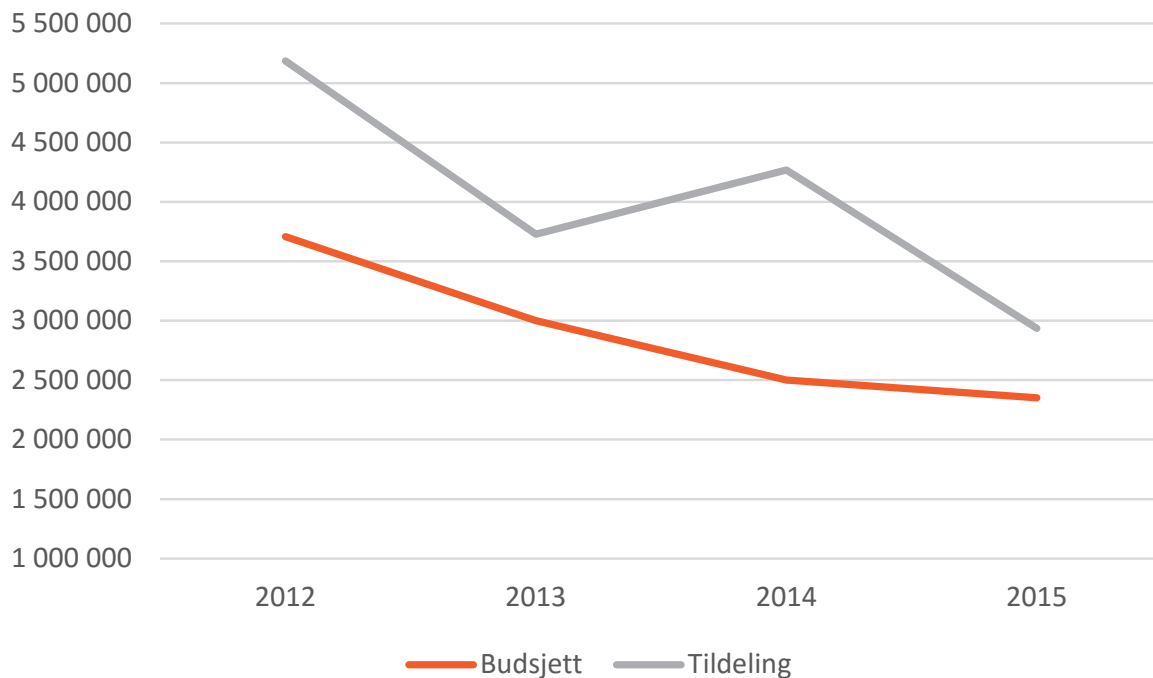
Etablereroppfølgning og opplæring, som ble igangsatt i Indre- Finnmark i 2014, ble slutført i 2015 med gode resultater. Deltakerne fikk også direkte oppfølging der den enkelte bedrift måtte prioritere hvilke økonomiske tiltak som var nødvendig for å bedre sitt økonomiske resultat. Sametinget har prioritert ungt entreprenørskap i 2015. Erfaringer fra denne satsningen viser at unge som deltar på slike opplegg i større grad etablerer egne virksomheter enn de som ikke deltar.

11 Lokalt og regionalt samarbeid

Sametinget vedtok i 2015 samarbeidsavtalen med Bodø kommune, som dermed ble den andre bykommunen som Sametinget har en egen avtale med. Samarbeidsavtalene med bykommuner skal styrke og ivareta samisk språk og kultur i en tid hvor flere samer søker til større tettsteder og byer. Samarbeidet med Bodø kommune skal følges opp med årlige oppfølgingsmøter og tett dialog for å ivareta samiske interesser og rettigheter i kommunen. Sametinget og Bodø kommune er i dialog om hvilke tiltaksområder i samarbeidsavtalen som er naturlige oppfølgingstiltak de neste årene.

Tildelt beløp:

2,935 mill. kr.

11.1 Samarbeidsavtaler med kommuner

Sametinget har hatt oppfølging av samarbeidsavtalen med Tromsø kommune blant annet ved tilskudd til støtte til forprosjekt Samisk hus - med vindu mot verden med kr 300 000.

Sametinget og Alta kommune vil fortsette arbeidet med å lage et innhold til en samarbeidsavtale som tar for seg innhold, dets prosess og klaring i forhold til den nye politiske ledelsen i Alta.

Sametinget har hatt flere møter med Oslo kommune. Partene har som ambisjon å ferdigstille en erklæring om samarbeid i 2016.

Sametinget og Finnmark fylkeskommune har inngått en samarbeidsavtale for perioden 2013-2016. Avtalen er blitt fulgt opp i 2015 som planlagt.

Sametinget og Troms fylkeskommune har satt i gang en prosess med å revidere samarbeidsavtalen mellom partene. I denne forbindelse gjennomførte Troms fylkeskommune en innspillskonferanse i 2015. Disse innspillene vil bli en viktig del av grunnlagsmaterialet når revideringen av samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Troms fylkeskommune skal gjennomføres.

Sametinget ser at samarbeidsavtaler med kommuner kan være nyttige verktøy for å gjennomføre samepolitikken på kommunenivå, og ser slike avtaler også kan være redskaper for gjennomføring av nasjonal samepolitikk lokalt.

11.2 Kommunereformen

Sametinget og de samiske kommunene har i felleskap analysert hvordan den samiske befolkningen og de tjenester som kommunene yter påvirkes av en eventuell kommunesammenslåing. Utredningen Kommunereform og samiske interesser ble publisert i september 2015. Et av hovedtilrådingene fra utredningen er at forvaltningsområdet for samisk språk må omfatte hele den nye storkommunen ved eventuelle sammenslåinger med en eller flere kommuner er innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Sametinget og kommunal- og moderniseringsdepartementet har konsultert om denne problemstillingen, uten å komme til enighet.

Videre fremheves samiske flertallskommuner som betydningsfulle for det samiske sivilsamfunnet, og det anbefales ikke sammenslåinger som resulterer til at disse kommunene blir i en mindretallssituasjon. Utredningen synliggjør også et reelt behov for at samisk språk- og kulturkompetanse styrkes i alle fagområder, spesielt i helse- og arealsektoren, i kommunene. For å sikre at samiske interesser blir ivaretatt i kommunene, forslås det at det må utarbeides mekanismer for konsultasjonsplikt

på kommunalt nivå. Sametingets plenum behandlet saken i desember 2015 hvor de ga tilslutning til mange av utredningens anbefalinger.

Rådsmedlem Ann-Mari Thomassen sammen med referansegruppen for kommunereformen

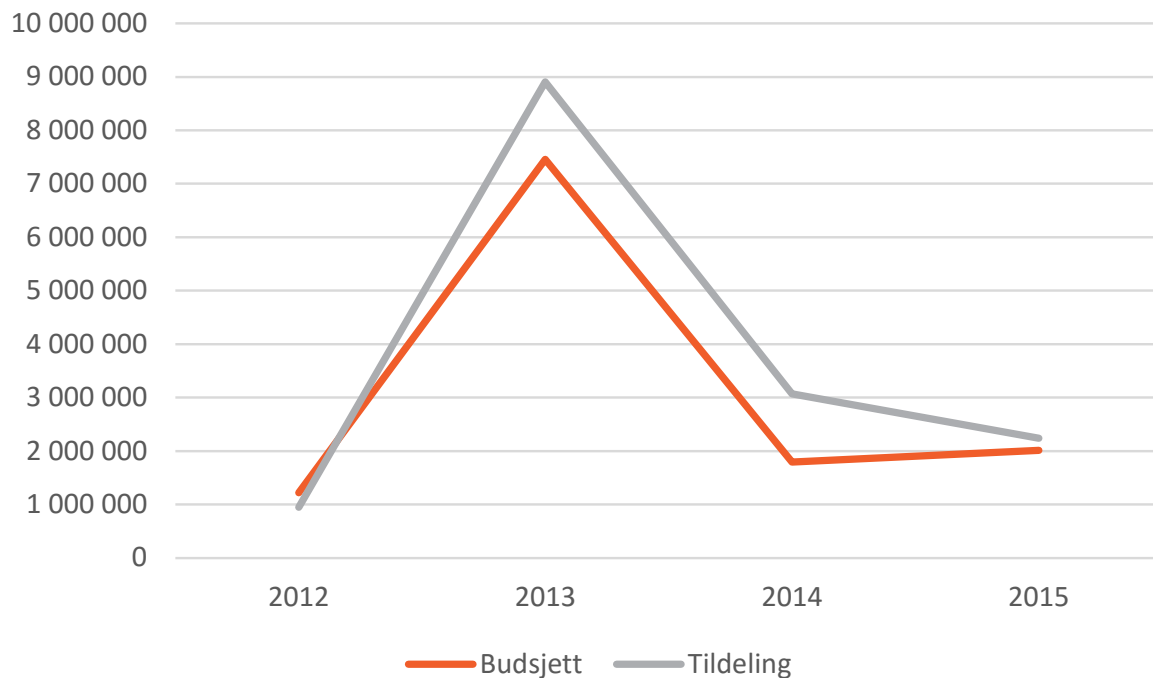
12 Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid

Hovedmålet for Sametingets samiske samarbeid og internasjonalt arbeid er *at urfolk bestemmer over egen utvikling og har mulighet til å ivareta egne interesser internasjonalt.*

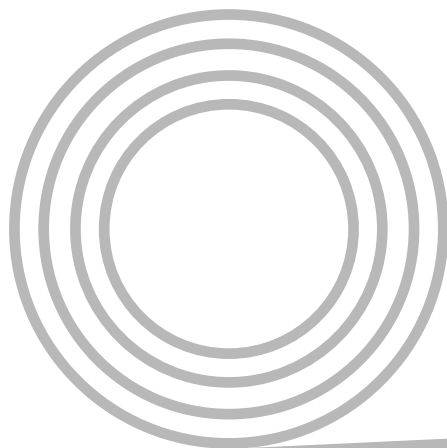
Midlene til internasjonalt arbeid har i 2015 gått til finansiering av de internasjonale organisasjonene Barentssekretariatet IKS, Samerådet –norsk seksjon, Mama Sara Education Foundation og doCip, samt til finansiering av tiltak beskrevet i sluttdokumentet fra Working Group of Indigenous Peoples (WCIP2014), og rådets internasjonale representant.

Tildelt beløp:

1,009 mill. kr.

Økningen i 2013 skyldes forberedende konferanse for WCIP 2014

12.1 Internasjonalt arbeid

Sametinget har vedtatt en ny melding om solidaritet og internasjonalt arbeid. Meldingens målsetting er at Sametinget ivaretar samiske og urfolk-sinteresser internasjonalt og utøver selvbestem-melse over egen utvikling i vårt internasjonale ar-beid. Sametingsmeldingen vektlegger i stor grad innholdet i FNs erklæring om urfolks rettigheter. Meldingen fremmer særskilte samfunnsgruppers behov for likestillingsrettigheter, herunder kvinner.

Sametinget har i 2015 fulgt opp FNs sluttdoku-ment for verdenskonferansen om urfolk 2014. Det arbeides med å oppnevne to urfolksmedtilret-teleggere for FNs generalforsamlingas president. Disse to skal i lag med to statlige medtilretteleg-gere tilrettelegge prosessen omkring en egen konsultativ status for urfolksetableringer, utenom den allerede eksisterende ECOSOC-statusen, i FN møter som berører urfolkssaker. Norge skal utfor-me en handlingsplan for oppfølgingen av slutt-dokumentet fra verdenskonferansen. Sametinget legger til grunn at handlingsplanen utformes gjennom konsultasjoner med Sametinget.

I løpet av 2015 har Sametinget gjennom den nor-ske delegasjonen deltatt i internasjonale møter som FNs permanente forum for urfolkssaker (UNPFII), FNs ekspertmekanisme for urfolksret-tigheter og klimatoppmøte COP21. Under UNPFII deltok Sametinget også som selvstendig aktør

utenfor den statlige delegasjonen. Sametinget har i lag med andre urfolks-representanter startet prosessen med å se på løsninger om å etablere et urfolksfond som skal sikre urfolks deltakelse i internasjonale møter som berører urfolkssaker. Et slikt fond vil administreres av urfolk selv.

ILO ekspertkomité's tilbakemeldinger på Norges og Sametingets rapport om konvensjon nr. 169 for perioden fra 01.06.08 til og med 31.05.13 ble publisert på ILOs 104 konferanse som foregikk juni 2015. Tilbakemeldingene består av observasjoner om utfordringer knyttet til konsultasjoner, samt til oppfølging av finnmarksloven, herunder særskilt om Finnmarkskommisjonen og Finnmarkdomsto-len.

Situasjonen til samene i Norge var ett av temaene som ble særskilt belyst når FNs rasediskrimine-ringskomité (CERD) eksaminerte Norge i august 2015. Sametinget hadde i forkant av høringen møte med komiteen. I rapporten fra høringen kommer CERD med anbefalinger om at: *a)* at innholdet i finnmarksloven om anerkjennelse av samiske rettigheter til land og ressurser vir-keliggjøres, *b)* at Samerettsutvalgets forslag for samiske områder utenfor Finnmark følges opp i forhold til identifisering og anerkjennelse samiske rettigheter til land og ressurser, *c)* at de kommer på plass konsultasjonsordninger om Sametingets budsjett, *d)* at det garanteres i beslutninger og lovgiving, særlig i finnmarksloven, mineralloven og

reindriftsloven, at utvinningsindustri i samiske områder kun skjer etter forhåndsinformert samtykke fra berørte samiske samfunn, og at det kommer endringer i lovgivingen som sikrer tilpasningstiltak, kompensasjon og nytteverdi til berørte samiske interesser, e) sørge for at Finnmarkskommisjonen og utmarksdomstolen for Finnmark har tilstrekkelige finansielle ressurser, f) at fiskerilovgivning revideres slik at samenes historiske rettigheter til fiske basert på alder tids bruk og lokale sedvaner anerkjennes fullt ut.

Samisk parlamentarisk råds handlingsplan, legger føringer for arbeidet i SPR. Plenums møte i 2015 ble avholdt 19.mars i Oulu, der handlingsplanen ble vedtatt. For inneværende periode prioriterer SPR følgende saksområder: Arbeidet med Nordisk samekonvensjon, språksaker, oppfølging av sluttokumentet fra WCIP, arbeidet med de tradisjonelle samiske næringene og andre viktige prosesser. Sametinget i Finland overtok 1.juli 2015 ledervervet i SPR etter Sametinget i Sverige. Samisk parlamentarisk råd har også i 2015 arbeidet for at aktuelle myndigheter legger til rette for urfolks deltakelse og reell medvirkning i alle fora der urfolks interesser er på dagsordenen.

I august 2015 ble det i regi av styret i Samisk parlamentarisk råd avholdt rundebordssamtaler i Hemavan i Sverige mellom sametingene i de nordiske landene, statlige myndigheter i Finland,

Norge og Sverige og FNs spesialrapportør for urfolksrettigheter Victoria Tauli-Corpuz. Spesialrapportørens oppgave er å overvåke, rapportere og gi råd til regjeringene om hvordan de skal behandle urfolksspørsmål i sine respektive land. Spesialrapportøren utarbeider en rapport fra møtet.

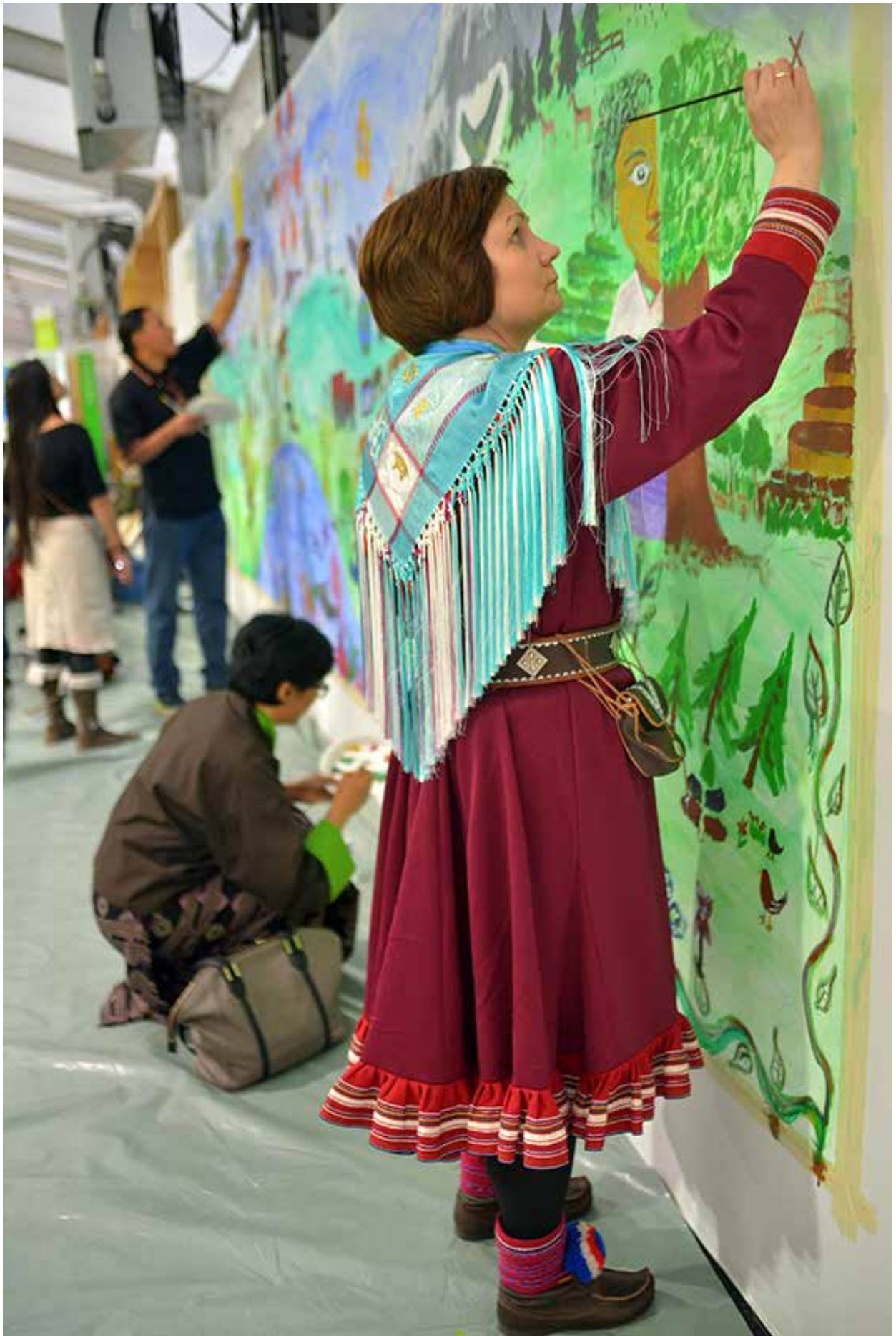
Sametingets delegasjon til Samisk parlamentarisk råd (SPR-N) vurderer dialogen med sentrale myndigheter som viktig også i europapolitiske saker. Regjeringens Europapolitisk forum anses som viktig arena for å holde seg oppdatert på det som skjer i EU, derfor har SPR-N valgt å delta i regjeringens europapolitisk forum. Forumet er en møteplass mellom departementene på politisk nivå (statssekretærnivå) og folkevalgte fra fylkeskommuner, kommuner og Sametinget. Formålet med forumet er utveksling av informasjon, synspunkter og erfaringer med europapolitiske saker og problemstillinger.

Det nordiske samarbeidet gjennom Nordisk råd er viktig. Samene er ikke tatt opp som fullverdige medlemmer i Nordisk råd, men har observatørstatus med talerett under generaldebatten i Nordisk Råds årlige sesjon. Samisk parlamentarisk råd deltok med 1 representant på årets sesjon i Reykjavik.

Sametinget deltar i EUs territorielle samarbeid, (Interreg) ved at den nominerer medlemmer til Overvåkingskomiteen og Styringskomiteen for Interreg VA Sápmi.

Fra møtet med Victoria Tauli-Corpuz

Sametingspresident Aili Keskitalo under COP 21

Sametinget deltar gjennom Norges delegasjon på ministermøtet og embetsmøter i Arktisk råd. Samarbeidet omfatter et samarbeid mellom statenes regjeringer i Arktisk råd og et samarbeid mellom de parlamentariske forsamlingene. Urfolk har en sentral plass i samarbeidsorganene.

Nordområdepolitikken innebærer store utfordringer men åpner også for muligheter til økt velstand og bærekraftig forvaltning av naturressurser. Samtidig er samene som urfolk viktige premis-sleverandører for verdiskapning og forvaltning av fornybare ressurser i nordområdene. Nordområdepolitikken må derfor utformes og gjennomføres i dialog og samarbeid mellom myndighetene, næringsaktører, Sametinget, samiske rettighetshavere, og samiske interesseorganisasjoner.

Sofia Jannok og Elle Márjá Eira under COP 21

13 Likestilling

Sametinget arbeider for å oppnå et likestilt samisk samfunn med like rettigheter, plikter og muligheter for alle. Utgangspunktet for dette arbeidet er at likestilling berører alle samfunnsområder og er derfor en integrert del av vårt arbeid.

Sametinget har i 2015 vedtatt en ny redegjørelse om kjønnslikestilling. Redegjørelsen tar opp ulike områder der kjønn kan være til hinder for likestilling. Noen områder handler om hvordan vi skal arbeide for å hindre kjønnsdiskriminering generelt. I tillegg fokuserer redegjørelsen på utvalgte områder som kjønnsidentitet, vold i nære relasjoner og seksuell legning.

Redegjørelsen har dannet grunnlag for Sametingets arbeid på likestillingsfeltet i 2015 og skal videre følges opp av en flerårig handlingsplan.

Sametinget har i 2015 avholdt årlig dialogmøte med samiske likestillingsorganisasjoner. I møtet ble felles utfordringer innenfor likestillingsfeltet diskutert, og partene ble enige om å ha en gjensidig dialog om likestillings spørsmål som angår det samiske samfunn.

Sametinget har i 2015 arbeidet for å få en plass i norsk delegasjon til FNs kvinneforum (CSW) i 2016 og har blitt tildelt en plass i delegasjonen.

Sametinget planlegger å avholde et arrangement med tema om vold mot urfolkskvinner i New York under CSW.

Sametinget har levert innspill til Norges rapportering på FNs kvinnekonvensjon, der nylig publisert forskning om vold i nære relasjoner blant samiske kvinner ble omtalt. Forskingen viser høy forekomst av vold mot samiske kvinner. Sametinget er opptatt av kunnskap om årsaksforhold og hvilke tiltak som må settes i verk for å bekjempe dette. Norge skal levere sitt rapport til FNs kvinnediskrimineringskomite i 2016, og Sametinget vil fortsette sin dialog med Regjeringen om rapporteringen.

Sametinget har i 2015 avholdt et seminar om lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LHBT) i samiske samfunn. Dette var en oppfølging av sametingsrådets redegjørelse om kjønnslikestilling, og et ledd i utarbeidelse av en handlingsplan for likestilling. Formålet med seminaret var å synliggjøre lhbt-personer sin situasjon i samiske samfunn og at deres utfordringer kommer på den politiske agendaen.

Rådsmedlem Henrik Olsen holdt apell under Sápmi Pride i Karasjok i mai 2015. I appellen vektla Olsen at det samiske samfunnet har tatt noen skritt framover, når åpenheten omkring homofili er kommet så langt at vi kan feire det åpent og i et glad felleskap.

Rådsmedlem Henrik Olsen holder apell under Sápmi Pride

14 Politisk nivå

14.1 Sametingets komité- og plenumssamlinger

I 2015 avviklet Sametinget fire komité- og plenumssamlinger. Samlingene i mars og i september ble holdt i samme uke, mens det i mai/juni og november/desember var en uke mellom komité-møtene og plenums møtet. Komité- og plenums-samlingen i september ble holdt i Lagtingssalen på Stortinget.

Det ble fremmet i alt 51 saker for behandling i plenum.

14.2 Sametingets kontrollutvalg

Sametingets kontrollutvalg har i 2015 avviklet seks ordinære møter og behandlet i alt 51 saker. I tillegg har kontrollutvalget hatt møte med same-tingrådet om organiseringen av kontrollutvalget.

For valgperioden 2013 – 2017 består kontrollutvalget av:

- John Kappfjell, leder
- Marie Therese N. Aslaksen, nestleder

- Tor Gunnar Nystad
- Inger Elin Utsi
- Arthur Tørfoss

I forbindelse med komité-møtene i november 2015 arrangerte kontrollutvalget et seminar for Same-tingets representanter om kontroll og tilsyn på Sametinget. På seminaret deltok blant annet medlemmer fra Stortingets kontroll- og konstitusjons-komité. I tillegg har utvalget gjennomført internt kursing hvor tema har vært kontroll og tilsyn.

14.3 Samisk parlamentarisk råd

Det nordiske samarbeidet gjennom Nordisk råd er viktig. Samene er ikke tatt opp som fullverdige medlemmer i Nordisk råd, men har observatørstatus med talerett under generaldebatten i Nordisk Råds årlige sesjon. Samisk parlamentarisk råd deltok med 1 representant på årets sesjon i Reykjavik.

Samisk parlamentarisk råd deltar med 1 fast representant i Den arktiske parlamentariskkomiteen. Denne komiteen består av folkevalgte fra de 8 arktiske landene (Canada, Danmark, Finland, Island, Norge, Russland, Sverige og USA) og Europaparlamentet. Ved deltakelse i det Arktiske parlamentarikersamarbeidet bidrar SPR til at

Sametingets representanter og sametingsrådet under plenums møtet i Stortinget i september 2015

urfolkspolitiske saker blir satt på dagsordenen. Et viktig formål med møtene i Den arktiske parlamentarikerkomiteen er å ha en dialog med landet som er leder av Arktisk råd – det arktiske regjeringssamarbeidet. Samisk parlamentarisk råd har ikke deltakerstatus i Arktisk råd, men har så langt deltatt på Arktisk råds møter i de statlige delegasjonene. Samisk parlamentarisk råd har søkt om særskilt status i Arktisk råd.

Sametingets delegasjon til Samisk parlamentarisk råd (SPR-N) vurderer dialogen med sentrale myndigheter som viktig også i europapolitiske saker. Regjeringens Europapolitisk forum anses som viktig arena for å holde seg oppdatert på det som skjer i EU. SPR-N har derfor valgt å delta i regjeringens europapolitisk forum. Forumet er en møteplass mellom departementene på politisk nivå (statssekretærnivå) og folkevalgte fra fylkeskommuner, kommuner og Sametinget. Formålet med forumet er utveksling av informasjon, synspunkter og erfaringer med europapolitiske saker og problemstillinger.

Sametingets deltar i EUs territoriale samarbeid, (Interreg) ved at den nominerer medlemmer til Overvåkingskomiteen og Styringskomiteen

for Interreg VA Sápmi. Delegasjonen nominerte 3.12.14 nye medlemmer for perioden 2014 – 2020. Deltakelsen er med på å synliggjøre samiske problemstillinger i EUs territoriale samarbeid, og på den måten ivareta egne interesser også i forhold til EU. I august i år ble det i regi av styret i Samisk parlamentarisk råd avholdt rundebordssamtaler i Hemavan i Sverige mellom sametingene i de nordiske landene, statlige myndigheter i Finland, Norge og Sverige og FNs spesialrapportør for urfolksrettigheter Victoria Tauli-Corpuz. Spesialrapportørens oppgave er å overvåke, rapportere og gi råd til regjeringene om hvordan de skal behandle urfolksspørsmål i sine respektive land. Spesialrapportøren utarbeider en rapport fra møtet.

14.4 Sametingsrådet

Sametingsrådet hadde i 2015 6 fysiske møter. I tillegg har rådet gjennomført ukentlige telefonmøter. Rådet har i alt behandlet 498 saker.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg for perioden 2014-2015

14.5 Sametingets ungdomspolitiske utvalg, SUPU

SUPU skal bidra til å styrke samisk ungdoms innflytelse på Sametingets politikk. SUPU har i 2015 hatt 3 møter. De fulgte Sametingets plenumssamling i desember, har hatt møte med sametingsrådet, deltatt på konferanser og seminarer, og holdt innlegg.

SUPU har gitt innspill til Sametingets arbeid for et trygt psykososialt miljø for samiske barn og unge, til sametingsmelding om høyere utdanning og forskning, og til Sametingets budsjett for 2016.

SUPU deltar i en referansegruppe for forskningsprosjektet NUORGÁV. Et møte med Sametingets Eldreråd resulterte blant annet i en felles uttalelse om en samisk mentorordning. SUPU har sendt en uttalelse om stemmerett for 16-åringer til Sametinget, og de har i en uttalelse uttrykt stor bekymring for forslaget i statsbudsjettet om nedleggelse av sameskolen i Midt-Norge.

SUPU deltok i Sametingets delegasjon på årets sesjon i FNs Permanente forum for urfolkssaker i New York.

Sametingsrådet oppnevnte i desember nye medlemmer og varamedlemmer til Sametingets ungdomspolitiske utvalg for perioden 2016 – 2017:

- Ánná Káísá Partapuoli, leder
vara: Marion Aslaksen Ravna
- Ande Trosten
vara: Ronja Larsen
- Maja Fjällström.
vara: Ulrika Snowdon
- Ida Ristiinna Hætta Ophaug
vara: Henrik Kristian Atle Olsen
- Jon Christer Mudenia.
vara: Malene Eriksen

14.6 Sametingets eldreråd

Sametingets eldreråd har i 2015 avholdt tre møter; i Bodø, Røros og i Kåfjord. I forbindelse med møtene har eldrerådet hatt møter med representanter for kommuner og kommunale eldreråd, og besøker eldre på institusjoner. Eldrerådet fokuserer på samiske Eldres språk og kulturbakgrunn, både i eksisterende tjenester og når tjenester utformes, og etterspør samisktalende ansatte, samisk mat og samiske aktiviteter

Sametingets eldreråd

Eldrerådet påpeker kommunenes ansvar for å gi samiske eldre kulturelt og språklig tilrettelagt tilbud. De fleste kommuner er klar over at de har en samisk befolkning, og ønsker å tilrettelegge best mulig. Det rapporteres imidlertid om at det er en utfordring å rekruttere samisktalende. Det er også til dels store variasjoner i kommunenes kompetanse og satsing på tilrettelagt tilbud til samiske eldre.

Kommunene arbeider bevisst med samisk kultur og tilrettelegger for møteplasser for samiske eldre, men flere etterspør bidrag fra Sametinget i samiske spørsmål.

Sametingets eldreråd er opptatt av samiske eldres mulighet til brukermedvirkning, og har sendt inn forslag til samisk representasjon i fylkeseldrerådene de fem nordligste fylker.

Eldrerådet består av:

- Inga Karlsen, leder
- Jonhild Joma
- Hånssa-Jon Ovlå - Olaf Hansen
- Berit Ellen Nikkinen Varsi
- Kåre Eriksen

Vara:

- Morten Danielsen
- Kristine Julie Eira
- Berit Anna Gaup
- Synnøve Breviik
- Ingolf Kvandahl

14.7 Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker

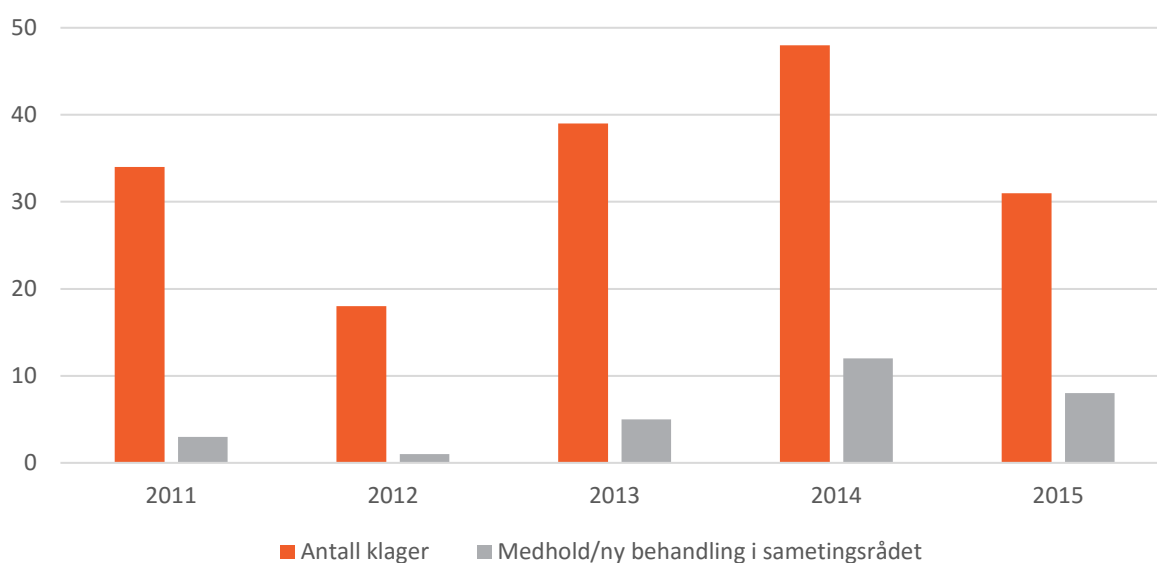
Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker, som Sametinget opprettet i 2011, skal ivareta rettsikkerheten til de som søker tilskudd fra Sametinget. Klagenemnd skal behandle påklagede enkeltvedtak for å oppfylle forvaltningsloven om klagebehandling.

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker har i 2015 hatt fire møter og behandlet i alt 31 klager. I 22 av sakene ble avslaget opprettholdt. I fire saker ble vedtaket opphevet og saken sendt til sameingsrådet for ny behandling. I fire saker ble klagen tatt til følge og vedtaket omgjort. En sak ble utsett. I forhold til 2014 har antallet klagesaker i 2015 gått ned fra i underkant av 50 saker til 31 saker. Antallet klagesaker i 2015 ligger på snittet siden opprettelsen av klagenemnda i 2011.

Antall klagesaker der det er gitt medhold eller der saken er sendt til ny behandling i sametingsrådet er også gått ned i forhold til 2014.

For valgperioden 2013 – 2017 består klagenemnda av:

- Ingar Nikolaisen Kuoljok, leder
- Josef Vedhugnes
- Sølvi Kristin Pettersen (valgt inn for Viviann Boine i juni 2015).

15 Administrativt nivå

Sametinget arbeider for å være åpen, bruker-vennlig og inkluderende - et Sameting for folket. Kontakten med det samiske folk skal alltid være grunnlaget for utviklingen av Sametingets politikk. Sametinget skal også i sitt arbeid ha god dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter.

15.1 Arbeidsmiljø og organisering

Administrasjonens fokusområder i 2015 har blant annet vært arbeidsmiljø, effektivisering og forenkling. I desember 2013 gjennomførte vi en omfattende medarbeiderundersøkelse. I 2014-2015 har vi gjennomført tiltak internt i virksomheten som følge av dette. Som en konsekvens av medarbeiderundersøkelsen ble avdeling for kulturminner, areal og miljø omorganisert fra to til tre seksjoner. Det ble også gjennomført omorganiseringer i avdeling for språk og avdelinger for rettigheter og internasjonale saker. Målet med omorganiseringene var å strukturere oppgavene innad i avdelingene.

15.2 Den effektive sametingspolitikeren og -medarbeideren

Digitalisering av våre tjenester skal bidra til effektivisering og forenkling og dermed bedre kvalitative tjenester og service til våre brukere. Sametinget som helhet vil da også få frigjort kapasitet til andre oppgaver eller til å forbedre og utvikle nye tjenester for brukerne.

Det er satt ambisjon om sterkere fokus på effektivisering og forenkling begrunnet i utfordringene vi har fremover. Herunder større fokus på å digitalisere våre tjenester. Digitalisering av offentlige tjenester er viktig for å fornye, forenkle og forbedre forvaltningen. Digitale tjenester skal gi en enklere hverdag for brukerne våre, samtidig som det legger til rette for at Sametinget kan løse oppgavene mer effektivt.

Følgende prosjekter er gjennomført/iverksatt:

- Det er foretatt en stor oppgradering av saksbehandlingssystemet; oppgradert fra WebSak Basis til WebSak Fokus, det vil si at saksbehandlingssystemet vil da bli integrert i Microsoft Outlook.
- Alle relevante søknader, skjema og rapporteringer skal være tilgjengelig for digital utfylling og digital innsending innen utgangen av 2016.
- Ta i bruk arbeidsflyt i saksbehandlingssystemet i alle større arbeidsprosesser. Prosjektet er startet i 2015 og vil bli sluttført i 2016.
- Tatt i bruk en ny møteportal: Det pågår testing av ny møteportal. Målet er å kunne distribuere saksdokumenter digitalt til dette systemet som politikerne/møte-deltakerne har tilgang til, samt oppnå en mer effektiv og digital gjennomføring av møter.
- Sametinget har som kunde av Direktoratet for økonomistyring (DFØ) gått over til elektroniske tjenester. Det vil si at både interne og eksterne må nå levere sine reiser- og godtgjørelser/honorar elektronisk. Dette fører til mer forenklet og effektiv behandlings- og utbetalingstid for brukerne (politikere, ansatte og eksterne).

15.3 Nytt tilbygg til Sametinget

Statsbygg har bygd et nytt tilbygg for Sametinget i Karasjok og Sametinget leier disse lokalene fra Statsbygg. Bygget huser lokaler for Sametingets politiske virksomhet og arbeidsplasser til administrasjonen. Bygget ble overtatt i oktober 2015.

Tilbygget er tilsammen 1,520 kvadratmeter fordelt på to etasjer. Stein Halvorsen arkitekter AS har tegnet og utformet det nye bygget, som skal stå i kontrast til Sametingets hovedbygning.

Begge bygninger er forbundet gjennom en smal gangbro som setter de to forskjellige bygninger i en elegant kontekst uten å virke for dominant i landskapet.

Det var spesielt manglende kontorplasser for politiske grupperinger og administrativt personale samt møterom for komitéarbeid som utløste behovet for et separat tilbygg. Resultatet har blitt et nøkternt bygg som skjuler seg godt i landskapet mens det samtidig har en høy arkitektonisk kvalitet som kommer sterkt til syne inne i tilbygget.

15.4 Overgang til statens regnskapsstander

I 2015 har administrasjonen også hatt satsing på overgang og tilpasning til Statens regnskapsstandarder (SRS). Fra 1. januar 2016 er det obligatorisk å følge SRS for virksomheter som fører periodisert regnskap. De statlige regnskapsstandardene inneholder regler om hvordan statlige virksomheter skal utarbeide og presentere sitt virksomhetsregnskap.

Målet med standardene er å legge til rette for et mer omfattende og standardisert informasjonsgrunnlag for styring. Videre setter standardene

krav til oppstillingen for å sikre standardisert presentasjon, samt legger til rette for sammenlignbarhet og bedre oversikt over virksomhetens eiendeler og gjeld.

Denne overgangen innebærer blant annet at Sametinget skal aktivere alle anleggsmidler over kr 30 000 og investeringer som har en forventet levertid på mer enn 3 år. I den forbindelse må alt Sametinget eier telles.

15.5 Faglig analysegruppe for samisk statistikk

Faglig analysegruppe har som formål å styrke faktagrunnlaget for det årlige budsjettsamarbeidet og for vurderinger og beslutninger i konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget.

Medlemmene som sitter i gruppa var oppnevnt for perioden 2011-2015. Gruppa utgir årlig rapporten «samiske tall forteller». Rapporten vektlegger ulike temaer fra år til år. I 2015 har hovedtema for rapporten vært utdanning og forskning. I 2015 ble

Sametingets nye tilbygg i Karasjok. Kunstverket heter Leagi vuoigña / Spirit of the Valley, Outi Pieski.

det gjort en evaluering av analysegruppa. Formålet med evalueringen har vært å se om ordningen og publikasjonen er i tråd med de nåværende retningslinjer for gruppa.

Evalueringen konkluderer med at rapportserien når målgruppen som først og fremst er Sametinget og departementene. Organiseringen av gruppen er effektiv og engasjementet blant deltakerne er stort. Evalueringen kommer også med flere forslag til videreutvikling av analysegruppa. Blant annet foreslår den at Kommunal- og Moderniseringsdepartementet og Sametinget i dialog med analysegruppen lager et opplegg for innspill til mulige tematiske analyser. I tillegg anbefaler de mer ressurser til kjøp av statistikk fra SSB for å få bedre analysemuligheter.

Sametingets nye tilbygg i Karasjok

Del 4 - styring og kontroll i virksomheten

Sametinget har god styring og kontroll på virksomheten. Alle vesentlige mål og strategier med tilhørende tiltak i budsjettet er oppnådd, vi har ingen merknader i revisors beretning fra Riksrevisjonen og kontrollutvalgets arbeid med «Risikovurdering av Sametingets virksomhet» viser at det er etablert god styring og intern kontroll.

Administrasjonen bygger sin virksomhetsstyring på prinsippet mål- og resultatstyring. Som grunnlag for dette er Sametingets samfunnsoppdrag, våre felles verdier, tiltredelseserklæringen til sametingsrådet, vedtatte meldinger og øvrige saker i plenum, samt det årlige sametingsbudsjettet hvor målene på de ulike fagområdene med tilhørende strategier er fastsatt. Direktøren er ansvarlig for å følge opp strategier og tiltak som er vedtatt i det årlige budsjettdokumentet. Direktøren skal sikre at fastsatte mål og resultatkrav oppnås på en effektiv måte. Budsjettet er Sametingets virksomhetsplan for kommende år og danner grunnlaget for arbeidet til administrasjonen.

I følge plenumssak 17/05 Ansvar og myndighet for økonomiforvaltningen i Sametinget har plenum delegert myndighet til Sametingets president til å forvalte de bevilgninger Sametinget bevilger i sitt budsjett og iht. Sametingets grunnregler. Videre er presidenten ansvarlig for at det utarbeides et økonomireglement, eventuelt kan dette delegeres til direktøren.

Presidenten har ansvaret for økonomiforvaltningen og at administrasjonen følger opp med forsvarlig intern styring og kontroll. I økonomireglementet fastsatt av rådet er direktøren delegert et samordnings- og overordnet ansvar for økonomiforvaltningen.

I administrasjonen delegeres budsjett disponeringsfullmakten videre fra direktøren til avdelingsdirektørene. Dette gir rammer for videre delegering av fullmakter nedover i organisasjonen. Det er utarbeidet en oversikt over gjeldende fullmakter og denne oppdateres ved endringer.

Sametingets administrasjon har kontinuerlig oppmerksomhet på å videreutvikle vår interne styring og kontroll.

Fra Riksrevisjonen fikk Sametinget ren revisjonsberetning for 2014.

Sametinget vurderer at det største risikoområdet i virksomheten er tilskuddsforvaltningsområdet. Riksrevisjonen har en tilsvarende vurdering, og har derfor også prioritert å revidere tilskuddsforvaltningsområdet årlig. Sametingets kontrollutvalg har i 2015 også gjennomført en risikovurdering av Sametingets virksomhet. Sametinget har tilfredsstillende styring, kontroll, oppfølging og rapportering på tilskuddsforvaltningsområdet totalt sett. Men har likevel en kontinuerlig fokus på å effektivisere og forbedre tilskuddsforvaltningen. For tiden arbeides det blant annet med å digitalisere tilskuddsforvaltningen vår ytterligere, dvs. digitalisere søknads- og saksbehandlingsprosessene.

Kontrollutvalget, som har som oppgave å utøve parlamentarisk kontroll over Sametingets virksomhet, fremmer til plenumsmøtet i juni en årlig melding over sin virksomhet i det foregående året.

Riksrevisjonen har revidert Sametingets årsregnskap for 2015, og konkluderer at de ikke er kjent med forhold som tilsier at Sametingets disponering av bevilgningene og Sametingets årsregnskap er i strid med de administrative bestemmelsene om økonomistyring.

Til sist og ikke minst har media også en viktig rolle med å følge opp hvordan Sametingets interne styring og kontroll foregår.

Del 5 - vurdering av fremtidsutsikter

Dette året blir veivisernes år. Veiviserne er de som går foran med lykt og viser vei der andre bare ser mørke og uframkommelig landskap.

Det er de i samfunnet, i lokalsamfunnet, på skolen og i barnehagene – i idrettslagene og frivillige organisasjoner - som jobber ufortrødent og ofte ubetalt for fellesskapets beste. De jobber for å styrke samisk språk, for å etablere et samisk skoletilbud eller barnehagetilbud der slikt ikke finnes.

Sametingspresident Aili Keskitalos nyttårstale

Samfunnsoppdraget til Sametinget er å sikre og utvikle samene som folk og urfolk, vårt språk, vår kultur og vårt samfunn. Dette er et samfunnsoppdrag som er stort og strekker seg over alle samfunnsområder. Det samiske folket har store forventinger til Sametinget, og disse forventningene blir ikke innfridd når bevilgningene til Sametinget og samiske formål har en realnedgang. Dette er med å senke tilliten til Sametinget i det samiske folket.

De ressursene Sametinget får bevilget fra staten skal dekke alle samfunnsområder og skal kunne både følge opp samiske institusjoner og samfunn, samt påse at prosesser som foregår på kommunal og regional sektor, samt i det norske statsapparatet tar hensyn til samiske interesser. Dette er meget krevende, fordi ressursene er små og resultatene av arbeidet knyttet til saker som minerallovgivning, barnehagelovgivning, opplæringsplaner, oppfølging av kulturminneforvaltningen, plansaker i kommunene med mer, ikke umiddelbart er synlig for det samiske folket.

Fornorskingspolitikken har også gjort samfunnsoppdraget meget utfordrende fordi denne politikken har hatt en negativ innvirkning på flere generasjoner samers stolthet, språk, generell samfunnsutvikling samt holdninger fra nordmenn.

Selv om utviklingen i samiske rettigheter har vært positiv de siste 30 årene, så er det langt igjen til samer og nordmenn er likestilt. Sametinget opplever også at det har vært en stagnasjon og tilbakegang i rettighetsutviklingen de siste årene. Særlig bestemmelsen om nedleggelse av den sørsamiske skolen i Hattfjelldal, uten noen form for konsultasjoner ryster det samiske samfunnet og Sametinget.

Opplæring om samenes historie er i stor grad fraværende på skolene i Norge. Dette opplever Sametinget som en usynliggjøringsstrategi som fortsatt preger norsk politikk på flere områder. For å synliggjøre det samiske, er blant annet nedskrivning og formidling av den samiske historie viktig.

Sametinget har mye kunnskap om samisk historie og gjennom forvaltning, tilrettelegging og skjøtsel av samiske kulturminner har Sametinget fått legi-

Fra Veidnesklubben i Lebesby kommune

timitet i de samiske samfunnene. Sametinget må derfor sikres ressurser til å forvalte og utvikle vår historie og kulturarv.

Fortsatt har det samiske språket lav status. Dette er en konsekvens av det systematiske arbeidet med å utsette samisk som fornorskningsspolitikkens stod for. Derfor må vi i dag bruke mye ressurser på å løfte språkets anseelse, slik at både samer og andre investerer tid og krefter i å lære samisk, kreve retten til samiske barnehageplasser og opplæring i og på samisk for sine barn. Fortsatt har ikke samiske barn og unge rett til opplæring i og på samisk uavhengig av hvor de bor i landet eller hvilken skole de går på, og de har ikke samme tilgang til læremidler på sitt morsmål som norske barn har. Sametingets arbeid bidrar til dette, men arbeidet bør løftes enda mer.

For å kunne løse utfordringene med funksjonell tospråklighet på sikt, er det avgjørende at skolen greier å gjøre elevene funksjonelt samiskspråklige både muntlig og skriftlig. Sluttrapporten fra evalueringsarbeidet av Kunnskapsløftet Samisk viser klart at skolen ikke har maktet å gjøre elevene like sterke i bruk av samisk som norsk skriftspråk. Tidligere undersøkelser har også vist at opplæring i samisk som andrespråk ikke har ført til at elevene fikk et godt nok muntlig språk.

Det er lett å forstå at dette får store konsekvenser for bruk av samisk i arbeidslivet og i arbeidet med å styrke samisk språk som offentlig språk. Resultatene som fremkommer av nevnte undersøkelser tilsier at det må gjøres grep for å ta i bruk sterkere opplæringsmodeller som kan føre til bedre språkferdigheter i samisk.

Aldersfordelingen i samiske områder har endret seg og gjennomsnittsalderen går opp. Unge flytter i større grad til sentrale strøk, og dette vil gi fødselsunderskudd i samiske områder de neste årene. Dette skaper flere utfordringer. Det vil bety større etterspørsel etter samiske barnehager og opplæring i og på samisk i områder som er utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Næringslivet i samiske områder er i dag i stor grad knyttet til nedgangsbransjer hvor arbeidsplassutviklingen er negativ. Utflytting av unge betyr tap av unge hoder med gode ideer som har mulighet til å skape arbeidsplasser innen nye næringer. Disse faktorene betyr at kommuner som ikke har muligheter for pendling kan få utfordring fremover med å skape arbeidsplasser for fremtiden. Det er imidlertid en viss positiv utvikling knyttet til næringer der samisk kultur og historie og samiske opplevelser står i sentrum. Dette er både innenfor reiseliv, kulturnæringer og reindrift.

Den teknologiske utviklingen krever ikke bare effektiv og fleksibel organisasjonsstruktur og -kultur. Administrasjonen må også være forberedt på å utnytte fremtidens muligheter og møte nye krav fra Sametingets representanter, det samiske samfunn og ansatte i Sametinget når det gjelder automatisering/effektivisering av tjenester, samt digitale og mobile løsninger. Sametinget jobber derfor stadig med å effektivisere driften. På bakgrunn av dette har administrasjon flere store effektiviseringsprosjekter på gang, som digitalisering av søknadsprosesser, samkjøring av ulike databaser, utvikling av tilskuddsdatabase, innføring av nye verktøy for registrering av kulturminner m.m. Dessverre veier ikke effektiviseringen opp for den økende saksmengden som Sametinget har, både som et resultat av økende krav fra samiske samfunn og fra økt aktivitet på statlig nivå. Sametinget har ikke økt sine personalressurser de siste årene, og dette bidrar til en stadig større arbeidsbelastning på de ansatte som ikke er bærekraftig i det lange løp.

Bevilgningene til samiske formål har økt jevnt de siste tiårene. Allikevel er det en tydelig trend at bevilgningene til de samiske formålene henger stadig lengre etter bevilgningene til andre (norske) samfunnsformål. Realveksten til andre (norske) formål i statsbudsjettet (postene 50-89, eksklusive overføringer til Statens pensjonsfond og folketrygden) har siden 1998 hatt omtrent dobbel så stor økning i forhold til realveksten i bevilgningene til samiske formål. I praksis betyr denne utviklingen en gradvis og reell reduksjon i Sametingets og det samiske samfunnets mulighet for utvikling og nyskaping. Resultatet er en systematisk skjevfordeling mellom bevilgninger til det norske og det samiske samfunnet. Sametinget har ikke hatt mulighet til å konsultere om budsjett, og dette er noe som vi vil arbeide for å få en endring på.

Budsjett og bevilgninger er ikke alt. Men politikk uten økonomiske virkemidler er strengt tatt ikke mer enn ord.

Del 6 - årsregnskap

Sametinget har et stort ansvar.

Vi skal forvalte bevilgninger på over 430 millioner kroner - på en måte som gagnar det samiske samfunnet på best mulig måte.

Sametingets årsregnskap er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten. Årsregnskapet er avlagt i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4, nærmere omtalt i i Finansdepartementets rundskriv R-115, punkt 6, og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Ledelseskommentarer

Formål

Sametinget er organisert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter til bruttoføring utenfor statsbudsjettet (nettobudsjetterte virksomheter). I henhold til Finansdepartementets rundskriv R-106 innebærer det at Sametinget:

- I tillegg til inntekter fra bevilgning over 50-post kan disponere eksterne inntekter fullt ut til virksomhetens formål.
- Får overført resultat av årets drift til påfølgende budsjettår. Virksomheten disponerer eventuelt positivt årsresultat og har ansvaret for å dekke eventuelt negativt årsresultat.

Sametinget fordeler bevilgningene etter egne prioriteringer, men i tråd med Stortingets budsjettvedtak.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til:

- Reglement og bestemmelser om økonomistyring i staten.
- Rundskriv 115 «Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap».
- Reglement for Sametingets økonomiforvaltning fastsatt av Kommunal- og moderniserings-departementet.
- Tildelingsbrev for 2015 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, hvor det fremkommer at Sametinget skal følge nye krav til årsrapport.

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Sametingets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vesentlige forhold ved årsregnskapet

Sametingets ansatte og politiske rådgivere ble i 2014 flyttet til en ikke premiebetalende gruppe i Statens pensjonskasse. I påvente av svar fra Statens pensjonskasse og departementet avsatte Sametinget midler til medlemsinnskudd av pensjon for 2014 og 2015. Disse midlene er i 2015 frigjort og tilført sametinget.

Investeringer i maskiner, inventar, datamaskiner og lignende er økt med 45% i forhold til 2014. Økningen skyldes investeringer av teknisk utstyr, kontorutstyr, tolkeanlegg, videokonferanse, møblering av møterom, kontorer og fellesarealer til nybygget i Karasjok. For øvrig er det foretatt investeringer i datamaskiner, nettverksutstyr og AV-utstyr.

De største investeringer som er planlagt i 2016 relaterer seg til vedlikehold av Sametingsbygget, samt gjenværende investeringer til nybygget i Karasjok. For øvrig gjennomføres de årlige investeringer i datamaskiner, servere og annet teknisk utstyr.

Revisjonsordning

Riksrevisjonen er Sametingets revisor og bekrefter årsregnskapet for Sametinget. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert pr. d.d., men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet 2. kvartal 2016.

Revisjonsberetningen er unntatt offentlighet frem til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men revisjonsberetningen vil bli offentliggjort på Sametingets nettsider så snart dokumentet kan offentliggjøres.

Karasjok, 2. februar 2016

Aili Keskitalo
President

Rune Fjellheim
Direktør

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Sametinget er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er avlagt i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4, nærmere omtalt i i Finansdepartementets rundskriv R-115, punkt 6, og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Årsregnskapet er utarbeidet med utgangspunkt i punkt 3.5 «Reglement for Sametingets økonomiforvaltning» fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet – Regnskapsprinsipp og regnskapsføring:

- Ettårsprinsippet
- Fullstendighetsprinsippet
- Bruttoprinsippet

Årsregnskapet er utarbeidet etter periodiseringsprinsippet med unntak av aktivering av eiendeler i balansen i samråd med KMD, jfr. Bestemmelsene punkt 3.4.2 og punkt 3.5 i «Reglement for Sametingets økonomiforvaltning».

Beskrivelse på hvordan enkelte poster føres i regnskapet:

Utgifter og inntekter

Periodisering gjennomføres ved postering i resultat- og balanse for å oppnå at periodens resultat blir korrekt. Inntekter og utgifter bokføres i den perioden/året de tilhører, uavhengig av tidspunktet for betaling.

Bevilgning

Sametinget mottar en samlet tildelingsbrev fra Kommunal- og moderniseringsdepartement, hvorav man inntektsfører bevilgningene fra hver enkelt departement på en inntektskonto og hvor debetpostering er Kundefordringer. Ved innbetaling av bevilgningene fra hvert enkelt departement krediteres kundefordring og bankkontoen debiteres.

Tilskudd

Innvilgede tilskudd bokføres det året det blir innvilget som en utgift med en debetpostering på utgiftskonto og en kreditpostering på leverandørgjeld. Ved utbetaling av tilskuddet blir leverandørgjeldskontoen debiteret og bankkontoen kreditert.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen er utarbeidet etter de samme prinsippene som for årsregnskapet. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Nettobudsjetterte virksomheter har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Virksomhetens betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning og oppgjørskonto i Norges Bank.

Beholdninger på oppgjørskonti overføres til nytt år.

Resultatregnskap

	Note	31.12.2015	31.12.2014
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	433 825 549	421 268 000
Inntekt fra gebyrer	1	2 904	1 023
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	5 904 000	6 313 351
Salgs- og leieinntekter	1	5 173 158	3 077 856
Andre driftsinntekter	1	2 838 255	3 498 000
<i>Sum driftsinntekter</i>		<i>447 743 866</i>	<i>434 158 230</i>
Driftskostnader			
Lønn og sosiale kostnader	2	102 982 145	99 278 430
Kjøp av maskiner, inventar, datamaskiner o.l.	3	5 487 779	2 986 685
Andre driftskostnader	3	61 393 294	57 975 388
<i>Sum driftskostnader</i>		<i>169 863 218</i>	<i>160 240 503</i>
Driftsresultat		277 880 648	273 917 727
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	4	-3 876	7 422
Finanskostnader	4	8 124	19 180
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		<i>-12 000</i>	<i>-11 759</i>
Resultat av periodens aktiviteter		277 868 648	273 905 968
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd til andre	5	273 740 375	268 906 574
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		<i>273 740 375</i>	<i>268 906 574</i>
Resultat av periodens aktiviteter etter tilskuddforvaltning		4 128 273	4 999 394
Avregninger			
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet	14	4 128 273	4 999 394
<i>Sum avregninger</i>		<i>4 128 273</i>	<i>4 999 394</i>
Periodens resultat		4 128 273	4 999 394
<i>Disponeringer</i>		<i>-4 128 273</i>	<i>-4 999 394</i>

Balanse

	Note	31.12.2015	31.12.2014
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	6	0	0
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>		0	0
Sum anleggsmidler		0	0
B. Omløpsmidler			
II Fordringer			
Kundefordringer	7	1 479 828	2 932 172
Andre fordringer	8	2 710 920	1 107 428
<i>Sum fordringer</i>		4 190 748	4 039 599
III Kasse og bank			
Bankinnskudd	9	162 308 792	153 082 948
<i>Sum kasse og bank</i>		162 308 792	153 082 948
Sum omløpsmidler		166 499 540	157 122 548
Sum eiendeler		166 499 540	157 122 548

	Note	31.12.2015	31.12.2014
VIRKSOMHETSKAPITAL OG GJELD			
C. Virksomhetskaptal			
II Opptjent virksomhetskaptal			
Oppspart avkastning Samefolkets fond	10	0	991 099
<i>Sum opptjent virksomhetskaptal</i>		0	991 099
Sum virksomhetskaptal		0	991 099
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelses			
Ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer	11	4 131 225	3 551 225
Avsetning vedlikehold	12	4 351 846	4 765 846
<i>Sum avsetning for langsiktige forpliktelses</i>		8 483 071	8 317 071
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		2 465 006	1 214 735
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning	13	132 769 440	130 800 976
Avsetning medlemsandel SPK(2%)		46 976	1 540 857
Skyldig skattetrekk		3 924 916	3 944 745
Skyldige offentlige avgifter		376 262	607 395
Avsatte feriepenges		8 769 849	8 644 073
Annen kortsiktig gjeld		5 764 786	3 031 977
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		154 117 234	149 784 757
IV Avregning med statskassen			
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet	14	3 899 235	-1 970 379
<i>Sum avregning med statskassen</i>		3 899 235	-1 970 379
Sum gjeld		166 499 540	156 131 449
Sum virksomhetskaptal og gjeld		166 499 540	157 122 548

Noter til årsregnskapet

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2015	31.12.2014
Inntekt fra bevilgninger		
Årets bevilgning fra overordnet departement	284 159 000	271 540 000
Årets bevilgning fra andre departement	147 881 000	149 728 000
+ inntekt til pensjon og gruppelevsforssikring 2015	1 785 549	0
Sum inntekt fra bevilgninger	433 825 549	421 268 000
Inntekt fra gebyrer		
Gebyrer driftsinntekt	2 904	1 023
Sum inntekt fra gebyrer	2 904	1 023
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
<i>Inntekt fra tilskudd og overføringer fra andre statlige forvaltningsorganer / etater</i>		
Tilskudd fra Troms Fylkeskommune og Nordland fylkeskommune	0	522 855
Tilskudd opplæringskontoret - lærlingtilskudd	0	10 496
Tilskudd fra Riksantikvaren	5 904 000	5 780 000
<i>Sum inntekt fra tilskudd og overføringer fra andre statlige forvaltningsorganer / etater</i>	<i>5 904 000</i>	<i>6 313 351</i>
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	5 904 000	6 313 351
Salgs- og leieinntekter		
Befaringsinntekter, avgiftsfri	5 054 173	2 675 818
Andre oppdragsinntekter, avgiftsfri	0	100 948
Inntekter annen virksomhet eksternt, avg.fri	0	-906
Tilfeldige inntekter	118 985	301 997
Sum salgs- og leieinntekter	5 173 158	3 077 856
Andre driftsinntekter		
Gaver	0	2 000
Andre tilskudd og overføringer	1 847 156	696 000
Forbruk av Samefolkets fond	991 099	2 800 000
Sum andre driftsinntekter	2 838 255	3 498 000
Sum driftsinntekter	447 743 866	434 158 230

Note 2 Lønn og sosiale kostnader

	31.12.2015	31.12.2014
Lønn	92 598 317	90 694 275
Feriepenger	9 024 212	8 950 045
Arbeidsgiveravgift	1 177 064	1 014 579
Pensjonskostnader*	481 381	166 427
Sykepenger og andre refusjoner	-2 929 252	-2 709 435
Andre ytelser	2 630 424	1 162 537
Sum lønn og sosiale kostnader	102 982 145	99 278 430
Antall årsverk:	142	141

Sametingets ansatte og politiske rådgivere ble i 2014 flyttet til en ikke premiebetalende gruppe i Statens pensjonskasse. Dette innebærer at medlemsinnskuddet ikke lenger faktureres av SPK. I påvente av avklaring fra Statens pensjonskasse og departementet har Sametinget avsatt medlemsinnskudd av pensjon i balansen i 2014 og fortsatt å avsette den i 2015. I løpet av 2015 fikk Sametinget svar fra departementet om at det som er avsatt i 2014 og 2015 kan frigjøres og tilføres Sametingets virksomhet innenfor rammen for nettobudsjetterte virksomheter.

De avsatte midlene for 2014 til pensjon under kortsiktig gjeld er bokført mot avregning bevilgningsfinansiert virksomhet. Videre er de avsatte midlene i 2015 til pensjon under kortsiktig gjeld, som er nulltet ut og inntektsført virksomheten.

Virksomheten betaler pensjonspremie for heltidspolitikere i Sametinget. Sametinget betaler pensjonspremie og arbeidsgiverandel til Statens pensjonskasse (SPK) for heltidspolitikere og utgiften dekkes av virksomhetens bevilgning. Pensjonene er kostnadsført basert på 2015 satsene multiplisert med påløpt pensjonsgrunnlag i virksomheten.

Note 3 Andre driftskostnader

	31.12.2015	31.12.2014
Programvarelisenser	0	63 438
Maskiner, listeføres	2 856 881	230 471
Inventar, listeføres	2 122 518	1 467 071
Innkjøp kunst, utsmykking	30 450	0
Datamaskiner, servere etc. listeføres	283 452	1 073 267
Telefon, mobiltelefon m.m.listeføres	194 479	152 439
Sum kjøp av maskiner, inventar, datamaskiner o.l.	5 487 779	2 986 685

	31.12.2015	31.12.2014
Husleie	9 276 153	7 813 910
Vedlikehold egne bygg og anlegg	688 131	713 059
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	1 575	38 117
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	2 449 744	2 134 625
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	1 476 404	1 047 720
Mindre utstyrsanskaffelser	1 622 738	842 590
Leie av maskiner, inventar og lignende	3 114 542	2 548 892
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	12 962 272	12 745 612
Reiser og diett	21 402 531	20 079 836
Øvrige driftskostnader	8 399 204	10 011 027
Sum andre driftskostnader	61 393 294	57 975 388

Note 4 Finansinntekter og -kostnader

	31.12.2015	31.12.2014
Finansinntekter		
Renteinntekter	3 876	-6 256
Agiogevinst	0	-1 166
Sum finansinntekter	3 876	-7 422
Finanskostnader		
Rentekostnad	8 124	19 177
Sum finanskostnader	8 124	19 180

Note 5 Tilskuddsforvaltningen og andre overføringer fra staten

	31.12.2015	31.12.2014
Tilskudd til kommuner	66 659 685	63 201 182
Tilskudd til fylkeskommuner	12 027 638	11 102 800
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	162 198 887	149 047 361
Tilskudd til husholdninger	2 170 917	1 500 300
Tilskudd til ideelle organisasjoner	22 890 137	35 230 475
Tilskudd til statsforvaltningen	7 793 111	8 824 456
Sum utbetalinger av tilskudd til andre	273 740 375	268 906 574

Note 6 Investering i aksjer og andeler

	Forretnings- kontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eier- andel	Stemme- andel	Årets res. i selskapet	Balanseført EK i selskapet	Balanseført verdi virks.- regnskap
Beaiwaš Sámi Našunalteater AS	Kautokeino	01.02.2010	40	40,0 %	40,0 %	313 000	4 200 000	0
Senter for Nordlige Folk AS	Kåfjord	20.04.2009	6 540	30,0 %	30,0 %	48 000	16 064 000	0
Årjelhsaemien Teatere AS	Mo i Rana	09.09.2012	55	55,0 %	55,0 %	-151 000	1 190 721	0
Samisk Hus Oslo AS*	Oslo	10.12.2013	392	65,8 %	65,8 %	-8 000	221 000	0
Internasjonalt Samisk Filminstitutt AS	Kautokeino	07.04.2014	90	47,4 %	47,4 %	-28 000	175 000	0
Vardobáiki	Evenes	20.03.2015	600	48,3 %	48,3 %	-285 000	700 312	0
Balanseført verdi 31.12.2015								0

Note 7 Kundefordringer

	31.12.2015	31.12.2014
Kundefordringer til pålydende	1 514 986	977 131
Kundefordringer, departementer	0	2 000 000
Avsetning tap på kundefordring	-35 158	-44 960
Sum kundefordringer	1 479 828	2 932 172

Note 8 Andre fordringer

	31.12.2015	31.12.2014
Forskuddsbetalt lønn	0	34 449
Reiseforskudd	25 000	11 097
Lån til ansatte	0	12 500
Andre fordringer	2 685 920	1 049 382
Sum andre fordringer	2 710 920	1 107 428

Note 9 Bankinnskudd, kontanter og lignende

	31.12.2015	31.12.2014
Innskudd statens konsernkonto	162 308 792	153 082 948
Sum bankinnskudd og kontanter	162 308 792	153 082 948

Note 10 Oppspart avkastning Samefolkets fond

	31.12.2015	31.12.2014
Innskutt virksomhetskapital 01.01.	991 099	3 791 099
Endring i oppspart avkastning Samefolketsfond - Forbruk	-991 099	-2 800 000
Oppspart avkastning Samefolkets fond 31.12.	0	991 099

Note 11 Ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer

	31.12.2015	31.12.2014
Riksantikvaren - Tilskudd til prosjekt BARK	349 481	349 481
Riksantikvaren - Tilskudd til registrering samiske bygninger	1 531 744	1 531 744
Riksantikvaren - Tilskudd til prosjekt BARK	820 000	820 000
Riksantikvaren - Tilskudd til registrering samiske bygninger	850 000	850 000
Riksantikvaren - Tilskudd til registrering samiske bygninger	330 000	0
Riksantikvaren - Krigsminner i Nord-Salten	150 000	0
Riksantikvaren - Kulturhistorisk landskap Troms - KULA	50 000	0
Riksantikvaren - Vassdragsundersøkelser	50 000	0
Sum ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer	4 131 225	3 551 225

Note 12 Avsetning vedlikehold bygg

	31.12.2015	31.12.2014
Avsetning vedlikehold Sametingsbygningen	4 351 846	4 765 846
Sum avsetning vedlikehold Sametingsbygningen	4 351 846	4 765 846

Sametinget eier sametingsbygningen i Karasjok. Sametinget er ansvarlig for kostnader knyttet til løpende vedlikehold og mer langsiktige vedlikeholdsoppgaver. Planmessig vedlikehold vil over tid føre til at vedlikeholdskostnadene blir lavere.

Da sametinget som statlig institusjon er selvsassurandør må det i tillegg til planmessig vedlikehold avsettes midler til reparasjoner av skader som for eksempel lekkasje, oversvømmelse eller hærverk. Derfor er det nødvendig at Sametinget gjennom flere år avsetter midler som kan benyttes når større vedlikehold eller reparasjoner må tas. Det må foretas avsetninger over flere år for å bygge opp nok midler for vedlikehold som har et akseptabelt nivå. Det er fra 2008 avsatt midler til ekstraordinære vedlikeholds- og reparasjonskostnader.

For 2015 er vedlikehold av bygget påbegynt og det er derfor brukt kr 414 000 av avsatt midler i 2015.

Note 13 Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning

	31.12.2015	31.12.2014
Leverandørgjeld næring	23 753 458	27 748 482
Leverandørgjeld kultur	19 176 464	20 814 165
Leverandørgjeld opplæring	50 797 545	47 122 834
Leverandørgjeld språk	9 000 700	8 959 450
Leverandørgjeld Samefolkets fond	5 581 850	6 532 900
Leverandørgjeld direkte tilskudd	4 340 250	2 020 500
Leverandørgjeld andre virkemidler	20 119 173	17 602 645
Sum gjeld tilskuddsforvaltning	132 769 440	130 800 976

Note 14 Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet

Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet 01.01	-1 970 379
Innteksført pensjon og gruppelevsfor sikring for 2014	1 741 341
Endring i avregning bevilgningsfinansiert virksomhet (periodens resultat)	4 128 273
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet pr 31.12	3 899 235

Bevilgningsrapportering

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Sametinget har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Sametinget har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Sametinget står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva Sametinget har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Oppstilling av bevilgningsrapportering omfatter en øvre del som viser hva som rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser virksomhetens saldo og likvidbevegelser på oppgjørskonto i Norges Bank.

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet i oppstillingens nedre del, viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser som virksomheten er oppført med i statens kapitalregnskap

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Utgiftskap. Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling
560	Sametinget	50 Sametinget	277 634 000
560	Samefolkets fond	54 Samefolkets fond	5 195 000
223	Sametinget	50 Tilskudd til Sametinget	40 331 000
231	Barnehager	50 Tilskudd til samiske barnehagetilbud	15 660 000
320	Almenne kulturformål	53 Sametinget	78 986 000
762	Primærhelsestjenester	50 Samisk Helse	5 388 000
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	50 Forskning og utvikling	1 000 000
1429	Riksantikvaren	50 Tilskudd til samisk kulturminnearbeid	3 396 000
1800	Olje- og energidepartementet	50 Overføring Sametinget	1 000 000
-	Kulturdepartementet	- Spillemidler til samisk idrett 2014	750 000
163	Nødhjelp, hum. bistand og menneske.rett. mv.	72 Menneskerettigheter	715 000
118	Nordområdetiltak mv.	70 Nordområdetiltak og prosj.samarb. m/Russland	385 000
500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	22 Forskning - valgforskning	1 000 000
571	Rammetilskudd til kommuner	21 Sametingets arbeid med kommunereformen	600 000
Sum utgiftsført			432 040 000

Beholdninger rapportert i likvidrapport	Note	Regnskap 2015
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	9	153 082 948
Endringer i perioden	9	9 225 844
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank		162 308 792

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Note	2015	2014	Endring
1961	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank	9	162 308 792	153 082 948	9 225 844
1910	Beh. på konto(er) i Norges Bank, Samefolketsfond	9	0	0	0
1351	Beaiwaš Sámi Našunallateahter AS	6	40 000	40 000	0
1352	Senter for Nordlige Folk AS				
	Davvi álbmogiid guovddáš OS	6	1 308 000	1 308 000	0
1353	Áarjelhsaemien Teatere AS	6	55 000	55 000	0
1354	Samisk Hus Oslo AS	6	39 200	39 200	0
1355	Internasjonalt Samisk Filminstitutt AS				
		6	90 000	90 000	0
1356	Vardobáiki	6	150 000	0	150 000

Vedlegg til del 6 - regnskap mot revidert budsjett

Her presenterer vi regnskapet i forhold til revidert budsjett for 2015. Det vises til Sametingets reviderte budsjett for 2015, sak 019/15, vedtatt 3. juni 2015, hvor refordelingen av budsjettet for 2015 er foretatt.

Årsregnskap mot budsjett 2015

Regnskapet for 2015 presenteres i forhold til revidert budsjett for 2015.

Det vises til Sametingets reviderte budsjett for 2015, sak 19/15, vedtatt 3. juni 2015, hvor refordelingen av budsjettet for 2015 er foretatt.

1 Resultatregnskap – revidert budsjett 2015

Sametinget er en nettobudsjettert virksomhet og disponerer eventuelt positivt årsresultat og har ansvaret for å dekke eventuelt negativt årsresultat. Eventuelt underskudd dekkes inn ved neste års budsjett.

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Driftsinntekter				
Bevilgninger fra departementene	428 590 000	428 590 000	0	0,0 %
Avkastning Samefolkets fond	991 099	992 000	901	0,1 %
Sum driftsinntekter	429 581 099	429 582 000	901	0,0 %
Virkemidler				
Virkemidler	284 665 718	287 390 621	2 724 904	0,9 %
Sum virkemidler	284 665 718	287 390 621	2 724 904	0,9 %
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	29 272 966	30 213 000	940 034	3,1 %
Drift administrativt nivå	111 514 142	110 008 000	-1 506 142	-1,4 %
Sum driftskostnader	140 787 108	140 221 000	-566 108	-0,4 %
RESULTAT	4 128 273	1 970 379	2 157 894	
Anvendelse av årsresultatet				
Til annen egenkapital	-4 128 273			

Årsregnskapet viser et overskudd på kr 4 128 273 pr 31.12.2015. Det var ved revidert budsjett for 2015 budsjettert med et overskudd på kr 1 970 379.

Sametinget foretar årlige budsjett revideringer i plenum i juni måned, på bakgrunn av vedtaket av årsrapport i mars.

2 Bevilgninger fra departementene

Fordeling av bevilgningene fra departementene er som følger:

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Kommunal- og moderniseringsdepartementet - KMD	277 634 000	277 634 000	0	0,0 %
Kunnskapsdepartementet - KD	40 331 000	40 331 000	0	0,0 %
Kunnskapsdepartementet - KD	15 660 000	15 660 000	0	0,0 %
Miljøverndepartementet - MD	3 396 000	3 396 000	0	0,0 %
Kulturdepartementet - KUD	78 986 000	78 986 000	0	0,0 %
Helse- og omsorgsdepartementet - HOD	5 388 000	5 388 000	0	0,0 %
Barne-, likestillings- og inkluderingsdept. - BLD	1 000 000	1 000 000	0	0,0 %
Olje- og energidepartementet	1 000 000	1 000 000	0	0,0 %
Sum	423 395 000	423 395 000	0	0,0 %
Samefolkets fond	5 195 000	5 195 000	0	0,0 %
Sum	428 590 000	428 590 000	0	0,0 %

Sametinget hadde ved sak 19/15, Sametingets reviderte budsjett 2015, en bevilgning på totalt kr 428 590 000.

I tillegg til ovennevnte bevilgninger, har Sametinget mottatt tilleggsbevilgninger og tilskudd som er inntektsført under andre hovedposter i regnskapet.

- Kr 1 000 000 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) til å arbeide med valgforskning.
- Kr 600 000 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) til arbeidet med kommunereformen
- Kr 750 000 fra Kulturdepartementet (KUD) til samisk idrett for 2015.
- Kr 1 100 000 fra Utenriksdepartementet (UD) til internasjonalt arbeid.
- Kr 2 000 000 fra Riksantikvaren til tildeling av tilskuddsmidler til vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljø.
- Kr 4 200 000 fra Riksantikvaren til prosjektet identifisering og registrering av samiske hus i Norge for 2015.
- Kr 150 000 fra Riksantikvaren til verdiskapingsprosjekt Krigsminner i Nord-Salten for 2015.
- Kr 50 000 fra Riksantikvaren til kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse i Troms (KULA).
- Kr 50 000 fra Riksantikvaren til videreføring av faglig program for vassdragsundersøkelser i midt- og Nord-Norge.
- Kr 34 000 fra Riksantikvaren til Bevaringsprogrammet for utvalgte arkeologisk kulturminner og kulturmiljø (BARK).

3 Virkemiddelregnskapet 2015

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Språk	74 868 301	78 864 000	3 995 699	5,1 %
Kultur	106 716 162	106 143 000	-573 162	-0,5 %
Bibliotek	9 028 812	9 047 000	18 188	0,2 %
Barnehage	11 296 975	11 405 000	108 025	0,9 %
Grunnopplæring	25 015 443	25 325 000	309 557	1,2 %
Høyere utdanning og forskning	4 703 000	4 000 000	-703 000	-17,6 %
Helse- og sosial	3 323 647	3 696 000	372 353	10,1 %
Arealer og miljø	3 931 254	4 100 000	168 746	4,1 %
Kulturminnevern	3 272 063	3 150 000	-122 063	-3,9 %
Næring	33 122 230	33 174 621	52 391	0,2 %
Regionalutvikling	2 934 946	2 350 000	-584 946	-24,9 %
Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid	2 242 849	2 009 000	-233 849	-11,6 %
Andre tiltak	4 210 036	4 127 000	-83 036	-2,0 %
Sum	284 665 718	287 390 621	2 724 904	0,9 %

Totalt viser virkemiddelregnskapet for 2015 et overskudd på kr 2 724 904.

Sametingets virkemidler består av direkte bevilgninger og søkerbaserte tilskuddsordninger.

Sametingsrådet fordeler de søkerbaserte virkemidlene innenfor Sametingets budsjett med unntak av de virkemidlene som er lagt til plenumsledelsens disposisjon.

I 2015 er omdisponeringsfullmakten brukt til å dekke underskuddet på enkelte tilskuddspostene ved at andre tilskuddsposter har et overskudd (jfr. kapittel 20). Plenum er informert om dette under rådets beretning ved plenum i desember 2015.

4 Språk

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Ansvar for samisk språk	387 500	400 000	12 500	3,1 %
Rammebetingelser for samisk språk	2 653 961	4 000 000	1 346 039	33,7 %
Språkbrukere	3 322 452	3 500 000	177 548	5,1 %
Bruken av samisk språk	68 504 388	70 964 000	2 459 612	3,5 %
Sum	74 868 301	78 864 000	3 995 699	5,1 %

4.1 Ansvar for samisk språk

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Evalueringsavvik for samisk språk	387 500	400 000	12 500	3,1 %
Sum	387 500	400 000	12 500	3,2 %

Det er inngått en avtale med Nordlandsforskning vedrørende evaluering av tospråklighetstilskudd. Evaluering er planlagt å være ferdigstilt i januar 2016. Første del er utbetalt og resterende blir utbetalt når evalueringen er fullført og er avsatt i 2015.

4.2 Rammebetingelser for samisk språk

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Digitalisering av ordbøker og ordlister	114 250	1 000 000	885 750	88,6 %
Čállinrávagirji - ny utgave	189 684	500 000	310 316	62,1 %
Sámi giellagáldu	2 350 027	2 500 000	149 973	6,0 %
Sum	2 653 961	4 000 000	1 346 039	50,7 %

Overskuddet i Digitalisering av ordbøker og ordlister går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 20 Omdisponeringer.

Čállinrávagirji viser et overskudd. Etter planen skulle denne trykkes i november/desember 2015, men på grunn av at Sámi giellagáldu skal godkjenne den, ble trykningen utsatt til 2016. Overskuddet i Čállinrávagirji går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 20 Omdisponeringer.

Sámi giellagáldu viser et overskudd på kr 149 973 som skyldes vakant stilling. Sametinget har fått bevilget statlige Interreg midler og regional medfinansiering fra Troms fylkeskommune etter søknad. Ny prosjektperiode er fra 01.08.2015 til 31.05.2018.

4.3 Språkbrukere

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Samisk språkkampanje	449 025	500 000	50 975	10,2 %
Stipend til elever med samisk i fagkretsen i videregåe	2 868 000	3 000 000	132 000	4,4 %
Talesyntese	5 428	0	-5 428	-
Sum	3 322 452	3 500 000	177 548	5,1 %

Samisk språkkampanje viser et overskudd på kr 50 975. Kampanjen ble avsluttet i 2015.

Stipend til elever med samisk i fagkretsen i videregående skole viser et overskudd på kr 132 000. Overskuddet skyldes en liten nedgang i antall elever som har søkt på stipendet. Overskuddet går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 20 Omdisponeringer.

4.4 Bruken av samisk språk

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Tospråklighetstilskudd til kommuner	42 657 650	43 329 000	671 350	1,5 %
Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner	4 573 138	5 100 000	526 862	10,3 %
Samisk språksentre	14 175 600	14 375 000	199 400	1,4 %
Språkprosjekter	7 098 000	8 160 000	1 062 000	13,0 %
Sum	68 504 388	70 964 000	2 459 612	3,5 %

Tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner og språksenter viser et overskudd. Overskuddet skyldes tilbaketreking fra kommunene; Karasjok, Kåfjord, Snåsa og Troms- og Finnmark fylkeskommune. Overskuddet går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 20 Omdisponeringer.

Språkprosjekter viser et overskudd på kr 1 062 000. Overskuddet skyldes blant annet tilbaketreking og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd.

Gyldige tilsagn pr. 31/12-15 og tilbaketrekt/-betalt i 2015

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2011	275 000	3,1 %	250 000	0
2012	487 500	5,4 %	20 000	0
2013	1 537 700	17,1 %	407 500	0
2014	2 397 950	26,6 %	2 000	28 000
2015	4 302 550	47,8 %	0	0
Sum	9 000 700	100,0 %	679 500	28 000

Det er gjort tilbaketrekinger og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 707 500. Det avsettes kr 9 000 700 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2015 som er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

5 Kultur

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Gode rammevilkår for samiske kunstnere	21 636 244	21 100 000	-536 244	-2,5 %
Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelser av samisk kultur	79 005 918	78 969 000	-36 918	0,0 %
Samisk idrett	2 207 000	2 207 000	0	0,0 %
Samisk medietilbud	3 867 000	3 867 000	0	0,0 %
Sum	106 716 162	106 143 000	-573 162	-0,5 %

5.1 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Samisk kunstneravtale	7 100 000	7 100 000	0	0,0 %
Tilskudd til joik og samisk musikk	2 545 200	2 500 000	-45 200	-1,8 %
Tilskudd til litteratur	5 893 080	6 000 000	106 920	1,8 %
Forfatterskap	687 796	700 000	12 204	1,7 %
Noereh!	125 000	125 000	0	0,0 %
Tilskudd til kulturtiltak	5 285 168	4 675 000	-610 168	-13,1 %
Sum	21 636 244	21 100 000	-536 244	-2,5 %

Tilskudd til joik og samisk musikk, samt litteratur viser et overskudd. Overskuddet skyldes tilbaketrekning og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd, og kommenteres også samlet i siste avsnitt i kapittelet.

Tilskudd til kulturtiltak viser et underskudd på kr -610 168. Underskuddet skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 20 Omdisponeringer. Posten kommenteres også samlet i siste avsnitt i kapittelet.

5.2 Kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelser av samisk kultur

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Samiske festivaler	4 333 000	4 333 000	0	0,0 %
Samisk teater	22 056 000	22 056 000	0	0,0 %
Samiske museer	31 733 000	31 733 000	0	0,0 %
Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner	15 502 217	15 558 000	55 783	0,4 %
Arenaer for kunst- og kulturformidling	2 081 700	2 139 000	57 300	2,7 %
Kompetanseheving ved samiske institusjoner	550 000	400 000	-150 000	-37,5 %
Samiske forlag	2 750 001	2 750 000	-1	0,0 %
Sum	79 005 918	78 969 000	-36 918	0,0 %

Arenaer for kunst- og kulturformidling for viser et overskudd på kr 55 783. Overskuddet skyldes tilbaketrekning og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd. Posten kommenteres også samlet i siste avsnitt i kapitlet.

Kompetanseheving ved samiske institusjoner viser et underskudd på kr -150 000. Underskuddet skyldes merforbruk.

5.3 Samisk idrett

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Samisk idrett	2 207 000	2 207 000	0	0,0 %
Sum	2 207 000	2 207 000	0	0,0 %

Sametinget har i tillegg fått bevilget kr 750 000 av kulturdepartementet til samisk idrett. Denne bevilgningen er inntektsført og tildelt fra denne posten i 2015.

5.4 Samisk medier

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Samisk medier	3 867 000	3 867 000	0	0,0 %
Sum	3 867 000	3 867 000	0	0,0 %

Søkerbaserte tilskuddordninger under kultur viser totalt et underskudd. Underskuddet skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til postene jfr. kapittel 20 Omdisponeringer.

Gyldige tilsagn pr. 31/12-15 og tilbaketrekt/-betalt i 2015

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2007	0 -		60 000	0
2009	0 -		55 000	0
2010	0 -		75 000	0
2011	456 500	2,4 %	75 000	75 000
2012	1 224 500	6,4 %	82 000	84 000
2013	2 774 000	14,5 %	140 120	57 300
2014	5 352 800	27,9 %	90 451	15 500
2015	9 368 664	48,9 %	93 049	0
Sum	19 176 464	100,0 %	670 620	231 800

Det er gjort tilbaketrekninger og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 902 420. Det avsettes kr 19 176 464 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2015.

6 Bibliotek

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Formidlingsvirksomheter/bokbusser	8 947 000	8 947 000	0	0,0 %
Bibliotekutvikling	81 812	100 000	18 188	18,2 %
Sum	9 028 812	9 047 000	18 188	0,2 %

6.1 Formidlingsvirksomhet

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Samisk bokbusser	8 947 000	8 947 000	0	0,0 %
Sum	8 947 000	8 947 000	0	0,0 %

6.2 Bibliotekutvikling

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Konferanse om samisk litteratur og kultur	81 812	100 000	18 188	18,2 %
Sum	81 812	100 000	18 188	18,2 %

Sametingets bibliotek arrangerte samiske litteraturdager for å øke kompetansen om samisk litteratur. Konferansen om samisk litteratur og kultur ble avholdt 13.-14. oktober 2015 med 70 deltakere.

7 Barnehage

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Innholdet i barnehagen	6 521 253	6 955 000	433 747	6,2 %
Språkstimulering i barnehagen	1 197 700	1 500 000	302 300	20,2 %
Språkbadmodeller	462 500	1 400 000	937 500	67,0 %
Pedagogisk materiell og leker	3 029 700	1 500 000	-1 529 700	-102,0 %
Samarbeid og sammenheng mellom hjem, barnehage og skole	85 822	50 000	-35 822	-71,6 %
Sum	11 296 975	11 405 000	108 025	0,9 %

7.1 Innholdet i barnehagen

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling	6 521 253	6 955 000	433 747	6,2 %
Sum	6 521 253	6 955 000	433 747	6,2 %

Sametinget har arrangert barnehageseminarer for barnehageansatte i sørsamiske områder. Det er få barnehager som gir et sørsamisk barnehagetilbud, og behovet for å møtes og diskutere felles utfordringer er stort. Sametinget samarbeider med fylkesmannen i Nord-Trøndelag med de sørsamiske seminarene.

7.2 Språkstimulering i barnehagen

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Samisk språkopplæring	1 197 700	1 500 000	302 300	20,2 %
Sum	1 197 700	1 500 000	302 300	20,2 %

7.3 Språkbudmodeller

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Prosjekter og utviklingsarbeid	462 500	1 400 000	937 500	67,0 %
Sum	462 500	1 400 000	937 500	67,0 %

7.4 Pedagogisk materiell og leker

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Pedagogisk materiell og leker	3 029 700	1 500 000	-1 529 700	-102,0 %
Sum	3 029 700	1 500 000	-1 529 700	-102,0 %

Tilskudd til de søkerbaserte ordninger til samiske barnehager ses samlet sett og viser et overskudd. Det vil si at underskudd på en av postene dekkes inn av overskudd i den andre posten. Posten kommenteres også samlet i siste avsnitt i kapitlet.

7.5 Samarbeid og sammenheng mellom hjem, barnehage og skole

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Seminar om overgang fra barnehage til skole	85 822	50 000	-35 822	-71,6 %
Sum	85 822	50 000	-35 822	-71,6 %

Sametinget har arrangert to barnehageseminarer i 2015. Det ene er for barnehageansatte i sørsamiske områder som er omtalt under kapittel 7.1 Innholdet i barnehagen. Det andre seminaret er for ansatte i barnehagen og kan variere fra år til år hvilken gruppe ansatte vi holder seminaret for. I år bli det avholdt et seminar i Alta med tema «overgangen barnehage-skole» for barnehageansatte og lærere, den 11.-12. november 2015. Underskuddet skyldes høyere kostnader til eksterne forelesere en budsjettet.

Tilskudd til de søkerbaserte ordninger til samiske barnehager viser et overskudd. Overskuddet skyldes tilbaketrekning og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd.

Gyldige tilsagn pr. 31/12-15 og tilbaketrekt/-betalt i 2015

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2012	75 000	1,9 %	14 000	0
2013	439 500	11,4 %	52 550	0
2014	1 182 000	30,6 %	270 000	39 675
2015	2 165 250	56,1 %	6 000	222 068
Sum	3 861 750	100,0 %	342 550	261 743

Det er gjort tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 604 293. Det avsettes kr 3 861 750 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2015.

8 Grunnopplæring

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Den samiske elevens rettigheter og skolens innhold og verdigrunnlag	25 015 443	25 325 000	309 557	1,2 %
Sum	25 015 443	25 325 000	309 557	1,2 %

8.1 Dem samiske elevens rettigheter og skolens innhold og verdigrunnlag

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Revidering av læreplaner	90 119	500 000	409 881	82,0 %
Nettverk for samiskopplæring	300 000	300 000	0	0,0 %
Utvikling av læremidler	20 883 391	21 025 000	141 609	0,7 %
Kjøp av læremidler	291 389	0	-291 389	-
Sørsamisk læremiddel- og terminologiutvikling	1 000 000	1 000 000	0	0,0 %
Samisk læremiddelportal - Ovttas- Aktan- Aktasne	1 500 000	1 500 000	0	0,0 %
Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen	950 544	1 000 000	49 456	4,9 %
Sum	25 015 443	25 325 000	309 557	1,2 %

Revidering av læreplaner viser et overskudd på kr 409 881. Overskuddet går til inndeckning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 20 Omdisponeringer. Arbeidet med læreplanene er avhengig av nasjonale initiativ. Eksempelvis må Sametinget avvete departementets arbeid med omstrukturering av videregående opplæring, før revidering av særskilte læreplaner kan iverksettes. Likeledes er Sametingets læreplanarbeid avhengig av fremgangen til departementets oppfølging av Ludvigsen utvalgets innstilling om en fremtidig skole. Dette er en prosess som sannsynligvis vil initiere fornying av eksisterende læreplaner og eventuelt etablering av nye læreplaner.

Utvikling av læringsressurser viser et overskudd på kr 141 609. Overskuddet skyldes tilbaketrekning av tidligere gitte tilskudd. Posten kommenteres også samlet i siste avsnitt.

Kjøp av læremidler viser et underskudd på kr -291 389. Underskuddet skyldes at det ikke er satt av midler til å dekke dette i budsjettet for 2015.

Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen viser et overskudd på kr 49 456. Overskuddet skyldes tilbaketreking av tidligere gitte tilskudd. Posten kommenteres også samlet i siste avsnitt

De søkerbaserte tilskuddspostene under grunnopplæring viser et overskudd. Overskuddet skyldes tilbaketreking av tidligere gitte tilskudd.

Gyldige tilsagn pr. 31/12-15 og tilbaketrekt/-betalt i 2015

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2009	104 000	0,2 %	0	0
2010	2 945 000	6,2 %	0	0
2011	3 223 000	6,8 %	88 438	0
2012	7 404 250	15,5 %	102 171	0
2013	8 003 900	16,8 %	0	0
2014	13 849 845	29,1 %	0	0
2015	12 091 700	25,4 %	600 000	0
Sum	47 621 695	100,0 %	790 609	0

Det er gjort tilbaketrekinger av ikke gjennomførte prosjekter på kr 790 609. Det avsettes kr 47 621 695 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2015.

9 Høyere utdanning og forskning

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Samisk forskning	1 150 000	1 150 000	0	0,0 %
Rekruttering av studenter til samisk høyere utdanning og forskning	3 553 000	2 850 000	-703 000	-24,7 %
Sum	4 703 000	4 000 000	-703 000	-17,6 %

9.1 Samisk forskning

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Kompetansesenter for samisk naturbruk	1 150 000	1 150 000	0	0,0 %
Sum	1 150 000	1 150 000	0	0,0 %

9.2 Rekruttering av studenter til samisk høyere utdanning og forskning

	Regnskap	Budsjett 2015	Avvik	i %
Stipend til høyere utdanning	3 553 000	2 850 000	-703 000	-24,7 %
Sum	3 553 000	2 850 000	-703 000	-24,7 %

Stipend for høyere utdanning viser et underskudd på kr 703 000. Underskuddet skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 20 Omdisponeringer.

10 Helse og sosial

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
En likeverdig helse og sosialtjeneste	2 873 647	3 246 000	372 353	11,5 %
Vold i nære relasjoner	450 000	450 000	0	0,0 %
Sum	3 323 647	3 696 000	372 353	10,1 %

10.1 En likeverdig helse og sosialtjeneste

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Brukerrettede tilbud for eldre samer	562 000	562 000	0	0,0 %
Samisk legeförening	150 000	150 000	0	0,0 %
Helse- og sosialprosjekter	2 161 647	2 534 000	372 353	14,7 %
Sum	2 873 647	3 246 000	372 353	11,5 %

Overskuddet på kr 372 353 under helse- og sosialprosjekter skyldes tilbaketrekning og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd. Overskuddet går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 20 Omdisponeringer. Posten kommenteres også samlet i siste avsnitt i kapittelet.

10.2 Vold i nære relasjoner

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Utredning om vold i nære relasjoner i samiske samfunn	450 000	450 000	0	0,0 %
Sum	450 000	450 000	0	0,0 %

Helse- og sosialprosjekter viser et overskudd. Overskuddet skyldes tilbaketrekning av tidligere gitte tilskudd.

Gyldige tilsagn pr. 31/12-15 og tilbaketrekt/-betalt i 2015

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2011	105 000	2,2 %	0	0
2012	90 000	1,9 %	330 435	431 871
2013	158 500	3,3 %	56 047	0
2014	1 507 500	31,4 %	45 000	0
2015	2 943 000	61,3 %	12 500	12 500
Sum	4 804 000	100,0 %	443 982	444 371

Det er gjort tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 888 353. Det avsettes kr 4 804 000 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2015.

11 Arealer og miljø

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Ansvar og rammebetingelser i forvaltningen av arealer og ressurser	3 931 254	4 100 000	168 746	4,1 %
Sum	3 931 254	4 100 000	168 746	4,1 %

11.1 Ansvar og rammebetingelser i forvaltningen av arealer og ressurser

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Areal og miljømeldingen	281 254	450 000	168 746	37,5 %
Oppfølgingen av samiske rettigheter til arealer og ressurser	3 650 000	3 650 000	0	0,0 %
Sum	3 931 254	4 100 000	168 746	4,1 %

Areal og miljømeldingen viser et overskudd på kr 168 746. Overskuddet skyldes at skribenter som skal skrive artikler til meldingen ikke får utbetalt andre del av honoraret før artiklene er innlevert. Flere av skribenter klarte ikke å levere artikkel innen den opprinnelige fristen, som var utgangen av året 2015. Dermed har de ikke kunnet fakturere hele beløpet. Enkelte vil også antakelig legge ved reiseregning for deltakelse på fagseminaret ved slutfaktura.

12 Kulturminnevern

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Rammebetingelser for samisk kulturminnevern	203 910	250 000	46 090	18,4 %
Forvaltning av samiske kulturminner	3 068 153	2 900 000	-168 153	-5,8 %
Sum	3 272 063	3 150 000	-122 063	-3,9 %

12.1 Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Kulturminnevernkonferanse	203 910	250 000	46 090	18,4 %
Sum	203 910	250 000	46 090	18,4 %

Kulturminnekonferanse viser et overskudd på kr 46 090. Sametingets kulturminnekonferanse arrangeres for å danne en del av grunnlaget i forbindelse med utarbeidelsen av en egen sametingsmelding om samisk kulturminnevern. Konferansen ble avholdt og gjennomført i Kautokeino 11.-12. mars 2015.

12.2 Forvaltning av samiske kulturminner

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Tilskudd til kulturminnevern	2 310 555	2 400 000	89 445	3,7 %
Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen	758 426	500 000	-258 426	-51,7 %
Registrering av samiske bygninger	-829	0	829	-
Sum	3 068 153	2 900 000	-168 153	-5,8 %

Overskuddet til samisk kulturminnevern på kr 89 445, skyldes tilbaketrekning og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd. Sametinget har i tillegg fått bevilget kr 2 000 000 av Riksantikvaren til tildeling av tilskuddsmidler til vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljø. Bevilgningen er inntektsført og tildelt under denne posten. Posten kommenteres også samlet i siste avsnitt i kapittelet.

Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen viser et underskudd på kr 258 426. Underskuddet skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 20 Omdisponeringer.

Det er foretatt en avsetning på kr 330 000 til Registrering av samiske bygninger. Registrering av samiske bygninger er et prosjekt som Sametinget har hatt i flere år og arbeidet videreføres til 2016. Sametinget fikk bevilget kr 4 200 000 til dette prosjektet fra Riksantikvaren i 2015.

I tillegg har Sametinget fått bevilget kr 150 000 fra Riksantikvaren til verdiskapingsprosjekt Krigsminner i Nord-Salten for 2015. Denne bevilgningen skal videreføres til Árran og er derfor avsatt til 2016.

De søkerbaserte tilskuddspostene under kulturminnevern viser et overskudd. Overskuddet skyldes tilbaketrekning og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd.

Gyldige tilsagn pr. 31/12-15 og tilbaketrekt/-betalt i 2015

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2008	0	-	75 000	69 950
2010	53 000	0,6 %	169 000	0
2011	265 500	3,0 %	72 800	0
2012	991 000	11,3 %	50 000	33 695
2013	1 309 500	14,9 %	3 000	0
2014	2 700 500	30,7 %	0	0
2015	3 464 000	39,4 %	0	0
Sum	8 783 500	100,0 %	369 800	103 645

Det er gjort tilbaketrekninger og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 473 445. Det avsettes kr 8 783 500 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2015.

13 Næring

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Rammebetingelser i primærnæringene	6 175 900	6 000 000	-175 900	-2,9 %
Attraktive lokalsamfunn	9 043 452	9 743 621	700 169	7,2 %
Kulturnæring	16 983 753	16 431 000	-552 753	-3,4 %
Verdiskapning og nyetableringer	919 125	1 000 000	80 875	8,1 %
Sum	33 122 230	33 174 621	52 391	0,2 %

13.1 Rammebetingelser i primærnæringene

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Tilskudd til primærnæringene	6 175 900	6 000 000	-175 900	-2,9 %
Sum	6 175 900	6 000 000	-175 900	-2,9 %

Tilskudd til primærnæringene viser et underskudd på kr -175 900. Underskuddet skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 20 Omdisponeringer. Posten kommenteres også samlet i siste avsnitt i kapitlet.

13.2 Attraktive lokalsamfunn

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Næringsliv og bedriftsutvikling	5 863 302	6 743 621	880 319	13,1 %
Utmark, videreforedling og samisk reiseliv	3 180 150	3 000 000	-180 150	-6,0 %
Sum	9 043 452	9 743 621	700 169	7,2 %

Næringsliv og bedriftsutvikling viser et overskudd på kr 880 319. Overskuddet skyldes tilbaketrekning og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd. Posten kommenteres også samlet i siste avsnitt i kapitlet.

Utmark, videreforedling og samisk reiseliv viser et underskudd på kr -180 150. Underskuddet skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 20 Omdisponeringer. Posten kommenteres også samlet i siste avsnitt i kapitlet.

13.3 Kulturnæring

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Sametingets kulturnæringsprosjekt	2 679 539	2 750 000	70 461	2,6 %
Tilskudd til utvikling og rekturtering i duodjnæringen	2 648 000	2 648 000	0	0,0 %
Duodjeinstituhta	2 933 000	2 933 000	0	0,0 %
Næringsavtale for duodji	8 723 213	8 100 000	-623 213	-7,7 %
Sum	16 983 753	16 431 000	-552 753	-3,4 %

Utvikling av kompetanse basert kulturnæring viser et overskudd på kr 70 461.

Næringsavtalen for duodji viser et underskudd på kr -623 213. Underskuddet skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 20 Omdisponeringer. Posten kommenteres også samlet i siste avsnitt i kapitlet.

13.4 Verdiskapning og nyetableringer

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Kompetanseheving og oppfølging	919 125	1 000 000	80 875	8,1 %
Sum	919 125	1 000 000	80 875	8,1 %

Kompetanseheving og oppfølging viser et overskudd på kr 80 875. Overskuddet går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 20 Omdisponeringer.

Søkerbaserte tilskuddordninger under næring viser et underskudd. Underskuddet skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 20 Omdisponeringer.

Gyldige tilsagn pr. 31/12-15 og tilbaketrekt/-betalt i 2015

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2011	116 000	0,5 %	68 000	0
2012	460 350	1,9 %	170 000	0
2013	1 993 900	8,4 %	1 326 921	384 600
2014	7 393 795	31,1 %	569 998	14 500
2015	13 789 413	58,1 %	44 550	0
Sum	23 753 458	100,0 %	2 179 469	399 100

Det er gjort tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 2 578 569. Det avsettes kr 23 753 458 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2015.

14 Regionalutvikling

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Regionalt samarbeid	2 665 920	2 000 000	-665 920	-33,3 %
Lokalt samarbeid	269 026	350 000	80 974	23,1 %
Sum	2 934 946	2 350 000	-584 946	-24,9 %

14.1 Regionalt samarbeid

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Regionalutviklingsprosjekter	2 665 920	2 000 000	-665 920	-33,3 %
Sum	2 665 920	2 000 000	-665 920	-33,3 %

Underskuddet på regionalutviklingsprosjekter på kr -665 920, skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 20 Omdisponeringer. Posten kommenteres også i siste avsnitt i kapittelet.

14.2 Lokalt samarbeid

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Oppfølging av kommunereformen	269 026	350 000	80 974	23,1 %
Sum	269 026	350 000	80 974	23,1 %

Oppfølging av kommunereformen viser et overskudd på kr 80 974. Sametinget har i tillegg fått bevilget kr 600 000 av Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Sametingets arbeid med kommunereformen. Denne bevilgningen er inntektsført på denne posten i 2015.

Regionalutvikling viser et underskudd. Underskuddet skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 20 Omdisponeringer.

Gyldige tilsagn pr. 31/12-15 og tilbaketrekt/-betalt i 2015

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2011	75 000	1,7 %	0	0
2012	319 000	7,3 %	0	0
2013	425 000	9,7 %	74 000	0
2014	1 656 100	37,7 %	419 000	92 500
2015	1 915 000	43,6 %	23 080	0
Sum	4 390 100	100,0 %	516 080	92 500

Det er gjort tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 608 580. Det avsettes kr 4 390 100 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2015.

15 Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Internasjonalt arbeid	2 242 849	2 009 000	-233 849	-11,6 %
Sum	2 242 849	2 009 000	-233 849	-11,6 %

15.1 Internasjonalt arbeid

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Internasjonalt arbeid	1 009 000	1 009 000	0	0,0 %
Oppfølging av WCIP 2014	1 233 849	1 000 000	-233 849	-23,4 %
Sum	2 242 849	2 009 000	-233 849	-11,6 %

Oppfølging av WCIP 2014 viser underskudd på kr -233 849. Underskuddet skyldes større aktivitet enn forutsatt.

16 Andre tiltak

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Samiskrelatert statistikk i Norge	375 000	375 000	0	0,0 %
Samiske hovedorganisasjoner	2 652 433	2 593 000	-59 433	-2,3 %
Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som	528 995	529 000	5	0,0 %
Samiske likestillingsorganisasjoner	330 000	330 000	0	0,0 %
Jubileum 2017	300 000	300 000	0	0,0 %
Konferanser	168 108	0	-168 108	-
Forskning, utvikling, utredning og dok.midler	-144 500	0	144 500	-
Sum	4 210 036	4 127 000	-83 036	-2,0 %

Samiske hovedorganisasjoner viser underskudd på kr 59 433. Underskuddet skyldes en beregningsfeil av tilskuddet.

Konferanser viser underskudd på kr -168 108. Underskuddet skyldes gjennomføring av reindriftskonferanse i februar 2015 i Kautokeino. Det var ikke satt av midler til det i budsjettet for 2015.

Forsknings-, utviklings-, utrednings- og dokumentasjonsmidler viser et overskudd på kr 144 500. Overskuddet skyldes for mye avsatte midler i 2014 til evaluering av barnehager og dermed tilbakeført i 2015.

17 Samefolkets fond

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Forbruk samefolkets fond	4 433 846	6 192 000	1 758 154	28,4 %
Sum	4 433 846	6 192 000	1 758 154	28,4 %

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Digitalisering av ordbøker og ordlister	114 250	1 000 000	885 750	88,6 %
Språkprosjekter	839 800	1 700 000	860 200	50,6 %
Litteratur	1 350 000	1 350 000	0	0,0 %
Forfatterskap	687 796	700 000	12 204	1,7 %
Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunn	500 000	500 000	0	0,0 %
Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap	450 000	450 000	0	0,0 %
Stipend høyere utdanning	492 000	492 000	0	0,0 %
Sum	4 433 846	6 192 000	1 758 154	28,4 %

Søkerbaserte tilskuddordningene språkprosjekter, litteratur og tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen viser et overskudd.

Gyldige tilsagn pr. 31/12-15 og tilbaketrekt/-betalt i 2015

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2010	117 500	2,4 %	0	0
2012	392 500	8,0 %	343 200	0
2013	1 405 500	28,7 %	54 656	0
2014	1 493 750	30,5 %	0	0
2015	1 486 700	30,4 %	0	0
Sum	4 895 950	100,0 %	397 856	0

Det er gjort tilbaketreknings av ikke gjennomførte prosjekter på kr 397 856. Det avsettes kr 4 895 950 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2015.

18 Driftsutgifter politisk nivå

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Driftsutgifter politisk nivå	24 527 272	25 039 000	511 728	2,0 %
Virkemidler til Plenumsledelsens disposisjon	4 745 694	5 174 000	428 306	8,3 %
Sum	29 272 966	30 213 000	940 034	3,1 %

18.1 Drift politisk nivå

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Plenum	11 848 114	11 500 000	-348 114	-3,0 %
Sametingets plenumsledelse	2 037 147	2 208 000	170 853	7,7 %
Sametingets kontrollutvalg	811 784	900 000	88 216	9,8 %
Samisk parlamentarisk råd	198 235	900 000	701 765	78,0 %
Sametingsrådet	8 947 779	8 500 000	-447 779	-5,3 %
Sametingets ungdomspolitisk utvalg	152 694	360 000	207 306	57,6 %
Eldreråd - Fagutvalget	385 449	411 000	25 551	6,2 %
Sametingets klagenemd	146 070	260 000	113 930	43,8 %
Sum	24 527 272	25 039 000	511 728	2,0 %

Totalt viser driftsregnskapet for politisk nivå et overskudd på kr 511 728.

Underskuddet på plenum skyldes høyere aktivitet enn forutsatt i budsjettet for 2015. I tillegg var det vanskelig å beregne hvor mye mer en plenumssamling i Oslo ville koste i forhold til en samling i Karasjok.

Overskuddet på plenumsledelsen skyldes en besparelse på over hundre tusen på midlene til fagkomiteene og at plenumsledelsen ikke har hatt behov for så mange møter som forutsatt.

Overskuddet på kontrollutvalget skyldes noe mindre aktivitet enn forutsatt.

Samisk parlamentarisk råd viser overskudd. Overskuddet skyldes lavere aktivitet enn forutsatt.

Underskuddet på Sametingsrådet skyldes høyere aktivitet enn budsjettet.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg og Sametingets klagenemnd har overskudd. Overskuddet skyldes lavere aktivitet enn forutsatt.

18.2 Virkemidler til plenumsledelsens disposisjon

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Politiske grupper i Sametinget	3 208 131	3 407 000	198 869	5,8 %
Opposisjonens arbeidsvilkår	1 634 850	1 767 000	132 150	7,5 %
Tilskudd til lister ved sametingsvalget 2013	-191 600	0	191 600	-
Sametingsvalget 2013	94 313	0	-94 313	-
Sum	4 745 694	5 174 000	428 306	8,3 %

Tilskudd til politiske grupper og tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår i Sametinget viser et overskudd. Overskuddet skyldes tilbaketrekning og tilbakeholding av tildelt tilskudd til noen grupper, pga. at tildelingskriterier ikke er oppfylt.

Tilskudd til lister ved sametingsvalget viser et overskudd på kr 191 600. Overskudd skyldes tilbakebetaling av tidligere tildelt tilskudd.

Sametingsvalget 2013 viser et underskudd på kr -94 313. Underskuddet skyldes uforutsette utgifter til oppdatering av sametingets valgmanntall i 2015.

19 Driftsutgifter administrativt nivå

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Driftsutgifter administrasjon	111 514 142	110 008 000	-1 506 142	-1,4 %
Sum	111 514 142	110 008 000	-1 506 142	-1,4 %

Driftsutgifter administrativt nivå viser et underskudd på kr -1 506 142 i forhold til budsjettet. I tillegg til utgifter i forbindelse med digitaliseringsprosjektene som er nevnt under del 3 kapittel 14.2 skyldes merforbruket investeringer av teknisk utstyr, kontorutstyr, tolkeanlegg, videokonferanse, møblering av møterom, kontorer og fellesarealer til nybygget i Karasjøk. For øvrig er det foretatt investeringer i datamaskiner, nettverksutstyr og AV-utstyr.

Det er foretatt en avsetning på kr 50 000 til kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse i Troms. Dette arbeidet blir ikke gjennomført før i 2016. Sametinget fikk bevilget kr 50 000 til dette prosjektet fra Riksantikvaren i 2015.

Det er videre avsatt kr 50 000 til videreføring av faglig program for vassdragsundersøkelser i midt- og nord-Norge i 2015. Dette arbeidet blir ikke heller gjennomført før i 2016. Sametinget fikk bevilget kr 50 000 til dette prosjektet fra Riksantikvaren i 2015.

20 Omdisponeringer

Sametingsrådet vedtok i oktober i sak SR 155/15 Omdisponering av regnskapet pr. oktober 2015. Denne omdisponeringen ble rapportert i rådets beretning under plenum i desember 2015.

Post	Beskrivelse	Budsjett 2015	Milder som kan omdisponeres	Omdisponeres til følgende poster	Budsjett 2015 etter omdisponering
10010	Utviklingstilskudd	10 832 000	-574 000	0	10 258 000
10050	Finnmárkku fylkkagielda/ Finnmark fylkeskommune	956 000	-143 000	0	813 000
10051	Romssa fylkkasuohkan/ Troms fylkeskommune	956 000	-144 000	0	812 000
10054	Utviklingstilskudd	1 276 000	-179 000	0	1 097 000
11100	Stipend for elever med samisk i fagkretsen i vgs	3 000 000	-132 000	0	2 868 000
12000	Sámi Giellagáldu	2 500 000	0	150 000	2 650 000
12700	Digitalisering av ordbøker	1 000 000	-890 000	0	110 000
12800	Callinravagirji	500 000	-300 000	0	200 000
Sum språk		21 020 000	-2 362 000	150 000	18 808 000
21110	Stipend for høyere utdanning	2 850 000	0	930 000	3 780 000
22600	Revidering av læreplaner	500 000	-350 000	0	150 000
Sum kunnskap		3 350 000	-350 000	930 000	3 930 000
17100	Andre kulturtiltak	4 675 000	0	500 000	5 175 000
Sum kultur		4 675 000	0	500 000	5 175 000
26000	Helse- og sosialprosjekter	2 534 000	-400 000	0	2 134 000
Sum helse- og sosial		2 534 000	-400 000	0	2 134 000
36000	Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen	500 000	0	400 000	900 000
Sum kulturminnevern		500 000	0	400 000	900 000
40000	Tilskudd til primærnæringer	6 000 000		500 000	6 500 000
41010	Utmarksnæringer og viderefordeling	2 000 000	0	651 000	2 651 000
41011	Samisk reiseliv	1 000 000	-700 000	0	300 000
41050	Driftstilskudd	1 600 000	0	200 000	1 800 000
41051	Investerings- og utviklingstilskudd	1 800 000	0	500 000	2 300 000
41053	Velferdsordninger	100 000	-50 000	0	50 000
41060	Kostnader næringsavtale	100 000	-50 000	0	50 000
41061	Hospitering	300 000	-184 000	0	116 000
42020	Kompetanseheving og oppfølging	1 000 000	-300 000	0	700 000
Sum næring		13 900 000	-1 284 000	1 851 000	14 467 000
45000	Regionalutvikling	2 000 000	0	565 000	2 565 000
Sum regionalutvikling		2 000 000	0	565 000	2 565 000
Sum virkemidler			-4 396 000	4 396 000	0

